

Leto XII. Štev. 11	TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67 UPRAVE 28-67 POŠTNI CEKOVNI RAČUN 11.409	Maribor, 14. in 15. januarja 1939	NAROČNINA NA MESECE: Prejeto v upravi ali po pošti 10.— din. dostavljen na dom 12.— din. tujina 25.— din.	Cena din 1.—
-------------------------------------	---	--	--	-------------------------------

Rezultati rimskih konferenc

Včera šni obiski in sestanki. Chamberlain in Halifax sta se danes odpeljala domov. Glavni pomen obiska je v informiranosti Anglije o italijanskih težnjah in Italije o stališču Anglije. Možnost sklicanja konference štirih ni izključena

RIM, 14. januarja. Včeraj dopoldne sta bila angleška državnik Chamberlain in Halifax sprejeta v avdienci pri papežu Piju XI., ki je trajala 15 minut. Po avdienci pri papežu sta obiskala vatikanskega državnega tajnika kardinala Pacellija. Ob 13. uri sta se udeležila slavnostnega kosila na angleškem po slastičstvu. Po kosilu sta se odpeljala v vilo Madama. Popoldne je Chamberlain obiskal ponovno Mussolinija in sprejel egiptškega in iraškega poslanika. Nato sta Chamberlain in Halifax obiskala angleško akademijo lepih umetnosti in italijansko avtarično razstavo, po kateri ju je vodil generalni tajnik fašistične stranke Starace. Ob 18. uri je bil sprejem pri rimskem guvernerju knezu Colloni. Tam sta bila tudi Ciano in poslanik Perth. Ob 19.20 sta se državnik vrnila v vilo Madama. Danes sta Chamberlain in Halifax s posebnim vlakom zapustila Rim s svečanim spremstvom, ki se poslovi od njiju v Turinu, kamor prispeta ob 21. uri.

URADNI KOMUNIKE.

RIM, 14. januarja. Avala. Agencija Stefani poroča: V zvezi z v Rimu se vršecimi italijansko-angleškimi razgovori je bilo izdano sledeče uradno poročilo: »Pri razgovorih, ki so se vršili med premierom Chamberlainom in ministrskim predsednikom Mussolinijem ob navzočnosti zunanjih ministrov lorda Halifaxa in grofa Ciana, se je nudila priložnost za razpravo o vseh medsebojnih problemih obeh imperijev. Razgovori so se vršili v nad vse pristranskem ozračju in so služili ugotovitvi s strani obeh vlad zavestno vodene politike sodelovanja in mira. V tej zvezi je bilo tudi sklenjeno, da se čimprej sklenejo med Italijo in Anglijo vse posebne pogodbe, ki izhajajo iz veljkonočnega sporazuma z dne 16. aprila letošnjega leta.«

POZITIVNI REZULTATI SESTANKA.

RIM, 14. januarja. Kakor se je moglo iz poučenega vira izvedeti, je rezultat rimskih sestankov med angleškimi in italijanskimi državniki v glavnem ta, da je sedaj Anglija točno poučena o stališču in namerah Italije, Italija pa o stališču Anglije. Konkretni uspehi konference so bili doseženi le v zadevah, ki tičejo obe velesili direktno in ki so v zvezi z velikonočnim sporazumom med Italijo in Anglijo. V tem oziru je izpolnil ta sestanek v polni meri svoje namen in pričakovanje. Vsa ostala mednarodna vprašanja, zlasti glede Španije, Francije itd., so pa bila obravnavana samo informativno, ne da bi bili sprejeti kakšni določeni sklepi ali da bi bili tako Italija kakor Anglija prevzeli dake konkretne obveznosti. Glede Španije pričakuje Italija v kratkem popolno zmago generala Franca in ne bi hotela dati prej nobenih konkretnih koncesij. Italija je izdala za svojo podporo v Španiji dostojne več kakor za vojno v Abesiniji. Glede razmerja do Francije je pa izrazil Chamberlain ponovno svoje stališče, naj se to uredi direktno med Rimom in Parizom. Pač pa je informiral Mussolinija o stališču, ki ga v tej zadevi zavzema Anglija in nasvetoval popustljivost in korektnost. Presenečenj torej ta sestanek ni prinesel, je pa v marsičem razčistil pojme in s tem veliko dopomogel do nadaljnjih akcij in razčiščevanj mednarodnega položaja.

VENDARLE KONFERENCA ŠTIRIH?

LONDON, 14. januarja. Tu pričakujejo nestransko vrnitev Chamberlaina in Halifaxa iz Rima, kakor tudi konsekvence, ki jih bo Chamberlain eventualno povzelo iz svojih rimskih izkušenj. Ni izključeno, da bo Chamberlain sledil zgledom Roosevelta, ki hoče prvič v zgodovini napraviti iz USA vojaško velesilo prve vrste. Na drugi strani se pa pojavljajo tudi mne-

nja, da se iz rimskega sestanka lahko rodi nova konferenca štirih velesil. Na tej konferenci naj bi se dokončno rešila vsa vprašanja, ki so v Rimu ostala odprta in se je o njih govorilo le informativno. Na tej konferenci bi se v zvezi z zahtevami Italije in Nemčije obravnavalo tudi vprašanje nove razdelitve kolonij. Verjetno je, da bi ta predlog mogle sprejeti vse šil-

ri velesile in da bi se s tem poravnali račun tudi med Italijo in Francijo. Vprašanje je le, kdo bo prevzel iniciativo, ali Chamberlain sam? Ako bi se taka konferenca končala brez uspeha, ki tisti, ki bi dal iniciativo, prevzel preveliko odgovornost, a tega se vsak boji.

CIANO OBISCE LONDON.

LONDON, 14. januarja. Avala. »Daily Mail« objavlja zanimivo izjavo italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana. Grof Ciano je izjavil med drugim, da upa, da bo mogel že v kratkem obiskati London. Z rimskimi razgovori je popolnoma zadovoljen, ker so potekali v iskrenosti in prijateljsstvu. Kakor izve dalje rimski poročevalci imenovanega lista, je izjavil italijanski ministrski predsednik premierju siru Nevilleu Chamberlainu na zadnjem sestanku sledeče: »Dajem vam častno besedo, da sem trdno odločen, da bom do konca izpolnil vse obveznosti, ki izhajajo iz italijansko-angleškega častnega sporazuma.«

Nacionalisti pred Tarragono

SE BLIZAJO TARRAGONI. V SPANJIJI KILOMETROV PRED CORDOBO.

PARIZ, 14. januarja. Po vesteh iz Španije, postaja položaj republikancev v Kataloniji zaradi nacionalističnih uspehov zadnjih dni vedno bolj nevaren in obstaja strah popolnega zloma, ako se vladnim četam ne posreči nacionalističnega napredovanja zaustaviti. Po nacionalističnem poročilu iz Burgosa, so dosegle nacionalistične čete včeraj zopet zelo pomembne uspehe. Francove čete prodirajo dalje v Katalonijo, zasedle so mesti Tortoso in Falset ter so oddaljene samo še 26 kilometrov od svojega prvega glavnega cilja Tarragone. Padec Tarragone bi pa pomenil tudi direktno ogrožitev Barcelone.

BURGOS, 14. januarja. Nacionalistično uradno poročilo javlja, da so čete generala Franca zavzele včeraj mesto Tor-

tošo ob spodnjem Ebru. Po hudih pobilnih bojih v Tortosi, so nacionalistične čete nadaljevale napredovanje in stoje že 15 kilometrov severovzhodno od mesta pred krajem Parejo.

BURGOS, 14. januarja. Nacionalistične čete so danes prodrele do Tarragone in jo obkrožile že s treh strani. Čete napredujejo tudi na severu in v središčni fronte.

VALENCIJA, 14. januarja. Republikansko uradno poročilo priznava padec Tortose, pravi pa, da izguba tega mesta ne bo ogrozila nadaljnjega odpora republikanskih čet v Kataloniji. Na estramadurski fronti so pričele republikanske čete novo široko zasnovano ofenzivo. Prvi suknec se je popolnoma posrečil in stoje republikanci že 25 kilometrov pred Cordobo.

Hitlerjevo pismo Mussoliniju

V EVENTUALNO VOJNO MED ITALIJO IN FRANCIJO BI POSEGLA NEMCIJA SAMO V PRIMERU, AKO BI SE SPRE MENILA V IDEOLOŠKO VOJNO ALI AKO BI GROZIL ITALIJI PORAZ.

LONDON, 14. jan. »Daily Express« izpolnjuje danes svoje prve informacije iz Berlina o stališču Nemčije do italijansko-francoskega spora. Po teh informacijah je vodja in kancelar Hitler poslal po svojem posebnem odposlancu in opazovalcu rimskega sestanka med italijanskimi in angleškimi državniki, načelniku Posseju, duceju pismo, v katerem mu priporoča taktično in previdnost pri pozikvah za miren sporazum s Francijo. V primeru, ako bi pa miren sporazum ne bil mogoč in bi bila vojna med Italijo in Francijo neizogibna, bi Nemčija ohranila oboje oboje nevtiralnost. To oboje oboje nevtiralnost bi pa vendar opustila v dveh primerih: 1. ako bi se lokalna italijansko-francoska vojna razširila v ideološko vojno proti fašizmu, in 2. ako bi se pojavila nevarnost italijanskega poraza. Nemčija v ideološki vojni ne bi mogla več ostati nevtiralna, ampak bi vanjo aktivno pose-

gla, a prav tako tudi nikoli ne bi mogla dovoliti, da bi bila Italija premagana. Vendar Hitler upa, da vojna ne bo potrebna in da bo mogoče uresničiti italijanske težnje na miren način.

Napet položaj v Somaliji

DŽIBUTI, 14. jan. Iz francoske Somalije poročajo, da se zbirajo na njenih mejah nasproti italijanski Abesiniji velike formacije italijanskih čet. Italijanska vojaška oblastva so v ta namen mobilizirala veliko število domačinov ter jih uvrstile v askarske čete. Tudi Francozi pošiljajo na mejo svoje čete.

STAVKA V RANGOONSKIH LADJEDELNICAH.

BURMA, 14. januarja. 20 tisoč delavcev v rangoonških ladjedelnicah je stopilo v stavko.

Zapiski

Zaklad Romanovcev

Pri mirovnem pogajanju Poljske s Sovjetsko Rusijo leta 1921. in 1923 je bilo sklenjeno, da dajo Rusi kot jamstvo za izplačilo raznih finančnih obvez Poljski del zaklada carskega rodu Romanovcev v ceni 30 milijonov zlatih rubljev. Te obveznosti bi morale biti izpolnjene do konca l. 1938., pa niso bile in tako pripade ruski carski zaklad poljski narodni banki. V tem zakladu so: zlata krona carja Nikolaja I., diamantna ogrlica carice Marije Feodorovne, jabolko imperija, posuto z briljanti in rubini, zlato žezlo Romanovcev z diamantnim križem in dvema dvočlavinama oroma iz smaragdov in turkizov ter krona carja Aleksandra II. z mnogimi manjšimi biseri in dragotinami.

Češko-slovaška literatura v Nemčiji in Jugoslaviji

V angleščino je preloženih 40 čl. del, v francoščino tudi okoli 40. v poljščino 54. največje število knjig pa je prestavljenih v jugoslovanske jezike (129) in v nemščino (83). (»Vidici«, Beograd.)

Nova orientacija Madžarske?

Tybor Eckhardt, eden izmed voditeljev opozicije, napoveduje v konservativnem listu »Magyar Nemzet« novo orientacijo madžarske zunanje politike. »Madžarska — piše — ni bila nikoli služabnik Nemčiji in tudi nikoli ne bo. Nismo velika pot, odprta za akcije drugih narodov. Smo proti politiki po gestu »Razdeli in vladaj!«. Madžarska je politična k temu, da organizira podonavsko kotlino. Madžarska se nikoli ne odve Karpatom, ki so njena naravna meja. Izjaviti moramo zunanjo politiko narodne nezavisnosti, osnovano na prijateljstvu z Nemčijo, Italijo in Poljsko, oziroma se pa tudi na zapadne države, ki imajo gospodarsko in finančno moč. Naše sodelovanje z državami osti ne sme biti nikoli naperjeno proti zapadnim državam.«

Tudi Francija ima zahteve v Sredozemlju

Italijanski tisk se zelo zanima, na kakšen način pride pri razgovorih med angleškimi in italijanskimi državniki v pretes vprašanje francosko-italijanskih odnosov. Italijanska vladna mesta opozarjajo zlasti na članek v »France Militaire«, ki opozarja na to, da ima tudi Francija svoje zahteve v Sredozemskem morju. Italija je udrila otok Pantellerijo in uredila tamkaj letalsko in podmorniško oporišče. Ta otok, ki je ena sama trdnjava, moti francoske zveze s Sev. Afriko, zlasti s Tunisom in zapira prehod med Sev. Afriko in Sicilijo. Francija ima interes na odstranitvi te oporne točke. — Italijanska vladna mesta smatrajo seveda te francoske zahteve za smešne.

Posvet evlanskih držav

»Daily Telegraph« poroča, da poseti London koncem januarja nemški minister Funk, da bi proučil možnost trgovskega sodelovanja med Nemčijo in Anglijo. Isti list pravi, da dr. Schacht ni razočaran nad posledicami svojega obiska, kakor sodijo v belinskih krogih. Baje namerava zopet posetiti London v februarju. Januarja bo v Berlinu posvet med zastopniki evlanskega odbora in zastopniki Nemčije. Finančni strokovnjaki evlanskih držav, t. j. Anglije, Francije, Amerike, Holandije, Argentine in Brazilije so se 2 dni sestali v Londonu, da bi ugotovili, ali se je mogoče poslužiti Schachtovega načrta kot osnove za finančna pogajanja.

Maribor, 14. januarja.

Po volitvah so se v Sloveniji marsikomu odprle oči, da gleda drugače, kakor je gledal pred volitvami. Zopet se je izkazala trpka resnica, da na svetu posebno v današnjih časih ni nobena stvar nespremenljiva in da zlasti nič ne sme misliti, da si je kakor koli pridobil pravico za večno intabuliran mandat na javno pozicijo.

Prihajamo v mirnejše in treznejše čase, ko si lahko vsi naši politični krogi začno izpraševati vest in spokorno trkati po prsih. Zopet se glasneje čuje ljudski glas, da mora biti konec bratomornega političnega boja med Slovenci, da je potrebna narodna koncentracija in skupen napor vseh, ne glede na svetovni nazor ali politično pripadnost, ako se hočemo Slovenci vzdržati kot narod in ako hočemo, da bo od nas še kaj ostalo.

Če poudarjamo nujnost narodne koncentracije in potrebo skupnega napora, pa smo daleč od tega, da bi hoteli videti vse Slovence pod eno samo svetovno-nazorsko ali politično streho. Vzemimo skupno delo ne pomeni še slogaštva, ki še v preteklosti ni moglo imeti posebnih uspehov, a kaj šele v današnjih časih buno razvitega življenja narodov. Namesto slogaštva postavljamo politično vzajemnost, ki sloni na načelu poštenosti, pravice in časti in ki je zvezana s dolžnostjo medsebojnega respektiranja in spoštovanja, vsakomur pa prepustimo, da se svobodno udejstvuje in razvija, dokler je to v splošnem interesu slovenske skupnosti.

Podivljana strankarstva so Slovenci od grla siti, ker so od te strani doživljali do sedaj samo razočaranja, žele si pa več in mnogo dela in uspehov na vseh drugih poljih javnega udejstvovanja, zlasti pa na gospodarskem. Gospodarske, socialne, kulturne, zlasti pa narodno-obrambene naloge Slovencev, je mogoče vršiti z večjim uspehom skupno in po načrtu samo ob političnem pomirjenju in s kompromisnim sporazumom, ki je višek politične modrosti in veličine.

Pred volitvami smo se zaman trudili, da bi spravili merodajno slovensko politično javnost na višje ravni, ki jo hodijo pametni politični voditelji pri drugih narodih. Eni so nas razglasili za romantike, drugi so šli čez naše predloge molče, oboji pa so držali slovensko javnost v sovraštvi in medsebojni razuzdanosti. Pametni ljudje, ki s strahom sledijo za bodočnost, pa le vprašujejo, kako naj se vse to doseže in kako izve, če se ne motimo, se danes po volitvah vendarle je nekoliko svila in zdi se nam, da sedaj tudi že odgovorni faktorji za politiko v Sloveniji vsaj po ovinkih iščejo nova pota. Tako se da razumeti, da bi tudi sedaj vendarle bilo potrebno zbiranje vseh Slovencev, brez obzira na prejšnje strankarske, politične in kulturne razlike. Še vedno pa jim ni jasno, kako naj bi se to zbiranje vršilo, kakor tudi še vedno pogrešno menijo, da ni nikjer videti kakšne praktične koristi, ki bi je od tega zbiranja imela slovenska politika. Situacija se je izpremenila in prav bi bilo, da je vsaj zdaj začela prodirati uvidevnost.

Ponovno moramo poudariti, da gre pot k solidni narodni koncentraciji Slovencev samo skozi daljšo dobo let političnega pomirjenja, ko so se Slovenci najprej obvezali, da bodo vse javno udejstvovanje skupno določali ter brez zahtevnosti in brez intrig vestno izpolnjevali medsebojne obveze. Naloga tistih, ki imajo v rokah politično premoč in zato nosijo glavno odgovornost pred narodom, je, da dajo oni iniciativno za tako akcijo in jo nesebično omogočijo.

Pogoj vsake take akcije, če naj ima prvi praktični pomen za slovensko politiko, pa je priznanje in zavarovanje resnične demokracije med Slovenci, ki bo za vedno in za vsakogar jamčila pravičnost, poštenost in nepristranost v javni upravi in ki bo za vedno in za vsakogar efektivno jamčila osebno in versko svobodo, svobodo tiska, govora in združevanja ter tudi politično enakopravnost vsakega Slovenca pred zakoni in oblastmi, pa naj so udeležene na oblasti te ali one skupine.

Enkrat mora biti že konec tega, da čim uride kakšna politična skupina pri nas na krnilo, najprej razglasi načelo »mi sami in samo mi«, nato se pa združuje z vso

Francozizasedejo Šejk Said?

S TO ZASEDBO, KI BI SE IZVRŠILA NA PODLAGI NEKE STARE KUPNE POGODBE, BI POSTALI POPOLNI GO SPODARJI OZINE BAB-EL-MANDEB.

PARIZ, 14. jan. V zadnjem času se je pojavila v francoski vladi resna numera, po kateri naj bi se uveljavile stare aspiracije in pravice Francije do ozemlja Šajk Sajda. Šajk Said je gorat pomol na Arabskem polotoku, ki sega v Rdeče morje nasproti francoski postojanki Džibuti v Somaliji in tvori z njo znano ožino Bab-el-Mandeb, ki pomeni vrata v Indijski ocean. Francoske pravice do tega polotoka izvirajo že iz šestdesetih let prejšnjega stoletja, ko je ozemlje prodal neki arabski poglavar marsejski paroplovni družbi Rabaud-Bazin za pol milijona zlatih frankov. Francija bi po zasledbi Šajk Sajda utrdila na podoban način, kakor so Angleži utrdili Gibraltar in s tem dobila popolnoma v svoje roke južno ustje Rdečega morja. Mogla bi vsak trenutek zapreti ožino Bab-el-Mandeb.

Vihar v madžarski zbornici

VSA OPOZICIJA Z VLADNIMI DISIDENTI SE JE Z VIKOM IN KRIKOM DVIGNILA PROTI TOTALITARNIM TENDENCAM.

BUDIMPEŠTA, 14. januarja. Navzgorajni seji je doživel madžarski parlament tako burne scene, kakor jih njegova zgodovina skoraj ne pomeni. Napetost med vladno skupino in disidenti je po govorih ministrskega predsednika Imrejeviča in voditeljev opozicije in zaradi snovanja novega Imrejevega gibanja »Magyar elet« (Madžarsko življenje), ki naj pomeni priprave za totalitarni režim, silovito narasla. Na tej seji so se sprostile vse že dolgo nabirane politične strasti. Vihar je izbruhnil, ko je govoril vođa disidentov, bivši poljedelski mi-

nister Straniowski, ki je zahteval za doščanje za očitke, da pakira s tramatoni, liberalci in židi. Pri tem govoru je dejal minister za osvobodene kraje dr. Jaros, da takih izpadov ni doživel še nikoli, niti v praškem parlamentu. Opozicija je pričela tedaj tako razsajati, da je ni bilo mogoče pomiriti. Vsa opozicija je zahtevala, da se takoj umaknejo z vlade vsi, ki hočejo Madžarsko zapeljati v Imrejevo totalitarno diktaturo. Seja je morala biti dvakrat prekinjena in se je končala brez rezultata.

Težave doktorja Schachta

LAVIRATI MORA MED POPOLNOMA NASPROTUJOČIMI SI STRUJAMI IN TEZNJAMI V NEMŠKI POLITIKI.

LONDON, 14. januarja. Liberalna tedenska revija »The new Statesman and Nation« objavlja pod naslovom »Težave dr. Schachta v Nemčiji« senzacionalen članek, v katerem trdi, da je postavljen znameniti nemški finančnik pred težak problem. Tako zunanje-politični uspehi zadnjega leta, kakor tudi pučanje življenjskega standarda mečejo v Nemčiji na površje radikalne elemente. Dočim je padel dr. Götthel zadnje čase v nemilosti vzhajata vse bolj zvezdi Himmlerja in

Leya, ki sta za najradikalnejšo zunanjo politiko, v notranjosti pa za naskok na katoliško cerkev. Med tema dvema niha dr. Schacht v stalni zadregi. Na eni strani ga goni pritisk obeh imenovanih politikov, na drugi ga pa odvrčajo grožnje Anglije s finančnimi represaljami, kaj šele, da bi od nje mogel pričakovati posojila. Na tretji strani ga pa vznemirjajo sami nacionalni socialisti, ki odločno odklanjajo, da bi poslali še kdaj sužnji mednarodnih financ.

Novi kitajski uspehi

SILOVIT LETALSKI NAPAD NA POSTOJANJE, KI SO JIH KITAJCI OSVOJILI PRED KANTONOM. NAPREDOVANJE KITAJCEV OB RUMENI REKI.

HONGKONG, 14. januarja. Ozemlje železniške proge Kanton-Hongkong, ki so ga v četrtek osvojile kitajske čete, je bilo večeraj prizorišče strašnih japonskih letalskih napadov. Japonci so se na ta način hoteli maščevati za svoj poraz. Japonci poveljstvo južne fronte pa trdi, da so japonske čete zopet osvojile del izgubljenega ozemlja in zaleje 20.000 vojakov kitajskih nerednih čet, ki so poprav

ljali podro železniško progo. Po uradnem poročilu iz Cunkinga se kitajska ofenziva pri Rumeni reki nadaljuje z velikimi uspehi. V pokrajini Sansi prodirajo kitajske vladne čete proti pritokoma Ho-cinu in Fenu ter proti mestu Linfenu ob omenjeni reki. Kitajske čete so doslej iztrgale Japoncem okoli 100 mest in vasi naleti fronti.

Srbijanska opozicija gre v narodno skupščino

BEOGRAD, 14. januarja. Beograjski del Združene opozicije je imel te dni posvetovanja, na katerih se je razpravljalo zlasti o stališču do položaja, ki je nastal po volitvah. Sklenjeno je bilo, da pojejo poslanci srbijanske Združene opozicije v narodno skupščino in ne bodo sledili hrvatskim, ki bodo ostali še dalje v abstinenca. Ta sklep utemeljujejo s tem, da so razmere pri srbijanskih volivcih drugačne, kakor so pri hrvatskih.

Lansko oboroževanje stalo 750 milijard dinarjev

ZENEVA, 14. januarja. Letno poročilo Zveze narodov o oboroževanju objavlja, da so vse države na svetu skupaj izdale lani za vojsko in oboroževanje 9.500 milijonov zlatih dolarjev, kar pomeni v papirnatih dolarjih 16 milijard ali okoli 750 milijard dinarjev.

maščevalnostjo in terorjem nad političnim nasprotnikom. S tako politiko Slovenci samo dokazujemo, da nismo sposobni sami sebe vladati in da nismo zmožni, da bi sami pripomogli k ozdravljenju našega političnega življenja.

Adolf Ribnikar.

Verska zveza vzhodne in južne Azije

BOMBAY, 14. januarja. Hindski kongres, ki zboraže že od 27. decembra v Gasednji Indiji, je sprejel sklep, da se sklene verska zveza pod japonskim vodstvom, h kateri pristopijo Japonska, Kitajska, Mandžurija, Mongolija, Prednja Indija in Zadnja Indija. Gre tu za versko zvezo narodov v teh državah, vendar se zdi, da so za to skriti tudi politični nameni in da daje iniciativo Japonska.

Dr. Hietko povabljen k otvoritvi slovaškega parlamenta

BRATISLAVA, 14. jan. Slovaška ljudska stranka je povabila k otvoritvi prvega slovaškega avtonomnega parlamenta voditelja ameriških Slovkov dr. Hietko in urednika Huška Dr. Hietko in urednik Hušek, ki sta tudi lani vodila na obisk v staro domovino skupino ameriških Slovkov in prinisla, kakor znano, s seboj pittsbursko pogodbo v originalu, sta se vabilu odzvala in sta že na potu iz Amerike v Bratislavo.

PRAVIČNI SLOVAKI.

BRATISLAVA, 14. januarja. Slovaški ministrski predsednik dr. Tiso je odgovoril delegaciji vodstva Madžarov na Slovaškem, da bo postopala Slovaška s svojo madžarsko manjšino tako, kakor bo Madžarska s slovaško. Vse kar bodo imeli Slovaki na Madžarskem, bodo imeli tudi Madžari na Slovaškem.

STOJADINOVIC IN KOROŠEC V BEOGRADU.

BEOGRAD, 14. januarja. Dr. Milan Stojadinović, predsednik vlade in zunanji minister, se je vrnil iz Švice v Beograd. Sem je prispel iz Grčije tudi bivši notranji minister dr. Anton Korošec.

HERRIOT BODOCI PREZIDENT.

PARIZ, 14. januarja. Kakor izgleda, ima največ upanja za izvolitev za novega predsednika francoske republike sedanjí predsednik parlamenta in bivši ministrski predsednik Eduard Herriot.

NAPETOST MED NEMCIJI IN HOLANDIJO.

BERLIN, 14. jan. Napetost med Nemčijo in Holandijo zaradi streljav na nemško poslanstvo in konzulat še ni popustila. Nemški tisk nadaljuje ostro zadevno kampanjo.

PRIPREVE ZA LONDONSKO PALESTINSKO KONFERENCO.

BEYRUT, 14. januarja. Pet vodilnih Arabcev je pod predsedstvom velikega muftija zaključilo priprave za londonsko arabsko konferenco.

SMRT DANKSKEGA PRINCA.

LONDON, 14. januarja. Javljajo smrt princa Baldemara Danskega, ki je dosegel starost 80 let.

ODGODITEV POROKE PRINCESE MARIJE.

RIM, 14. jan. Za jutri, v nedeljo 15. januarja določena poroka najmlajše hčere italijanskega kralja in kraljice, princeze Marije Savoyške s princem Luigijem Bourbon-Parmskim, je zaradi bolezni nevestine sestre princeze Mafalde odgodena.

OGENJ V AVSTRALJI SE SIRI.

MELBOURNE, 14. januarja. Samo od večerajšnje dne javljajo smrt 41 ljudi v ognju. New Jee so evakuirali z vlaki v zadnjem hipu in je požar že zajel mesto, kjer gori 200 hiš. Požar uničuje železniške proge in ograja še več mest. Mesto Melbourne samo je zavito v neznošen dim. Na tisoče prostovoljcev gasi požar, po več krajih so se ljudje rešili na ta način, da so zabredli do vratu v reke.

Borza, Curih, 14. januarja. Devize, Beograd 10, Pariz 11,65, London 20,665, New York 44,250, Milano 23,28, Berlin 177,50, Praga 15,15.

Vremenska napoved. Večinoma oblačno, in megleno, ponekod mrzlo. Sprememba vremena na vidiku.

Smučarska poročila

(»Pučnike, Maribor, 14. jan.)

Celiska koča: + 3, 20 cm južnega snega. — Moziška koča: 0, 90 cm osrnenega snega, smuka za silo. — Peca: 0, poplačena, mirno, 100 cm osrnenega snega, smuka za silo. — Senjorjev dom: — 7, vetrovno, sneži, 30 cm novega snega-pršica na podlagi 80 cm, smuka idealna. Od drugih postojank ni poročil! — Pohorska cesta vozna do Pohorskega doma.

O židovskem vprašanju

Univ. prof. dr. Boris Zarnik

Gosp. univ. prof. dr. Boris Zarnik, predstojnik morfološko-biološkega inštituta medic. fakultete v Zagrebu, nam je dal na razpolago svoje predavanje o »Bioloških pogledih na židovsko vprašanje«, ki ga je imel v Ljubljani na povabilo taktičnejšega »Priljubljanskega društva«. Ker je ta problem posebno v današnjih časih od izrednega splošnega interesa, prinašamo to odlično in zanimivo predavanje v izčrpnem poročilu.

V uvodu je predavatelj opozoril na to, da ima židovsko vprašanje celo vrsto sestavin: biološko, versko, historično, psihološko, ekonomsko, socialno, etično, estetsko itd., on pa se hoče kot biolog omejiti samo na biološko komponento, na problem rase, ki je po njegovem mnenju temelj celemu gledanju na židovsko vprašanje.

Ko je objasnili pojem prirodne vrste in pokazal, kako se vsaka vrsta, čim bolj je razširjena, deli še na pododdelke, varietete ali rase grupe, te pa zopet na rase, kar je ponazoril s slikami rasnih skupin in ras raznih živali, je označil raso kot skupino pripadnikov iste prirodne vrste, ki se skladajo v večini takih dednih svojstev, po katerih se od drugih podobnih skupin razlikujejo.

Razumljivo je, da moremo tudi pri človeku, ki je razširjen po celim svetu, razlikovati pet ali šest rasnih ali plemenskih skupin, ki še zopet razpadajo na posamezne rase. Pri beli plemenski skupini so dinarska, baltijska, nordijska, alpska in sredozemna rasa, ki tvorijo v rasnih medsebojnih mešanicah vse evropske narode. Odstotki teh vse so pri raznih narodih različni, ali nahajamo iste plemenske sestavne elemente pri celim urojem evropskem prebivalstvu.

Na pregledni tabeli je ponazoril, koliko so povprečni odstotki teh plemen pri raznih evropskih narodih, da n. pr. pri nas prevladuje dinarska rasa, pri Švedih »nordijska«, pri Grkih sredozemna, ali so seveda pri vseh teh narodih tudi ostale rase zastopane.

Razlike ras pa niso samo telesne, ampak tudi duševne. Saj je duševno življenje povezano z možgani, ustroj možganov se pa ravno tako podeduje, kakor vsako drugo telesno svojstvo. Velike razlike duševnih sposobnosti raznih ras so posebno pokazala merjenja inteligence, ki so jih v Ameriki izvršili pri rekrutih za časa svetovne vojne.

Rasa in narodnost

Rasa in narodnost sva dva popolnoma različna pojma. Rasa je pojem biološke klasifikacije na osnovi dednih razlik, narod je pa skupina ljudi s skupno duhovnostjo, skupno tradicijo, skupnimi kulturnimi vrednotami, s skupnimi gospodarskimi interesi na več ali manj strnjenejem zemljepisnem področju, s težnjo po skupni državnosti in po obranitvi in daljnjem izpolnjevanju samobitnih kulturnih vrednot, z voljo po samoodržanju in skupnem gnetnem in socialnem napredku.

Ali vse to so izrazi duhovnosti, težnji in želja posameznih ljudi, ki tvorijo narod. Vsi ti psihološki momenti so pa odvisni med drugim od dednih duševnih svojstev posameznikov, torej od njihove rase, seveda pa tudi od vplivov okolice. Kjer ti ljudje živijo, saj je vsak posameznik plod delovanja dednih činiteljev in pa zunanjih vplivov, pod katerimi se je razvil; kri in zemlja so ono, kar odločuje o usodi kakor posameznika tako tudi celega naroda.

Narodnost je težnja po ohranitvi in razvitku naroda v njegovi samobitnosti; vsaka dosledna narodnost vsebuje torej tudi težnjo, da ostanje trajno ohranjene vse rase komponente naroda. Samo ako narod ohrani neokrnjeno svojo raso, bo mogel tradicije, prevzete od prednikov, dalje čuvati in v istem smislu dalje oblikovati.

Ker so Evropejci vsi mešanici istih ras, je seveda narodnostna asimilacija med evropskimi narodi brez nadaljnega možnosti. Ako ima n. pr. neki Anglež slučajno iste odstotke posameznih ras, kakor povprečni Slovenec, je biološko popolnoma istovesten s Slovencem. Ako bi živel med nami, pristoil si naše tradicije, počel ljubiti naš narod in želel, da sode-

luje v naši kulturi, on bi res postal Slovenec, v biološkem smislu isto kot v psihološkem. On in njegovi potomci bi popolnoma enako mogli nadaljevati in dalje graditi naše duhovne vrednote kakor vsak drug Slovenec. Če bi pa v Sloveniji n. pr. naselili Zomorce, pa naj bi ti in njihovi potomci prevzeli naš jezik in naše tradicije, oni bi nikdar ne mogli postati Slovenci, ker je njihova duhovnost drugačna kot pa naša, pa bi z mešanjem z Zomorci nastal popolnoma drugačen narod kot pa so Slovenci.

Rasna mešanica Židov

Židi so predstavniki ljudi, ki imajo druge rase sestavine kot pa evropski avtohtoni narodi. Židi nastopajo na staroegiptovskih spomenikih z obeležji orientalne rase, ki je danes najčistejša pri Arabcih. Pozneje so se pomešali z ljudmi prednjeazijske rase, ki jo prikazujejo že Sumerci in Hititi, dandanes pa je ta rasa najčistejša pri Armencih in drugih Kavkazcih. Mešali so se tudi s Filistejci, ki jih vidimo na egiptovskih skulpturah opremljene s svojimi nordijske rase. Zato so med Židi tudi ljudje plavih las in modrih oči. Že v Egiptu so Židi sprejeli nekaj zamorske krvi, pozneje pa so dobili še prilivov od sredozemne in mongolidne ter alpske rase.

Židi torej niso neka posebna edinstvena rasa, ampak so ravno tako kot urojeni evropski narodi rasna mešanica, samo popolnoma drugačna mešanica kot pa Evropejci. Tudi med seboj se razlikujejo posamezne skupine Židov po svoji plemenski telesnosti. Pri Akenasih, ki tvorijo 80% vseh Židov, prevladuje prednjeazijska, turanska in mongolidna rasa, pri Sefardih orientalna in sredozemna rasa, Falaši v Abesiniji imajo pa mnogo zamorske primesi.

Ker so drugačna rasna mešanica kot avtohtoni Evropejci, imajo Židi tudi drugačno duhovnost kakor Evropejci. Ono čudno pri Židih je, da so se oni ohranili vse od starega veka; dasi so medtem sprejeli različno tujo kri, je vendar njihova rasa srž ostala ista, mešanica orientalne in prednjeazijske rase. Ta čudna poljara, ta žilavost židovske samobitnosti ima svoj vzrok v fanatičnem razizmu, ki ga Židi provajajo že od najstarejših časov. Z razizmom označujemo namreč vero, da je gotova rasa ali rasna mešanica najboljša in iznad vseh drugih.

Predavatelj je citiral razne izreke iz sv. pisma stare zaveze in iz talmuda, iz katerih je razvidno, da so Židi sebe vedno smatrali za izvoljeni narod, proti kateremu so drugi narodi živina, ki ji je dal Bog človeško podobo samo zato, da more služiti Židom. Tudi moderni Židi se težko otresejo te svoje starodavne tradicije. Židovska vera je prav za prav samo nosilec in propagator židovskih tradicij in židovske duhovnosti. Zato silna in nerazdružljiva povezanost vseh Židov celega sveta.

Ker so Židi mešanica drugih rasnih sestavin kot evropski narodi, so biološko nekaj drugega kot urojeni Evropejci med katerimi žive, pa je zato razumljivo, da jih ti občutijo kot nekaj tujega, dasi govorijo isti jezik kot narod v katerem žive, dasi se na vse načine skušajo prilagoditi običajem tega naroda.

Ni dvoma, da najdemo tudi med Židi posameznike, ki imajo v glavnem iste rase komponente kot Evropejci, saj imajo Židi primešane v manjšem odstotku krvi vseh ras, ki so zastopane med evropskimi narodi. Taki Židi se morejo seveda popolnoma enako asimilirati nekemu evropskemu narodu, kot pripadniki kakakega drugega evropskega naroda. Ali pri veliki večini Židov prevladujejo izvenevropske rase sestavine, ter je zato njihova asimilacija nemogoča, v kolikor pa sodelujejo pri izgraditvi kulture naroda, v katerem žive, to kulturo zavedajo na pota svojstvene židovske duhovnosti in jo odvijajo dotičnemu narodu.

Armenci, cigani — mravlje, termiti

Sicer so pa tudi razne druge izvenevropske rase grupe na slični način razkopljene kot Židi. Predvsem Armenci, ki pa se kmalu pomešajo z narodom, v

katerem so se naselili. Dalje Cigani, ki pa za razliko od Židov zavzemajo vedno samo najnižje socialne stopnje. Razmerje teh izvenevropskih rasnih mešanic proti Evropejcem, posebno v gospodarskem oziru, spominja na prilike, ki so pri socialnih živalih, predvsem pri socialnih žuželkah. Tako sožitje je torej splošen pojav socialnih združenj v živi prirodi.

Pri mravljah in termitih nahajamo celo vrsto žuželk, ki žive stalno v njihovem društvu. Pri mravljah so to večinoma razni hrošči. Sinektrji se zvežejo taki gosti pri mravljah, ki jih mravlje preganjajo, ali se jim ti gosti znajo umakniti in se varovati. Oni igrajo slično ulogo kot pri nas Cigani. Pri mravljah-selkah najdemo sineke, to so hrošči, ki so stalno v družbi mravelj in se koristijo z njihovim plemenom. Oni so videti kot mravlje, tako da jih mravlje ne morejo spoznati kot nekaj tujega. To spominja na nacionalizacijo imen tujih elementov v evropskih narodih. Posebno intimno so veze mravelj s simfili. To so hrošči, ki živijo stalno v mravljiščih. Mravlje vzajajajo in hranijo njihove ličinke, tudi hrošče hranijo, hrošči pa izločujejo opojen sok, ki ga mravlje srkajo. Razen tega žro ti hrošči ličinke mravelj. Mravlje pa zanemarljivo, ker hranijo ličinke hroščev, svoje lastne ličinke, tako da se ne razvijajo več normalne samice. Vsled tega mravljišče preje ali sleje propade, simfili pa krenejo v drugo mravljišče, da tam nadaljuje svoj usodepoln posel.

Židi nositelji Nobelove nagrade

Dasí postoje neke analogije, moramo uvaževati, da sožitje s tujimi rasami do naša v ljudski družbi večkrat koristne rezultate. Ravno sožitje Židov daje tudi neke pozitivne vrednote. Saj so Židi rasna mešanica, ki je po svojih intelektualnih sposobnostih ravna vsaki evropski rasni mešanici. Predavatelj naševa Žide nosilce Nobelove nagrade, Ehrlicha, ki je pronašel salvarsan in s tem rešil človeštvo strašne kuge, Haberja, ki je odkril izkoriščanje dušika iz zraka, Einsteina, ki je pokazal nove smerice fizike, Willstatterja, ki je odkril sestavo klorofila itd. Lord Beaconsfield pa je tvorec angleškega kolonialnega carstva.

Židi imajo pa še neke sposobnosti, v katerih nadkričujejo večino evropskih narodov, namreč da umejo pridobivati in kopičiti gnotna dobra, kar je v zvezi tudi

z etičnimi nazori, ki izhajajo iz njihove rase duhovnosti. To vodi h gospodarski in etični sestavi židovskega vprašanja, ki jih pa predavatelj kot biolog noče dalje razprediti, ker so izven njegove naglobe.

Ker imajo Židi velike sposobnosti, ni dvojbe, da bi oni izvrstno uspevali, ako bi dobili še oni pridevek naroda, ki jim dosedaj manjka, namreč strnjeno zemljepisno področje in skupne gospodarske interese. Z ozirom na vse pozitivno, kar so oni dali človeštvu, je pač opravičeno, da se jim to omogoči. S tem bi izginila vsa nasprotstva in Židi bi se ne samo biološko, nego tudi v vseh drugih ozirih mogli izživljati kot narod in dalje ustvarjati tako posebne kakor splošne kulturne in duhovne vrednote.

Rešitev židovskega vprašanja z biološkega stališča

Z ozirom na intelektualne vrednote Židi zaslužio vse spoštovanje, kar pa seveda ne znači, da jim moramo žrtvovati svojo samobitnost. Mi se divimo Anglezem, Nemcem, Francozom, Italijanom in njihovi veliki kulturi, ali tudi tem bi ne dopustili, dasi so nam po rasi sorodni, da zavladajo nad našim kapitalom in našim gospodarskim življenjem in da preustrojijo našo kulturo v svojem, dasi nam nikakor ne tako tujem duhu. Židovska duhovnost je nam pa popolnoma tuja.

Z biološkega stališča, v kolikor smo dosledni narodnjaki, bi bila rešitev židovskega vprašanja ta, da se oni Židi, ki imajo nam slično rasno konstitucijo, popolnoma asimilirajo, kar pa je radi njihovih starodavnih tradicij le precej težko, a da se oni, ki imajo nam tujo rasno konstitucijo in duhovnost, izživljajo kot samostalen narod z vsemi atributi naroda na lastnem geografskem področju.

Ako pa ne stojimo na stališču narodnosti, ako se odrečemo napredku na narodni osnovi ter vidimo rešitev človeštva v nekem splošnem internacionalizmu, nekem vseobčnem mešanju ras in kultur, je seveda tudi druga rešitev možna, namreč da se Židi kakor vse druge rase vključijo v to splošno mešanico. Ali izkustva dokazujejo, da so Židi zaradi svojih rasističnih tradicij tako žilavi, da oni le ohranijo svojo rasno konstitucijo nemešano ter zato dobijo absolutno nadvlado nad takim kaosom ras in kultur, ki razen tega vodi do kulturnega, gospodarskega in socialnega razpada.

Če pa narod ne želi žrtvovati samega sebe, ostane torej edino možna le prva rešitev.

Denar, denar, denar — za našo mejo

Dr. Ravnik Rudolf

Iz člankov, razprav, zaključkov, brošur in okrožnic naših narodno-obrambnih društev in sorodnih ustanov bi se že lahko sestavile cele debele knjige. Naši javni delavci so zlasti v zadnjih letih na narodno-obrambni polju pokazali v nasledovanju v naši sicer narodni državi žal še potrebnih narodno-obrambnih ciljev toliko neizprosne doslednosti in žilave vztrajnosti, da so njihova idealna in požrtvovalna prizadevanja predmet vsesplošnega občudovanja in toplega priznanja naše uvidene javnosti. Žal pa je dolgoletna uporaba ogromne, v to delo vlozene in za naše pozne rodove na papirju ovekovčene energije ob popolnem prezirjanju in neupoštevanju vseh teh težkih napornih stremiljenj vprav od strani odločilnih krogov v državi težka pasivna postavka v vsakoletnih bilancah našega narodno-obrambnega gibanja.

Ne samo prestiž naše države, temveč tudi čast in ugled našega naroda pa zahtevata, da moramo v interesu ugodne rešitve vseh narodno-obrambnih vprašanj prestopiti iz stališča gola idealizma na pusta tla vsakdanje trde realnosti, ker so papirnaté okrožnice absolutno nesposobno, zemljiško-prometne komisije pa nedovoljno sredstvo, in je edina stvarno učinkovita pomoč le denar, ki je še danes bolj nego kdaj poprej vsega sveta vladar.

Vorašanje ohranitve in očuvanja naših ozemljišč in našega rodu na obmejnem ozemlju je torej za nas naravnost življenjskega pomena, in vprav zaradi tega

moramo temu vprašanju posvečati vso pažnjo in opozoriti na naše obmejne kraje in njihove značilne prirodne prikazni, narodne posebnosti in dobre lastnosti našega naroda, zlasti tudi naše južne brate, ki radi naravnih dobrin in krasot naše oaze domovine itak že radi prihajajo k nam, ki bi se pa ob kolikajski resni in intenzivni propagandi še bolj živo zanimali za naše obmejno ozemlje.

Prvi pogoj za zainteresiranje naših južnih bratov za naše obmejno ozemlje bi bila torej na široki podlagi ustvarjena in sistematično organizirana propaganda v šolah, uradih in v vsem javnem življenju cele naše države in tako propaganda bi rodila pozitivne uspehe, nadoknadila pa tudi vse ono, kar smo na tem polju po lastni krivdi in zanikrosti zamudili v prvih 16 letih našega zedinjenja.

V Beogradu imamo zelo močno slovensko kolonijo, ki ima svoje društvo in izdaja tudi svoje glasilo, poprej pod imenom »Beograjski Slovenec«, sedaj pa pod imenom »Beograjski odmevi«. V 20 letih našega osvobodjenja pa smo imeli v naši prestolnici tudi že na stotine in stotine slovenskih ministrov, senatorjev in narodnih poslancev, toda v cel 20-letni dobi niti enemu teh predstavnikov ni prišlo na misel, da bi vsaj sprožil nujno potrebno sistematično organizirano propagando za naše obmejno ozemlje, ki bi vodila tudi točno evidenco vseh prodaj in nakupov naših zemljišč v obmejnem prostu in skrbela za to, da bi vsa ta zemljišča tik do

državne meje ostala neomajna posest naših jugoslovanskih rojakov. Vzburiti živo zanimanje za našo mejo, osobito pa za nakup posestev med našimi južnimi brati v Beogradu, bi bila torej prva dolžnost naših odločilnih faktorjev, osobito pa naših slovenskih aktivnih politikov, ministrov, senatorjev in narodnih poslancev.

Druga nič manj važna, za ohranitev naše lastnine v obsejnim pasu prepotrebna, iz državnih sredstev fundirana ustanova pa bi bila državna narodno-obrambna banka, ki bi morala imeti na razpolago toliko razpoložljivega kapitala, da bi v vsakem slučaju prodaje odnosno nakupa naših zemljišč v obsejnim pasu lahko posredovala s pozitivnim uspehom. Pogostokrat se namreč pripetijo slučaj, da naši dobri in marljivi, narodno in državljansko zavedni državni podaniki na meji nepričakovano zabredejo v dolge, sicer ne pa lastni krivdi, temveč iz razlogov gospodarskih nezd in nesreč, ali pa zaradi družinskih katastrof. Pri današnjem splošnem pomanjkanju si ne morejo pomagati iz kritičnega položaja in preti jim — gospodarski boben. Takim nesrečnežem, k pridejo v denarne stiske tudi radi golega narodnega idealizma — in taki slučaj, so mi iz prakse znani — bi morala vprav taka državna ustanova seči pod pazduho ter jim pomagati iz trenutne materialne zadrege, da bi lahko ostali samostojni gospodarji na svoji zemlji.

V vseh onih slučajih, kjer je odnatev brezpogojno potrebna, pa bi morala državna narodno-obrambna banka sama kupiti dotično zemljišče in potem svojega zanesljivega zaupniškega aparata na vsakem takim posestvu naseliti vsestransko zanesljivega kupca — pridobitelja.

Na enak način je pred 30 leti delala v naših obsejnih krajih tudi nemška Südmarka. Vsaka njena podružnica v prejšnjih spodnještajerskih mestih in trgih je imela razen rednega upravnega odbora še poseben »Naselitveni odsek, ki je imel vsako prodajo naših zemljišč točno v evidenci in le potem živahne propagande in z denarnimi sredstvi le organizacije so nemški naseljenci kupili slovenska zemljišča na našem ozemlju, kakor n. pr. v St. Ilju v Slov. goricah in v drugih obsejnih krajih.

Po starem Montecucolijevem izreku je za vsako vojno potreben denar, denar in zopet denar in isto velja tudi za naše narodno-obrambno delo v obsejnim ozemlju.

Ukrajinski narod in njegova usoda

Radivoj Rehar

Od češkoslovaške krize dalje, ki se ustvarila v svojem postranskem nasledku avtonomno Karpatsko Ukrajino, se pojavlja v svetovni javnosti vedno češče ukrajinsko vprašanje, pišejo se mnogostevilna razmišljanja, objavljajo zemljivi ukrajinskega ozemlja itd. Za marsikoga v nepoučenem svetu, pa tudi pri nas, je ukrajinsko vprašanje nekaj popolnoma novega, in malokdo ve, kaj so prav za prav Ukrajinci, kje žive in koliko jih je. Ogrumni večini je veljala Rusija za domovino ruskega naroda in le manjšina je vedela, da njeno prebivalstvo ni enotno, ampak sestavljeno iz cele vrste narodov, od katerih pripadate razen Rusov k slovenski skupini še dva: Ukrajinci in Belorusi.

KDO SO UKRAJINCI?

Ukrajinci (Rusini, Ruteni, Malorusi) so narodna skupina, ki spada k vzhodnim Slovanom. Od Rusov se razločujejo po tem, da govorijo poseben jezik, ki je ruskemu zelo podoben, vendar samostojen. Razloček med rusčino in ukrajinsko je nekako tak, kakor med češčino in slovaščino, vsekakor pa manjši, kakor med slovenščino in srbohrvaščino. Ukrajinski jezik, ki je bil nekoč le narečje, je postal književni jezik že v prejšnjem stoletju, ko je dobil tudi svojo prvo pomembnejšo literaturo, ki je dosegla tedaj svoj višek v velikem Sevcenku. V carski Rusiji, ki je bila vseskozi centralistična in vodena po velikoruskih tendencah, ki niso dovoljevale Nerusom nobenih narodnih svobod, Ukrajinci niso imeli v svojem jeziku ne šol ne uradovanja. V vsem prostetnem in javnem življenju je vladala rusčina. Pač pa so imeli Ukrajinci (imenovali, tedaj Rusini ali Ruteni) svoje ukrajinsko šolstvo v avstrijski Galiciji in Bukovini, in sicer ljudsko in srednje, na univerzi v Lvovu pa štiri katedre.

V CARSKI RUSIJI

Za časa carske Rusije se je izčrpavalo ukrajinsko narodno gibanje skoraj izključno v boju za uveljavljanje ukrajinskega jezika v šoli in uradih. Sebe polagoma je dobivalo tudi politične tendence, a bilo je le nekaj inteligence, ki je tedaj vedela, kaj hoče v svojem zadnjem cilju. Edino podporo je dobivalo to gibanje, v kolikor je bilo politično, iz Nemčije, ki je že davno pred vojno sanjala o odcepitvi Ukrajine od Rusije in ustanovitvi samostojne države pod nemškim protektoratom. Ko je bila carska Rusija zrušena in je nastala boljševiška, je bila po sklepih mirovne konference v Brestu Litovskem tudi zares ustanovljena taka Ukrajina, katero so zasedle nemške in avstrijske čete. Toda zlom osrednjih sil je omogočil boljševikom, da so po odhodu Nemcev in Avstrijev zopet osvojili Ukrajino in napravili iz nje sovjetsko zvezno republiko. Čeprav niso dali vsega ozemlja,

na katerem Ukrajinci dejansko prebivajo. Sedanja sovjetska Ukrajina šteje zato samo okoli 28 milijonov prebivalcev, do čim je vseh Ukrajincev v sovjetski Rusiji nad 35 milijonov in prebivajo na vsem njenem jugu, od poljske in romunske meje do Dona in Kavkaza.

BOLŠEVIŠKA SAMOUPRAVA

Boljševiki so dali Ukrajincem ukrajinsko kot učni in uradni jezik po vseh šolah in uradih in so, do nekako leta 1930, celo pospeševali ukrajinizacijo, ker so menili, da bodo s tem pridobili Ukrajince za boljševizem. Od tega leta dalje so se pa pričele tudi v sovjetski, kakor nekdanji v carski Rusiji, pojavljati centralistične tendence, in ukrajinska avtonomija je vedno bolj kopelna. Sprva se je Rusom tudi res posrečilo, da so pridobili Ukrajince za boljševizem, ker so jim priznali vse jezikovne pravice, ker so jim dali upravno avtonomijo in po Leninovem neuspehu integralnega komunizma z »nepomič« lastno zemljo (agrarna reforma). Stalnova kolektivizacija kmečke posesti, ki je ukrajinskim kmetom odvzela zemljo in jo združila v »kolhoze«, v katerih so postali prejšnji posestniki le poljedelski delavci, proletariati, je pa vzbudila v Ukrajini silen odpor in krvave vstaje. Ker Ukrajinci nikoli niso poznali »mirov«, t. j. kolektivnih kmetij, kakor Rusi za časa carizma, se z boljševizemci v Stalnovem smislu nikoli niso mogli sprizniti. Prav v tem je bil glavni vzrok, da se je pričelo ukrajinsko narodno gibanje znova razraščati in zajemati ne samo inteligenco, ampak tudi najširše množice.

NOVO PREGANJANJE

To gibanje je s pojavom novih centralističnih in velikoruskih tendenc osvojilo celo nekatere boljševiške funkcionarje na najvišjih mestih, da so pričeli snovati upor in odcepitev Ukrajine od sovjetske Rusije. Končno je postal nacionalni zadržek celo predsednik sovjetske Ukrajine, komisar Sekirnik sam, s čelo vrsto članov vrhovnega avtonomnega ukrajinskega sveta. Toda v Moskvi so po svojih voljih tudi odkrili in Sekirnik se je rešil sode na ta način, da se je sam usmrtil. Od tedaj so postali v Moskvi nezaupljivi in so pošiljali v Ukrajino na vodilna mesta vedno več Rusov. Voditelje Ukrajincev, tudi boljševiške, so pričeli preganjati, metati jih v ječe, streljati ali pošiljati v Sibirijo. Tako je romalo v pregnansko taborišča na tisoče in tisoče uglednih Ukrajincev: več kakor za časa carizma. Nemiri so se kljub temu še dalje pojavljali in se posamezno pojavljajo še sedaj, čeprav je zaradi pomanjkanja zanesljivih vesti skoraj nemogoče ugotoviti resnični položaj. Vendar ni nobenega dvoma, da se ukrajinski narod na izjemni v sovjetski Ukrajini stalno krepi in da

misel o ustanovitvi samostojne Ukrajine ni brez zaslonbe v ukrajinskih množicah. S tem pa nikakor še ni dokazano, da bi Ukrajinci pozdravili kakšno drugo tujo nadvlado, n. pr. nemško. Najbrže bi jo oddolžili prav tako, kakor so jo leta 1918. Nemci in Avstrijci se v času okupacije ukrajinskim kmetom že zaradi brezobzirnih revizij niso priljubili. Prav tako odločno so nastopili Ukrajinci 1. 1920. tudi proti Poljakom, ko so se hoteli polastiti njihovega ozemlja in so jih s silo pregnali.

UKRAJINCI NA POLJSKEM

Ukrajinci v Galiciji so 1. 1918. ob zlomu Avstrije razglasili za svoje ozemlje državno samostojnost, toda Poljaki so jim jo s pomočjo antante uničili. Čeprav po tridih in krvavih bojih, vendar je njihovo ozemlje prisodila Poljski Selesposlanska konferenca leta 1923., a pod pogojem, da dobe v okrilju poljske republike popolno narodno avtonomijo. Ta pogoj so Poljaki brez ugovora sprejeli, toda čim so postali gospodarji ukrajinskega ozemlja, so nastopili proti Ukrajincem z najbolj brezobzirno, brutarno silo. Ukinili so vsako sled avtonomije, uvedli povsod poljščino kot uradni jezik, popoljšali šole, ponekod jih pa sploh zaprli, da bi potem z nepismenim ukrajinskim ljudstvom laže razpolagali po svobodni volji. Šli so celo tako daleč, da so ukrajinske cerkve ne le zapirali, ampak celo rušili, duhovščino pa pregnali.

Vse to je izzvalo več krvavih uporov in atentatov, katerih vsa brezobzirna sila ni mogla popolnoma zatreti. Šele ko so Poljaki sklenili sporazum z Nemci, je bilo ustavljeno med Poljaki in Ukrajinci nekakšno premirje. Poljski Ukrajinci so namreč upali, da bosta Poljska in Nemčija v skupni akciji pregnali boljševike iz sovjetske Ukrajine, ki bi postala potem kot samostojna država njihova opora in zatočišče. Pri sklepanju premirja so Poljaki Ukrajincem zopet obljubili šole, spoštovanje jezika itd., zato so Ukrajinci ustavili svojo akcijo proti Poljakom in celo podprli vladu v sejni. Toda spet so Poljaki pošli svoje obljube in ostalo je vse pri starem. Zatiranje se je nadaljevalo.

V dolgih bojih in težavnih razmerah je bil ukrajinski odpor močno oslavljen in upori so bili vedno bolj redki. Ko pa se je sedaj ustanovila v okrilju CSR avtonomna Karpatska Ukrajina, je ukrajinsko narodno gibanje na Poljskem zopet vzplamelo in doseglo višek meseca decembra, ko je ukrajinski poslanski klub v poljskem sejni predložil svojo zahtevo po popolni teritorialni avtonomiji za

vse ukrajinsko ozemlje na Poljskem. Sejni in vlada sta celo še razpravljali o tej zahtevi obkolila in v tem stadiju je sedaj zadeva Ukrajincev na Poljskem, katerih je na ozemlju 120.000 kvadratnih kilometrov (pol Jugoslavije!) več ko 7 milijonov. S tem seveda ukrajinski problem na Poljskem ni rešen in boj se bo bil daljši. Čeprav za enkrat še ni mogoče povedati, s kakšnimi sredstvi. Gledano je le eno, da Poljaki z Ukrajinci nikoli ne bodo imeli sreče in mira, dokler bodo priključeni Poljski in bo prej ali slej napočel čas razhoda.

UKRAJINCI V ČSR IN ROMUNJI

Usoda tretje skupine Ukrajincev, ki žive na ozemlju CSR na 14.000 kvadratnih kilometrih z nad 600.000 prebivalci, je bolj znana. CSR so bili prisojeni na mirovni konferenci z enakimi narodi, da dobe popolno narodno avtonomijo, kakor je bilo isto naročeno Poljakom glede njihovih bratov v Galiciji. Toda tudi Čehi svoje prevzete dolžnosti niso izvršili, dasi svojih Ukrajincev niso zapirali in preganjali, kakor Poljaki, ampak so jim v jezikovnem in kulturnem oziru prepuščali svobodo, dasi ni manjkalo nekih tendenc počeščevanja. Kriza CSR je dala končno karpatskim Ukrajincem popolno avtonomijo in ustvarila tako z Karpatske Ukrajine ukrajinski Piemont, ki bo nedvomno močno uplival na zadržanje Ukrajincev na Poljskem, v sovjetski Rusiji in Romuniji.

Četrta skupina Ukrajincev živi v nekdanji Bukovini in Besarabiji v Romuniji na ozemlju okoli 20.000 kvadratnih kilometrov in šteje nad 700.000 duš, po drugih sodbah celo skoraj milijon. Tudi tiso imeli v teh 20. letih dosti več sreče, kakor ostali drugod. Doživeli so zlasti v Besarabiji mnoga preganjanja, naselevanje Romunov na njihovo ozemlje ob delitvi bivših veleposestev in romuniziranje v šolah ter javnem življenju.

Taka je usoda naroda, ki šteje okoli 15 milijonov duš na ozemlju, ki je veliko za več kot tri in pol Jugoslavije. Tako so Ukrajinci največji narod v Evropi, ki nima nikjer svoje popolne svobode in ne samostojne države. Zato je ukrajinsko vprašanje eno največjih vprašanj v Evropi in ho povzročalo v bodočnosti še veliko skrbi vsem, ki so z njim direktno prizadeti. Za ustanovitev velike Ukrajine se zavzemajo sedaj, kakor nekoč, najbolj Nemci, ki si obetajo od nje velike gospodarske in politične koristi, toda prav malo je verjetno, da bi velika Ukrajina, tudi ako bi se ustanovila z nemško pomočjo, kdaj za daljšo dobo trpela nad seboj tako vidnešmo nemško nadoblast.

Novice

Edinstven primer industrijske špijonaže pred celjskim sodiščem

NEKOLIKO VPOGLEDA ZA KULISE, KIER SO BILI IZDANI VAŽNI IZUMI — KAJ JE DOGNALA PREISKAVA?

Celje, 14. jan. Prazarna in kemična tovarna d. d. v Celju, ki se je po običnem zboru 25. maja 1935 fuzionirala s podjetjem Rude in kovine d. d. v Ljubljani, je imela v Jugoslaviji monopol nad izumom dr. inž. Hirschla. Njena tovarna je bila zgrajena prav po istih načrtih kakor tovarna Bleiberg-Union v Celovcu in tovarni litopona v Bolgariji in na Madžarskem. Izum in tajnost inž. Hirschla sta dve peč, naprava za čiščenje luga in cinkovega sulfata, naprava za hlajenje, sušilna peč, kombinacija naprav za mokrenje z vrtilinim sitom, skozi katero se preseje mleto tekočina litopona. — Preiskava je našla pri obtožnicah kopijo načrta kalcinirne peči, ne pa treh detaljnih načrtov za sušilno peč, ki so bili odnešeni v originalu, ker bi se ne dali točno prerisati in prekopirati. Preiskava je zaplenila v Železarni v Storah dve skici, ki jih je

Ježernik predložil za zgraditev železnih armatur, ki jih je dal prepeljati v Celje, od tod pa s tovarnimi avti v Domžale, kjer jih je inž. Pišbertnik uporabljal za tovarno barv Medice in Zanki v Domžalah. V Domžalah je bila zaplenjena skica z napisom: »Situacija obrata za izdelovanje medolita v merilu 1:500. Najdeno so bile tudi dopolnitve k načrtom, ki jih je inž. Hirschl odredil, ko je bila tovarna že v obratu, kar dokazuje, da je odnesel te načrte le nekdo, ki je imel vpogled v vse poslovanje in to je bil obtoženi ravnatelj. — Po izpovedi izvedencev inž. Schmidingerja in inž. Knopa je tovarna v Domžalah 100% kopila tovarne v Celju in so v obeh tovarnah vse specialne naprave izum inž. Hirschla. Da bi bila tovarna v Domžalah kakšna »tehnična slučajnost«, je nemogoče, in prav tako nemogoče, da bi bila posledica diktata kemičnega procesa tvorbe litopona.

Razprava proti obtožencem prekinjena

Na včerajšnjem prvem delu razprave, ki je trajala od 8.15 do 19.25 in ki je bila za dobri dve uri opoldne prekinjena, so imeli poslušalci, kakor je naš list že včeraj obkatal, priliko pogledati za kulise borbi dveh konkurenčnih podjetij v večini ter marljivim »prekupčevalcem,

ki igrajo vlogo posrednikov itd. Na mnogih mestih je bila razprava prav živahna, padle so trde besede in dvogovori so bili prav jedrati.

Obtoženi, Milošević je tajil, da bi načrte prodal Medici. Bole je s studijem literature in s poskusi sam prisel do pro-

dukcije belega pigmentnega barvila ali litozina. Tajil je, da bi prišel k direktorju tovarne Lazareviču in mu priznal, da je lopov in da je načrte prodal konkuren-cu. Prav tako je tajil, da bi kdaj obljubil Jezerniku 25.000 din. Če ta prevzame vso krivdo nase. Medič in Pibernik trdita, da zanj ni bila produkcija litopona nobena tajnost in da so poskušali Lazareviča le dopolnjevati vse to, kar sta se vedela. Res sta se odločila, da zgradijo tovarno za litopon in oddaja dela raznim ljudem podjetjem, ki tudi niso smatrala naprav kot tajnost. Milošević pa je predlagal in Pibernik je podprl predlog, da se zaposli domače podjetje Jezernik v Celju. Jezernik je res zgradil peči in naročil v Stora armature ter opeko v samotni tovarni. Nobeden izmed obtožencev ne priznava, da bi delal po ukradenih načrtih, ki sploh niso tajnost, saj so že pu-

blicirani. Čisto nujno so morali izdelovati litopon tako kakor so ga v Celju — ka-di, peči, sušilnica i. dr. je potrebno za to in ne izkazuje, da bi bilo ukradeni.

Tehnika Primožič in Lenarčič sta kot priči izjavila, da sta si obe tovarni čisto podobni in isto v nemškem jeziku že 10 let v Sloveniji bivajoči inž. Mönzel (Men-cel). Kot priča je nastopil tudi sam dr. inž. Hirschl, ki je odločno vztrajal na tem, da je edini izumitelj vseh naprav. Prišlo je do prav napetih nastopov med pričami in obtoženci ter zagovorniki. — Sodišče ima med akti dve pismi, ki opo-reketa Hirschlu njegove specialne izu-me, ki se jih okorišča. — Obramba je predlagala zaslišanje novih prič, ki bodo kakor tudi strokovnjaki zaslišane 25. tm.

V prihodnji številki se bomo k raz-pravi radi zanimivosti in živahnosti po-teka še povrnili.

Maribor

Podpiranje siromašnih v Mariboru

Za presojo mestnega socialnega skrbstva ne morejo biti merodajni raz-porabi po ulicah, marveč moramo poiskati drug kriterij. Za tekoče pro-računsko leto znašajo izdatki mestne-ga socialnega skrbstva din 1.291.770 ali 16 odstotkov napram celokupnim izdatkom mestne občine brez podjetij. V tem znesku niso zapopadeni per-sonalni izdatki in tudi ne izdatki za gradnjo stanovanjskih hiš v Pregljevi ulici, marveč izključno le redni iz-datki mestnega socialnega skrbstva. Pred 20 leti so znašali ti izdatki le 2.05 odst. in so se od tedaj dvigali od leta do leta, kakor so pač narašča-le socialne potrebe.

Tekoči proračun ljubljanske mestne občine, ki ima dobro urejeno socialno skrbstvo — druga mesta za primerjavo ne prihajajo toliko v poštev — znaša din 7.949.635. Ako upoštevamo, da šte-je Maribor 36.000 prebivalcev, Ljublja-na pa 84.000, vidimo, da odpade na enega prebivalca v Mariboru 119,21, v Ljubljani pa 91,63 izdatkov socialne-ga skrbstva. Razlika se pokaže zlasti

Gornjo primerjavo dokazuje, da mo-ra vsakdo, ki objektivno gleda na so-cialne probleme današnje dobe, pri-znati, da se v Mariboru s te strani ne more ničesar očitati. Krivo sodi tudi tisti, ki meni, da se vsa sred-stva socialnega skrbstva uporabljajo za neproduktivne podpore, ki da se čisto na razne načine zlorabljajo. Kdor tako sodi, la ne ve, da gre ogromna večina izdatkov za podpore v obliki mezd, hran in drugih naravnih da-jatev in da se denarne podpore nu-dijo le v najnujnejših, izjemnih pri-merih.

Proračunska postavka, ki je določe-na za brezposelnost, se uporabi skoraj v celoti za mezde pri javnih delih za-pošlenih delavcev, večinoma družin-skih očetov, ki so bili brezposelni in niso mogli dobiti zaposlitve drugje. Njihovo število je preokorajilo že 200 in še vedno narašča, ker se zaposli vsak brezposeln, ki odgovarja pogo-jem.

Za delo nesposobni in brezposeln, dokler jih ni mogoče zaposliti, pre-jemajo brezplačno hrano v mestni ljudski kuhinji (okoli 250 porcij dnev-no). Preteklo leto je bilo izdanih 87 tisoč 300 porcij.

Za starostno onemogle je najboljše preskrbljeno v zavodih in je takih oskrbovancev 189 in sicer 150 v last-nih in 30 v tujih zavodih. 485 jih prejema stalne mesečne podpore in po potrebi razne druge naravnne datjave, kakor kurivo, živež, obleko, obutev, plačilo najemnine itd.

Za mladino je poskrbljeno v dveh lastnih zavodih, kjer je celotno ali delno oskrbovanih 222 otrok (mestni mladinski dom in dnevna zavetišča) in 18 otrok v tujih zavodih (vzgojišča itd.) dočim se nahaja 160 otrok v oskrbi rednikov in sorodnikov, ki pre-jemajo zanje mesečne vzgojne pod-pore. V počitniških kolonijah je bilo preteklo leto 156 slabotnih otrok (101 na Pohorju in 55 na morju). O hočicu je bilo iz sredstev mestne občine od-arovanih 688 otrok z obleko, perio-lom in obutvijo. 300 otrok je pod var-stvom mestnega generalnega varuha.

Vsi podpiranci (brezposelni, starost-ni, mladinski) mestne občine so po-leg ostalih dajatev upravičeni tudi do brezplačne zdravniške pomoči in zdra-vil, izvzemši pri javnih delih zapo-slene delavce, za katere mestna ob-čina v celoti in prostovoljno plačuje zavarovalnino tudi za primer bolezni. Za brezplačno zdravljenje prihajajo v poštev mnogi drugi, ki jih mestna ob-čina drugače sicer ne podpira, ki pa ne zmorejo izdatkov za zdravnika in zdravnika.

Da se podpiranje v tej ali drugi obliki ne vrši tjavdan, marveč, da se izvršujejo o vsakem prošilu potrebne uradne poizvedbe kakor kontrola pod-pirancev potom uradnih organov me-stnega socialno-političnega oddelka, je samoposobi razumljivo. Enako je raz-umljivo, da je še mnogo nerешenih socialnih problemov in da je njihova rešitev odvisna predvsem od finančnih sredstev.

A. B.

Iz Gradišča na Kozjaku

Kdor je že kdaj hodil ob naši severni meji od Maribora do Dravograda in mo-tril življenje kozjaškega kmeta, se je la-hko prepričal, da mu nudi le malo. Malo je tu blagostanja in sreče. Preskopa je zemlja, pretrda borba za kruh in premalo razumevanja onih, ki bi lahko pomagali. Na Stefanovo pa je tudi v uboge koč-ice obmejne Gradišča prisijala radost. V ljudski šoli Družbe sv. Cirila in Meto-da je bila mladini prirejena božičnica. Po nagovoru šol. uprav. Turka so učenci za-peli večno lepo »Sveta noč« in pred kra-ljevo sliko našo narodno himno, nakar so sprejemali iz rok gospe upraviteljeve naj-potrebnejša darila — tople obleke in čev-lje. Takih darov je bilo deležnih vseh 95 šolarjev.

Blagi in zavedni dobrotniki, ki so omo-gčili to božično veselje vsej obmejni gra-diški mladini, so: »Gradiški božičke« — direktor marib. klas. gimnazije g. Mast-nak in njegov učiteljski zavod, tovarnarja Marko Rosner (2 zaboja blaga) in Hutter (1 zaboj blaga) iz Maribora, CMD iz Ljubljane (ki je edina budna opazovalka razmer na severni meji) in banovina.

Solsko vodstvo v Gradišču se iskreno zahvaljuje g. direktorju Mastnaku, ki uvaja vsako leto med svojimi dijaki in dobrotniki mariborskimi tovarnarji na-biralno akcijo za revno obmejno mladino. Hvala tudi CMD v Ljubljani.

Senzacija v volkom

Danes se je razširila po Poljčanah in okolici govorica, da sta poljčanske goz-dove obiskala dva volkova. Kakor pri-poveduje posestnik in lovski čuvaj gosp. Znidar, ga je ponoči zbudilo pasje laja-nje. Zdelo se mu je, da se pes z nekom obupno ruje. Zjutraj je našel prav tam različne stopinje, ki jih zaradi njihove velikosti pripisuje volkom. Kakor pravi, sta bila dva, en večji in drugi manjši. Ni mu dalo miru in je pogledal še globlje v gozd. Kmalu je imel za svojo domnevo, da sta namreč njegovo hišo, ki stoji tik gozda, ponoči obiskala volkova. Še dru-go petrdilo, ko je našel nedaleč v stran razmesarjeno mlado svinjo, odnosno njene ostankе. Doslej so nas vsako leto obisko-vali pozimi divji merjasi, medtem ko o volkovih tod ni bilo slišati. Zadnjega so dobili pred štirimi leti v sosednjih makolskih gozdovih. Tudi tokrat so šli nekateri lovci danes za sledom v pre-pričanju, da mrcini, če sta res bili, dobijo na muho.

o Nova invalidska uredba v založ-ništvu Zdrženja vojnih invalidov Območnega odbora v Ljubljani je izšla brošura. Komad stane din 8.— Pro-simo invalide, vdove, knjižarne, tra-fike, odvjetnike, urade itd. da naba-vijo brošure. Naročajo se pri založ-niku, posamezniki proti plačilu v na-prej na ček, rač. št. 12.156, prodajalec na komisijiskim potom. Invalidi in vdove naj jih naročajo pri svojih Kra-jevnih odborih.

o Novi pravilnik. Na ljubljanski pravni fakulteti so bili diplomirani inž. Julij Kulis in Stane Pavlič iz Ljub-ljane ter Miha Dermota iz Zrečnj-kov.

o Delavna pogodbeni pošta v Fran-kočevu. Po sklepu ministrskega sveta se določa nova pomožna pošta v Fran-kočevu pri Celju ukine in odpre da-vna pogodbeni pošta.

o Davica v Škofji Loki. V Škofji Loki in okolici razsaja davica. Mno-go otrok je obolelo za to boleznijo. Davica je zahtevala tudi že smrtno žrtev.

o Prenos občinskega sedeža. Sedež občine Bloke v logaškem okraju se prenese iz Nove vasi v Farno.

o Za povzdiglo kmečkega življenja v Meziški dolini bo v Prevaljah knje-ljsko zadrudni tečaj s strokovnimi predavanji.

o Graščak Uhm se je smrtno pone-srečil. Pri Smarjeti na Dolenjskem se je smrtno ponesrečil graščak na Kleve-žu Franc Uhm. Ko je 35 letni graščak pregledoval obrat na žagi, ga je zgra-bila transmisija, ki mu je odtrgala obe nogi in mu strla prsni koš. Graščak je že med prevozom v bolniš-nico izdihnil.

o Sel je v smrt! V gostilni Stampfel na Pragerskem je bil za halpca neki N. F., ki pa je včeraj nenadoma iz-ginil. V gostilni je na mizi pustil li-stek, na katerega je napisal, da gre v smrt in da ga naj ne iščejo. S se-boj je vzel tudi kolo stranke v hiši. Zadeva je prijavljena žandarmeriji, za njim pa ni nobenega sledu.

o Napad. Sinoči so okoli 11. ure neznan fantalini napadli Vinka Zma-ua. Bil je v vinoču v Dohoviščah pri Svetinju in se je precej dobre volje vračal proti domu. Na nekem ovinku so nenadoma planili na njega štirje nepoznani fantje, oboroženi s koli in noži. Napadeni Zmaue se je k sreči udarjem, ki bi lahko bili smrt-ni, umaknil, vendar pa je dobil lažjo rano z nožem v roko. Kakšen namen so imeli napadatelci, ni znano.

c Klub slovenskih kolezarjev v Celju je imel 41. občni zbor, ki ga je vodil pred-sednik g. Mirko Flašj. Poročal je o iz-rednem občnem zboru Zveze kolezarjev Jugoslavije in o spremembi pravil, po ka-terih je izvoljeno vodstvo za dobo 3 let. Kolezarji so radi zastavljali in nede-mokratičnega postopanja v Zvezi prote-sirali. — Izvoljen je bil stari odbor.

c Borzi deli je bilo prijavljenih 31. dec. 864 brezposelnih (752 moških in 112 ž.), 10 t. m. pa 1016 (879 in 137).

c Na regulaciji Savinje je delavca Zavs-ka Jakoba iz Pečovnika zadell vozček za prevažanje kamena in mu zdrobil čel-just. — Umrla je v bolnišnici 13-letna tesarjeva hči Slavnika Milena iz Vel. Pi-rečice.

c Upravičeno razburjenje je zajelo zad-nje dni Celje radi čudnega nastopa v ne-ki dvorani, kjer je nastopajoči »znan-stvenik« skušal na željo skupnice ljudi uvesti dvojzestojeto živo v govor, kakor je to storil na letakih. Bilo bi prav, da bi priredil posebej predstavo le za ono sku-pnico, če je mnenja, da bi bila dvorana kaj zasedena. Če bo treba, bomo pa še kaj napisali!

c Kino Dom predvaja milijonski vele-film opereto Rozalje.

c Kino Metropol od 14. do 17. najno-vejši šlager »Nanone«. Erna Sack.

c Kino Union danes ob 16. in 18.30, 15. in 16. t. m. monumentalno delo češke umetnosti »Poročnik Riepink«. Danes ob 20.30 in jutri ob 10. Svengali.

n. Glasilo gimnazijev v Kragujevcu. Dijaštvo gimnazij v Kragujevcu je izdalo nov list »Podmladek« z namenom, da se srednješolska mladina iz cele države kul-turno zbliža in sodeluje

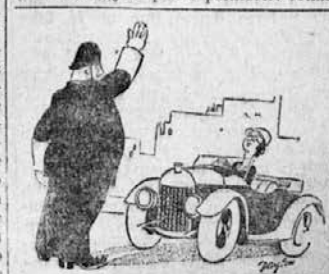
V. Ruski večer
4. februarja 1939
NARODNI DOM
Začetek ob 20. uri

pri brezposelnem skrbstvu, za katero ima Maribor v tekočem proračunu din 1.220.000.—, Ljubljana pa samo din 603.400.— V tem pogledu je Ljub-ljane še vedno odvisna od prosto-volnih prispevkov, ki znašajo po u-radnih podatkih din 500.000.—, do-čim je to vprašanje rešeno v Mari-boru z uvedbo socialne davščine, ki omogoča ne le večje, ampak tudi si-gurnejša sredstva.

Lekarna, kavarna in pošta na Teznem

Zivljenje na Teznem je vedno bolj živahno. Industrijsko gospodarski raz-voj je vedno lepši. Tezno ima že po-znanost in po prebivalstvu mesten izgled. Vendar pa je še več nedo-statkov. Dobili smo zdravnikta, sedaj pa občutno pogrešamo lekarno. Te-zenčani morajo v najbližjih daleč v mestno lekarno, kar je še tem te-znovejšje, če je slabo vreme. Zato se čudimo, da nihče ne izrabljuje ugo-dne prilike za ustanovitev lastne tezenske lekarnе, ko imamo vendar tako lepe lokale na razpolago. Tudi družbeno življenje je precej razvilo, nimamo pa primerne šajalnice. Pred leti je bila na Teznem kavarna na prostoru sedanje Reichove tovarne. Sedaj jo Tezenčani zelo pogrešajo. Zato naj se najde podjetnik, ki bi v Flisovi zgrad-bi odprl kavarno, saj je to želja vseh

Tezenčanov. Zelo pereče je tudi vprašanje tezenske pošte. V kratkem do-bimo na Teznem novo industrijsko podjetje, promet bo vedno večji in pošta bo nujno potrebna. Tudi ta problem se mora čimprej rešiti, saj imamo sedaj za pošto primerne lokale.

Učiteljica za volanom.
»No, moj fantek, kaj pa ti želiš?«

Za sokolski planinski dom na Pohorju

K NOGOŠNJEMU III. SOKOLSKEMU PLESU V POČASTITEV ROJSTNEGA DNE NJ. VEL. KRALJICE MARJE IN ZA PONOSNO SOKOLSKO POSTOJANKO NA POHORJU

V počastitev rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marje bo drevi ob 20.30 v vseh prostorih Sokolskega doma III. Sokolski ples, na katerem se zbere vsa narodna mladost Maribora in njegove daljše okolice. Sokolski ples prireja združena sokolska društva v Mariboru, čisti dobitek pa je namenjen skladu za gradnjo Sokolske planinske koče na Pohorju, ki bo na vsak način še v teku letošnje sezone od streho. Sokolska planinska koča na Pohorju predstavlja del delovnega programa mariborskega Sokola v okviru letne petletke. Da podpre ta idealna vzajemljenja naših Sokolov, bo sokolstvu naklonjena javnost brezdomno tudi letos ob III. Sokolskem plesu napolnila dvorane Sokolskega doma v Mariboru. To pa tembolji, ker vemo, da bo tudi letošnja prireditev v vsakem oziru na vi-

šku. Okusno dekorirana dvorana, priznani Slamičev jazz, izborna vina in bogato založeni bifeji, vse to jamči, da se bodo obiskovalci Sokolskega plesa najbolj počutili. Živopisna narodna kola bodo gotovo še bolj dvignila razpoloženje, ki je prav posebno na tej sokolski prireditvi vedno neprislusno, domače in prijateljsko. Ker je na večernih blagajnah pričakovati velikega nava, naj bi si obiskovalci nabavili vstopnice po možnosti že v predprodaji pri »Putniku«. Kdor pa letos ne bi utegnil obiskati Sokolskega plesa, naj ob tej priložnosti z nakazilom primerne prispevke podpre akcijo gradnje Sokolske planinske koče na Pohorju. Prispevke je poslati na račun Sokolske planinske koče pri Ljubljanski kreditni banki v Mariboru.

Danes vsi na III. SOKOLSKI PLES

Vstopnina din 15.— Začetek ob 20³⁰ uri

m Dva nova sodnika v Mariboru. Pri apelacijskem sodišču v Ljubljani sta opravila sodniški izpit gg. Fortunata Stanko in dr. Trampuz Milan, sodniška pripravnika pri okrožnem sodišču v Mariboru.

m Poroče v Mariboru. Zadnje dni so v Mariboru poročili naslednji pari: Smeh Franc, lakirnik drž. žel., in Lobzn; Katarina; Safra Alojz, splavar, in Sarman Marieta; Skralovnik Maks, zasebni naročilec, in Ivančič Olga Marija; Karan Konrad, trgovski pomočnik, in Rihtarč Marija, posest., Sinčič Avguštin, elektrotehnik, in Paš Marija, trgovska pomočnica, Laš Avgust, železostrojar, in Vorster Ant., kuharica; Krajnc Alojzij, varniški delavec, in Lukman Alojzija, kuharica; Friedl Feliks, pomožni delavec drž. žel., in Rep Marija, služkinja; Baum Kurt, trgovski nast., in Penšek E.;

Klobasa Ferdinand, premikalec drž. žel., in Artič Ana.

m Anglesko predavanje. V sredo, 18. t. m. ob 20. uri predava naša učiteljica za angleščino Miss Edith Oxley v poslopiju realne gimnazije (priljučile levo) o temi »A chapter of English history«. Poglavje iz angleške zgodovine. Skopične slike! Vstop prost!

m Pravoslavno silvestrovanje. Sinoci je bilo v kavarni Jadrin pravoslavno silvestrovanje, ki je bilo zelo dobro obiskano. Zbrani so bili mnogi člani tukajšnje pravoslavne cerkvene občine z mariborskimi odličniki. Polnoštevilo je bil zastopani mariborski častniški zbor z generalom Stanojčevićem na čelu. Za dobro voljo je skrbel pester spored, pri katerem so sodelovali operna pevka Marica Brunen-Lubejeva, humorist Božo Podkrajšek in neka barska plesalka. Točno opolnoči je imel prota Simeon Ivošević lep novoletni nagovor.

m Nesreče zaradi poledice so v zadnjih dneh na dnevnem redu. Včeraj je na poledenelih tleh padel 41 letni ključavničar drž. železnice Evgen Ribarič iz Studencev ter si strel pogrešil na levem kolenu. Istega dne je na poledici padla tudi 53 letna uradnikova žena Jožefa Cvetič in si poškodovala desni bok. Oba ponesrečena so prepeljala v tukajšnjo bolnišnico.

m Petkova racija. Pri večerajšnji raciji so policijski organi v mestnem

okolju polovili 19 sumljivih oseb, ki so jih na policijski perlustrirali in nato deloma zaprli deloma pa odpravili v domovinske občine.

m Napad na dijak. Stefan Verdnik, dijak mešanske šole iz Peke, je prijavil stražniku, da ga je sinoči v Frankopnovi ulici napadel mlajši moški in ga s pestjo pobil na tla. Verdnik je dobil več lažjih poškodb. Policija je uveljavila preiskavo.

m Slinavci v Mariboru. V mariborski okolici se je zopet pojavila slinavka, ki jo prinašajo razni postopaki, ki prenočujejo po hlevih.

m Ribji trg. Na večerajšnjem ribjem trgu so bile naslednje cene: girice po 10, sardete po 12, cipri 18, barboni 28, sv. Petra ribe po 26, moli 20, azial 22, listi 21 in raki po 32 din kilogram.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Žrebanje 4. razreda (13. t. m.)

Din 500.000:	43723
Din 200.000:	88500
Din 100.000:	77.664 (pri nas kupljena.)
Din 60.000:	14825
Din 50.000:	88.152 (pri nas kupljena.)
Din 40.000:	75613
Din 12.000:	12902 77527 88741 99209
	16585
Din 8000:	
4278 5683 22018 28738 47322 63683 74250	
70630 90335 98920	
Din 5000:	
2681 4216 10179 25775 27322 29608 50017	
57441 64809 69140 72245 81303 81919 89980	
93266 294 29363 34036 84790 47952	
Din 2000:	
853 3983 6616 7705 19805 19947 21925	
24573 28873 29419 32211 33039 36148 36823	
43519 45989 47586 49213 51360 54161 68997	
90020 16925 27174 44055 42183 60656 81004	
78100	

Prihodnje žrebanje (glavno) bo v času od 11. t. m. do 9. marca. — Nove srečke že na razpolago!

Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije bančna poslovilnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 28.

OTROŠKI VOZIČKI

vseh vrst v veliki izbiri. — Ogledje si izložiš pri »OBNOVA« NOVAČK, Jurčičeva ul. 6

m »Spomlad pozimle«. Pod tem naslovom priredi agila gasilska četa iz Studencev v lastnem gasilskem domu, ki je bil pred nedavnim otvorjen, pester večer v nedeljo 15. t. m. Večer je zelo skrbno pripravljen ter bo nudil vsakomur, ki se ga udeležil, kar največ zabave in užitka.

* Zdravnik dr. Janez Ruprecht je začel ordinirati na Tezmem, Ptujška cesta 55 (Moiserjeva hiša). Ordinira dopoldne in popoldne.

* Izletniki z avtobusom v Sv. Martin pri Vurbergu, v nedeljo gostilna Kostanjšek vabi na domače kolone.

* Gostilna Krempf fureš, divjačina itd.

* Agilni dramski odsek gasilske čete delavnice drž. železnice v Mariboru vpri-

zori v nedeljo dne 15. jan. 1939. ob 16. uri pri Spureju v Studenci vsevolgro v 3. dej.: »Skok v zakonski jarek«. Za uspeh jamči ime priznanega režiserja g. Lintnerja.

* Akademski podporni zadruga se zahvaljuje g. Hinkotu Saxu za njegov dar njegovo vsestransko podporo ob priliki akademskega plesa.

* Akademski podporni zadruga se najlepše zahvaljuje vsem, ki so na kakršni koli način pripomogli k uspehu letošnjega akademskega plesa. Posebno se še zahvaljuje damam iz častnega damskega komiteja za njihovo sodelovanje in prispevke ter tvežkam za poslance darove.

* Otroški plesni tečaj otvori v kratkem plesna šola Simončič. Pojavnila in prijave dnevno Gosposka 20 I.

* Sokol Pobrežje vpripori v nedeljo, 15. jan., točno ob 19. v novi telodavnici na letnem telodavišču na Pobrežju komedijo v 3 dejanjih »Skopenove zvižgice«. Smeh. Pridite.

* GRIC, kolone, vse vrste klobas.

* Vabim cenj. goste na prvovrstne kolone in izbornega pekrčana v nedeljo, 15. I. Gostilna Pavla Rolih, Limbuš.

* Jadran. Obveščamo članstvo, da se vrši redni letni občni zbor društva nedeljo, dne 29. t. m., ob 9. uri dop. v mali dvorani Narodnega doma. Odbor.

* Lutkovno gledališče Sokola Maribor matca ponovi v nedeljo, 15. t. m., ob 15. uri igrice »Gašperček gre v svet«.

* Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica 12, telefon 28—12; Lekarna pri Angeh varhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22—13.

Kino

Grajski kino. Danes veliki nemški senzacijski film »Kavčuk« film, ki nam kaže borbo za elastično zlato.

* Kino Esplanade. Do vključno nedelje »Millionarji«. Ponedeljek »Kraljica Viktorija«, nagrajeni vefilm z Adoli Wohlbrückom.

* Kino Union. »Scipio Afriški« monumentalno filmsko vefilodelo ogromnih dimenzij in razkošja ital. produkcije.

* Zvočni kino Pobrežje 14. in 15. jan. »Charlie Chan — Meftisto v operie. Zelo napeti kriminalni film.

Mariborsko gledališče

Sobota ob 20.: »Vse za šalo«. Red D. Nedelja, ob 15. uri: »Aida«. Ob 20.: »Maturatura«.

Nedelja, 15. januarja, ob 15. uri: »Vse za šalo«. (Sprememba repertoarja). Ob 20. uri: »Maturatura«.

Ponedeljek: Zaprto.

Torek ob 20. uri: »Vse za šalo«. Red A. Sprememba repertoarja! Radi naknadne oboleslosti v ansamblu, se namesto napovedane popoldanske predstave »Aida« vpripori letošnji operetni slager »Vse za šalo« — na kar se posebno opozarja jo vnanji obiskovalci.

Tekač, ki hoče še ujeti vlak 8.15.

Kultura

Razstava umetnika življenja

V dvajsetih povojnih letih smo imeli v Mariboru že vse mogoče umetnike, obiskovali so nas od blizu in daleč, da nam pokažejo svojo umetnost, nikoli pa se nismo imeli med nami — Kondorja. Ze ime samo je nenavadno. Kondor je vendar smela, svobodna ptica svobodnih Kordiljev. Kako je dobil to ime sin našega Prekmurja, svetovni karikaturist in vagabund Ladislav Kondor? In verjemite, da mu prav nobeno drugo ime ne bi tako pristojalo, kakor mu to res redko in nenavadno. Kakor ljubi kordiljski kondor svobodo in je povsod in nikjer doma, tako jo ljubi Lad. Kondor; kakor gleda kordiljski kondor zviška na svet in njegovo dogajanje, sam suveren in nedosežen, tako gleda nanj L. Kondor; kakor se brani kordiljski kondor pred napadi in nevarnostmi, ki preže nanj na vseh koncih in krajih, tako se brani Ladislav Kondor.

V dvorani hotela »Zamorcu« razstavlja te dni svoje svojevrstne karikature svetovno znanih politikov, umetnikov in gospodarstvenikov od Hitlerja in Mussolinija do Trockega ter Sonje Henie, pa tudi ne-

znane obraze vratarjev pariških hotelov, natakarev kje v Zakopanih, študentov v Carigradu, nosačev v Kahiru itd. Tako je razstavljal te iste liste po vseh koncih in krajih stare Evrope, po črni Afriki in Južni Ameriki, vagabundiral iz države v državo, iz mesta v mesto, doživel veselo in žalostno dni, toplo posteljo in trda tla kje v zakotju, dobra kosila in bridko lakoto, počastitve in žalitve, prijazne sprejeme in policijske odgone. Deset telesno krepkejših mož ne bi vzdržalo vsega, kar je na svojih potovanjih doživel nevničljivi optimist in stoletni filozof Ladislav Kondor. Pa je kljub temu ohranil v sebi topel svet svoje lepote.

Ali je Ladislav Kondor umetnik? Oficijsko ni. Na slikarski akademiji je vzdržal samo 10 dni, potem je pobežnil, se potepal po 39 državah, se naučil 10 jezikov in risal, risal sebi in drugim v zabavo karikature ter si s tem služil skromna vsakdanja kosila. Včasih tudi teh ni bilo. Risal pa je tako, kakor se je njemu zdelo, ne da bi kdaj kopal kakor risarsko smer ali šolo. Ladislav Kondor se ne more

učiti, tega ne vzdrži. Samo to, kar je v njem prabitnega, lahko uporabi. Naratni človek, kakor kordiljska ptica, po kateri je dobil svoje ime. Zato za njegova dela ne morejo veljati navadna merila, kakor ne veljajo zanj kot človeka. In vendar je Kondor umetnik, čudovit umetnik notranjega in zunanjega življenja, kakršnih je malo hodilo po naši zemlji. Za njegovo največjo umetnino — za njegov življenjski roman — bi se igrali, ako bi ga kdo napisal.

Kaj pa njegove karikature? Razstavljal jih je okoli 250. Vmes je kič, potem so bežne skice diletanta, včasih otročje naivne, zraven pa dela pred katerimi obstaneš in oslomiš, kakor da ste našli nenadoma biser. Ko jih je ustvaril, je dobil Kondor brez dvoma genialno navdihnjenje. Hitler, Mussolini, Pilsudski, Salpajin... Kdor ne verjame, naj se sam prepriča!

Maribor je le ena izmed nešteti, kakor v pustovlovskem filmu se vrstični postaj življenja Ladislava Kondorja. Po Mariboru pridejo Sarajevo, Split, Beograd, Sofija, Bukarešta, Budimpešta, Praga, Varšava, Kaunas... Pridejo razstave, pride risanje po kavarnah za črno kavo, pridejo sončni in senčni dnevi vagabunda, dokler ne bo Kondor Ladislav neke zadnjič po-

vesil krila in izginil brez sledu. Ostalo bodo le karikature... —r.

POVEST GORENJSKIH GORA

Kot stota v zbirki Mohorjeve knjižnice, ki jo izdaja DSM v Celju, je izšla nedavno knjiga Janeza Jalna: »Cvetkova Cilka«. Jalen je nastopil pred leti najprej z dramami, potem s prozo v »Mladiki«, kjer je vzbudil pozornost s povestjo »Ovčar Marko«, sedaj pa se nam je predstavil s to daljšo povestjo, ki je zajeta iz življenja gorenjskih hribovcev. Povest je zrodila kmečkiga dekleta, ki ji zabode in zmote zveržijo življenjsko pot, a si jo nazadnje očisti vendarle zravna. Kakor že s prejšnjimi deli, je Jalen tudi s tem pokazal, da je boljši pisatelj kakor dramatik, a kot pisatelj najboljši v opisovanju okolja in resničnega, ne izumetničenega in tudi ne izmišljenega življenja našega ljudstva. Ob teh vrtilinah mu je mogoče sprejdati nekatere hibe, brez katerih ni nobeno njegovo delo in žal tudi ne to. —r.

k. Nova Shawova drama. Veliki angleški dramatik Bernard Shaw piše sedaj, kakor poročajo londonski listi, svoje petdeseto odrsko delo, ki mu je za enkrat dal naslov »V zlatih dneh dobrega kralja Karla«. Drama je zajeta iz angleške zgodovine in v stilu »Svete Ivane«.

Gospodarstvo

Severno Slovenijo so prezrli

VAŽNO PROMETNO VPRAŠANJE: ZVEZA ČESKOSLOVAŠKE Z JADRANOM PREKO MADŽARŠKE IN NE VEČ PREKO MARIBORA

Pred dobrim tednom je bila v Ljubljani konferenca železniške uprave z zastopniki tujkoprometnih organizacij Jugoslavije in onih sosednjih držav, ki so najbolj zainteresirane na razvoju turizma z nami. Na tej konferenci so med dr. razpravljali tudi o mednarodnih brzih vlakih, ki že par let vozijo v poletni sezoni med Češko-Slovaško in Jadrantom in s tem razbremenjujejo redne brze vlake, ki v tej dobi radi velikega naloga ne zmorejo več prometa. Kakor smo informirani, so na tem sestanku sklepali tudi o drugi smeri, ki naj jo letos in morda tudi prihodnja leta uberejo ti sezijski vlaki.

Kakor že tolikokrat, so gospodje pri zeleni mizi tudi tokrat omalovali severno Slovenijo in zlasti Maribor, skozi katerega so prejšnja leta vozili ti mednarodni vlaki. Odvzeli so nam izvrstno zvezo z Jadrantom in hkrati z Beogradom, za katero so se merodajni činitelji borili pri nas že več let. Opetovano je železniška uprava naglašala, da se je omenjena zveza izvrstno obnesla in da čakajo le še nekoliko večje frekvence, nakaž naj bi sezijski vlak postal vsakdanja zveza med severom in jugom ter zahodom države in vzhodom. Sedaj pa je nenkrat nastal preokret v naziranjih potrebe Maribora, in vlak bo vozil preko Madžarske, češ da bo služil tudi madžarskim turistom, ki v vedno večjem številu posejajo naša kopališča ob Jadrantu. Razlog, ki ga navajajo gospodje, nitičkar ne drži, kakor bomo videli v naslednjem.

Pri omenjenem sezijskem vlaku gre le deloma za nov vlak, ki vozi le poleti. Med Dunajem in Gradcem vozi leto in dan v obeh smereh brzi vlak, ki ima v Brucku na Zgornjem Štajerskem priključek na brzi vlak, ki takisto stalno prihaja in odhaja v Prago. Le tri mesece na leto se ta dunajski vlak podaljša preko Maribora do Zidanega mosta, kjer se združi s sezijskim lokalnim brzim vlakom Jesenice—Beograd. Na ta način se je doslej ustvarila izvrstna zveza na vse strani. Sezijski vlak Beograd—Jesenice je že preteklo jesen še naknadno nekaj časa vozil in ga letos že spomladi ponovno spravijo v promet, znak, da je zelo potreben. Ni dvoma, da bo ta vlak že v najkrajšem času uveden kot stalna zveza med Gorenjsko in Beogradom.

Na omenjeni konferenci so razpravljali tudi o tem, da bi v letošnji pred- in po-sezijski vozi in turistični vlak med Prago in Jadrantom, v glavni seziji, t. j. od junija do avgusta, pa kar dva, ki pa naj bi oba ubrala pot preko Madžarske. Na ta način bi sezijska vlakla pustila Maribor ob strani in se združila z lokalnim brzim vlakom šele v Zagrebu. Namesto že v Zidanem mostu.

Vse kaže, da gospodje pri zeleni mizi niso računali z dejansko potrebo severne Slovenije. Še manj razumljiv nam je sklep, naj bi direktni vozovi iz Češke na Gorenjsko vozili s sezijskimi vlakoma preko Zagreba. Menda se gospodje res drže načela, da je treba vsako stvar, zlasti pa mednarodni železniški promet, kolikor mogoče komplicirati.

Vozni red sezijskih vlakov se da z malo dobre volje prav lahko tako urediti, da bo vsem ustreženo: Mariboru in sploh severni Sloveniji, da zopet dobi dobro nočno zvezo na vse strani, čehom in tudi Madžarom.

Da se doseže oni turistični vlak, ki naj bi vozil vso sezono, torej od maja do septembra, naj dosejani brzi vlak Dunaj—Gradec podaljša vožnjo preko Maribora do Zidanega mosta približno ob istem času kot lani, tako da odhaja iz Maribora okrog 21. ure zvečer. V Zidanem mostu potem odda direktne vozove za Beograd in Dalmacijo lokalnemu sezijskemu vlaku. Obenem naj vozi sezijski vlak Budimpešta—Sušak—Reka dobro uro poprej oziroma v obratni smeri eno uro kasneje kot prejšnja leta, pa bo imel v Zagrebu najboljše zvezo na preji omenjeni par vlakov. V glavni sezoni naj bi nameravali drugi par turističnih vlakov voziti z Dunaja oziroma Prage preko Madžarske, čigar vozni red bi se sestavljal tako, da bi imel priključke na redne vlake z zahoda in vzhoda.

Ako se upošteva ta pobuda, bodo železniške uprave vseh zainteresiranih držav, t. j. Jugoslavije, Nemčije, Češko-Slovaške in Madžarske, res vsestransko ustregle željam letoviščarjev in sploh potujočega občinstva. Tudi paroplovni družbi »Jadranska« in »Dubrovačka« bosta pozdravili preureditev voznega reda v predlaganem smislu, ker jim ne bo treba mnogo spreminjati voznega reda, po katerem so njuni parniki vozili že tri poletja.

Nove devizne odredbe

NARODNA BANKA JE POPUSTILA NASPROTI FUNTU IN MARKI

Zaradi nezadovoljivega delovanja zadnjih deviznih odredb za odkup deviz po službenem tečaju je Narodna banka obvestila vse pooblaščenice zavode, da od 11. t. m. ne računa več na četrtino izvoznih deviz po tečaju 238 din za funt. Zato bodo odslej morali izvozniki prodajati uvoznikom surovine samo za eno četrtino svojih deviz, dobjenih od izvoza po službenem tečaju 238 din za funt, ostane pa po tečaju, ki se v svobodnem prometu ravna po ponudbah in povpraševanju. Na podlagi te odločitve Narodne banke je verjetno, da bo tečaj padele v svobodnem prometu izpod 262 din za funt, izvozniki pa bodo dobivali zanj prav toliko dinarjev kakor doslej.

Nemčija čedalje bolj vdira v srednjeevropsko gospodarstvo

Po podatkih nemške statistike je v letih 1925—1929 več kot polovica nemškega uvoza prihajala iz preokceanskih držav, iz Podonavja oz. Srednje Evrope pa samo 4%. V zadnjih letih pa se je položaj bistveno izpremenil. Nemčija je navezala s posameznimi državami iz Podonavja tesnejše gospodarsko sodelovanje in ga utrdila bodisi s trgovinskimi pogodbami, bodisi s plasiranjem nemškega kapitala, ki je prišel igrati v nekaterih srednjeevropskih državah odločno vlogo, zlasti potem, ko je nemški kapital uspešno izrinil francoskega in angleškega. Posledice te nove preorientacije nemške gospodarske politike so zelo vidne. Dočim je znašal izvoz podonavskih držav iz Nemčijo koncem leta samo 4% celokupnega nemškega uvoza, se je isti dvignil v zadnjih letih na 15%, na drugi strani pa so te države pri nemškem izvozu udeležene s 13%, tako da so nasproti Nemčiji v trgovinsko-bilancnem oziru še vedno aktivne. Odstotek nemške udeležbe pri izvozu podonavskih držav pa se bo poslej še bolj dvignil, ker je nemška vlada odločila, da bo v bodoče odjemalka 60% celokupnega češkoslovaškega izvoza. Podobno velja tudi za Madžarsko, ki je že sedaj v svojem izvozu s 60% udeleženo pri izvozu v Nemčijo. Isto velja tudi za Bolgarsko in deloma tudi za našo državo.

Navodila za izvoz lesa v Nemčijo

Na osnovi jugoslovansko-nemškega lesnega sporazuma je izdala nemška vlada odredbo, po kateri morajo nemški

uvozniki lesa iz naše države takoj po kupnem zaključku z našim prodajalcem zaprositi za devizno-uvožno dovoljenje ter jugoslovanskemu prodajalcu sporočiti, da so vložili prošnjo oz. da je prošnja ugodno rešena. Naši lesni izvozniki so zato dolžni prijaviti zavodu za pospeševanje zunanje trgovine vse one kupne zaključke, za katere po preteku 4 tednov po zaključku ne bi dobili od nemškega kupca tozadnega obvestila.

Trgovinska pogodba z Madžarsko podaljšana

Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Madžarsko, ki je bila podpisana v decembru 1936, je bila podaljšana do konca junija t. l. Vendar pa se že sedaj proučuje gradivo za nova pogajanja, ki naj uredijo gospodarske odnose med obeh državama tako, da se bo izmenjava blaga vršila še bolj gladko ter da bodo odpadle razne plačilne težave.

Italija uvedla monopol za uvoz lesa

Pretekli teden je italijanska vlada izdala odredbo o uvedbi monopola na uvoz lesa. V tej zvezi se bo v Italiji osnovala posebna družba za uvoz lesa, v kateri bodo vključeni vsi italijanski lesni trgovci. Družba bo imela na ta način možnost kontrolirati celoten italijanski lesni uvoz.

KONKURZI IN PORAVNAVE

V drugi polovici decembra so bili v Sloveniji odprti 3 konkurzi, končana so bila 4 poravnalna postopanja ter 1 potrjena prisilna poravnava. Zanimivo je v primerjavi z ostalimi banovinami, da je bil odprt samo v dunavski banovini 1 konkurz, dočim v drugih banovinah ni bilo te žalostne bilance.

KLIRINSKE TERJATVE IN DOJGOVI

Stanje naših klirinskih računov 5. t. m. kaže, da so se zmanjšale naše terjatve nasproti Italiji in Nemčiji, in sicer nasproti Italiji za 4,8 milijonov in nasproti Nemčiji za 19,5 milijona dinarjev. Po sedanjem računu znašajo naše terjatve v Italiji 28,3 milij. in v Nemčiji 364,4 milij. din. Povečala pa se je naša terjatva nasproti Poljski, in naš klirinski dolg v Romuniji in Češkoslovaški.

GOSTINSKA KONFERENCA NA SUŠAKU

Včeraj je pričela na Sušaku važna gostinska konferenca, ki se je v glavnem bavila z vprašanjem maksimiranja cen v gostinskih obratih in s klasifikacijo teh obratov.

g. Carinski dohodki so znašali od 1. aprila do konca decembra 768 milijonov 451.563 din. Prebitek nasproti proračunu znaša 10 milijonov 437.813 din.

g. Čestni proračun škofjeloškega okraja za novo proračunsko leto znaša din 1.995.595.

ELAINE HAMILTON

ZELENA SMRT

DETEKTIVSKI ROMAN

Doktor Tempest mu je pritril in se nasmehnil, ko je glas Berana Norringtona zagrmel za zaprtimi vrati knjižnice. »Razumem,« je odgovoril, »čeprav se mi zdi, da ta gromovnik opravlja tam notri vse potrebno govorjenje sam. — Nekega večera se spet ustavim pri vas, če dovolite.«

»Vesililo me bo,« ga je zagotavljal Ingram. »Kadar koli ob delavnikih zvečer okrog enajste. Na koncu tedna sem do ponedeljka popoldne vedno zunaj. — Inspektor je dvignil oči, ko se je Ingram vrnil.

»Ali je bil tale mrtvi mož — Karel Ardeen se je imenoval, mislim — levčar, gospod Ingram?« je vprašal.

To vprašanje je igralca vidno presenetilo.

»Skoraj sem prepričan, da ni bil. Jaz zmeraj opazujem roke in kretnje ljudi. To je navada mojega poklica, menim.«

Inspektor Reynolds bi mu bil lahko rekel, da igralstvo ni edini poklic, ki ima to navado.

»Ali veste, kako je prišel Ardeen noč sem?« je vprašal.

Vane Ingram je zmignil z rameni.

»Ne. Rad bi to vedel. Ampak prav gotovo ga ni bilo tukaj, ko sva midva, moj sluga Parsons in jaz, odhajala ob četrta na devet zdoma.«

Mansfield se je nagnil naprej. »Če ima lišnik ključ, mu ga je lahko dal, inspektor,« je dodal.

Mož oddelek za raziskovanje zločinov je zavrtel glavo.

»Tega ni bilo treba, gospod Mansfield,« je rekel, »zroč na igralca. Mrtvi mož je imel ključ v žepu,« je mirno izjavil.

»Ključ je zaklical Ingram. »Dobro! Jaz mu ga nikoli nisem dal.«

»Ali mi lahko poveste, koliko je teli ključev in kdo jih ima?« je vprašal inspektor.

»Je več ključev, kakor stanuje ljudi tukaj,« je pripomnil. »Jaz imam enega, Parsons enega in postržnica enega.«

»Tri — je izražal Reynolds na prste, »vi ste imeli danes svojega, ko ste odhajali. Ali ne veste, če ni morda vaš sluga svojega izgubil?«

»Ta teden ne, kolikor vem,« je odgovoril Ingram. »Res je, inspektor, da imava midva s Parsonsom isto napako — ali pa je to stanovanje začarano. Nepre-

stano izgublja ključ.«

Reynolds je privzdignil obrvi.

»To je zares nevarna navada,« je menil.

Igralec je zmajal z glavo.

»Ne bilo bi tako, ako bi nosil ključ adreso,« je rekel, »ampak oba nosiva ključ kar tako. Jaz nočem nositi cel zvezek železa. In tako menda vržem ključ na tla, kadar jemljem denar. Pa naj je, kakor je, ni me več veselilo, da bi si vevomer naročil nove ključke, tako da sem mu pred približno tremi tedni rekel, naj jih da delati več, da jih bo nekaj v zalogi. Bilo jih je šest. Kar jih je ostalo, jih najdete v vazi na mizi v predsobi, inspektor.«

»To je zelo lahkomišelnost, Ingram,« je očital advokat, ko je šel inspektor v predsobo.

»Jaz nimam tu nobenih dragocenosti in vse je za varovano,« je ugovarjal igralec.

»Da — pravim — Denisa je nekomu telefonirala ravno potem, ko je prišel inspektor. Mislim, da je to menda v redu, ne?«

»Inspektor Reynolds bo kmalu našel, ali je bilo tako ali ne,« se je namrdnil Mansfield.

Inspektor je prinesel trebušasto posodo, vzela iz nje nekoliko kart in nato dva ključa.

»Zdi se, da ste vi in vaš sluga prekorajla svojo dozo, gospod Ingram,« je

dejal suhoparno.

Vane Ingram je gledal presenečeno.

»Samo dva sta ostala! Hm! Jaz sem izgubil ključ pred štirinajstimi dnevi: Parsons je svojega pogrešil minul teden. — Eh, da, zdi se mi, da sem slišal postreznico, ko se je pritoževala, da je izgubila svojega!«

»Postreznica ima torej isto napako,« je pripomnil inspektor.

»Samo v prav zmerni obliki, inspektor, Parsons in jaz sva zelo zakrknjena grešnica, pri njej je pa to prvi zreh,« ga je zagotavljal Ingram.

»Vzelo temu je tu še en ključ, o katerem nimamo poročila. Ali je mogel Karel Ardeen videti, da so ključji v vazi ter si vzeti enega izmed njih sam?«

»Vazo je seveda lahko videl. Toda ključji se niso videli, bili so pod kartami. Ne morem vam reči, kakšno priliko je imel.«

»Ali mi lahko poveste kako tako priliko, na primer?«

»Da. Nekega večera je prišel Karel Ardeen ravno, ko je Parsons odhajal na pošto in sem bil jaz v kopalnici v banji. Ardeen je nekaj minut z menoj govoril, potem pa je rekel, da polje in si sam odpre vrata. Ali je takrat prišel do ključa, ne morem reči. Mi ne pregledujemo ključke vsak večer.«

(Dalec.)

Prekmurje

Pasti morajo vse pregraie, ki še lo- čujajo Prekmurje od Slovenije

POMESTI JE TREBA ZLAGANO, PRETIRANO IN ŠKODLJIVO REGIONAL-
NOST. KAJTI NAŠA DOBA TERJA STRNITEV VSEH NARODNIH SIL

O Prekmurju in prekmurskih problemih se je posebno zadnje čase mnogo pisalo. Mnogo so pisali o njem tudi pisali z druge strani Mure, ki jih je zanimalo življenje in slovenska rast najmlajše slovenske pokrajine, po tisočletni ločitvi združene s slovenskim jedrom. Neredko so ti pisali poudarjali patriarhalnost prekmurskega življenja in se navduševali za najrazličnejše izrastle regionalizma v Prekmurju. Sicer dober prijatelj in poznavalec Prekmurja je bil celo hvalenec usodi, da je naklonila Prekmurju tako slabo zvezo s slovenskim središčem, posebno pa z Mariborom. Zbal se je prevelikega »vistosmerjenja«, ki bi ga prinesle dobre prometne zveze in tesni stiki s Slovenijo na drugi strani Mure, ki je živela do prevrata drugačno življenje in se posebno v kulturnem pogledu enotno oblikovala.

Ce že preje ni bil vzdržljiv zgoreli romantizem domačih in tujih piscev, kažejo to posebno današnje razmere, v katerih se nahaja prekmursko ljudstvo obnem s celokupnim slovenskim narodom. V naši sosesčini se pojavljajo gibanja in režimi, ki skušajo zbrati okrog svojih ciljev vse sloje naroda. Ne oziraje se na to, ali se jim to posreči in v kolikor se jim, zahtevajo njihovi cilji in njihova množičnost od našega naroda, da se strinemo in smotno gradimo. Pasti morajo pri tem vse pregrade, posebno pa lažni in izumetničeni regionalizem. Ne mislimo s tem, da ni treba upoštevati najrazličnejših lokalnih momentov, mentalitete ljudstva in podobno. Nasprotno, smotrna in zdrava strnitev narodnih sil mora vse to upoštevati obnem s kulturno in svetovno nazorsko svobodo. Tako skuša

graditi danes mlada prekm. inteligenčna generacija, ki se zbira okrog svoje revije. Treba pa je pomesti z vsako zlagano, pretirano, zaviralno regionalnostjo. Ki caplja že daleč za preprostim ljudstvom samim. Čas in prilike zahtevajo predvsem, da odpadejo vse ovire, ki bi preprečevale tesnejše stike s slovensko sredino. V prvi vrsti pridejo v poštev dobre prometne in železniške zveze z Mariborom, ki mora postati resnični gospodarski center tudi za Prekmurje in ki mora dajati v bodoče več kruha in zaposlitve prekmurskim ljudem. Pri narodno ogroženem Mariboru bi bil priliv iz slovenskega Prekmurja v nacionalnem pogledu še posebno koristen.

Padla so zlagana gesla o patriarhalnem Prekmurju, ki so ga blagoravali, ker nima industrije in iz katerega so morali zato tisoči v tuje tovarne in na tuja veleposredstva in v katerem se danes čutijo zato še mnogo hujši problemi industrializacije, kapitalističnega gospodarjenja, razpada družin, duševne in telesne izčrpanosti delovnih množic. Pada tudi idilična in romantična bajka o »srečnem« prekm. regionalizmu. Tudi tu se je pokazalo, da je napačno graditi na romantiki in zastolosti, temveč da je zdrav samo razvoj, ki koraka s časom in s potrebami. Rešitev je v zdravem, solidnem, na gospodarskih in tesnih kulturnih stikih temelječem sodelovanju. Namesto navduševanja za romantične posebnosti pokrajine in davno minulo patriarhalnost ljudstva je treba skrbeti predvsem preprostu ljudstvu za kruh. Pokazati mu je treba, da ga nudi predvsem tudi tesnejša naslonitev na slovensko sredino. — Jč.

Najbolj boleče socialno vprašanje

NEMCIJA JE SEDAJ VABI SEZONSKE DELAVCE — JE SEDAJ PA PRAVO-
CASNO OPOZARJAMO: NIKAR NE POSILJAJTE NAŠIH LJUDI V TUJINO.
NE DA BI BILI ZADOSTNO POUČENI O SVOJIH PRAVICAH, NEZAŠČITNI
TER PREPUŠČENI IZKORIŠČANJU!

Nemška vlada je sporočila, da sprejme letos trinaest tisoč naših delavcev. Tudi letos prihajajo v poštev predvsem poljski delavci. Toda letos bodo sprejeti tudi delavci drugih strok. Posebno železniški delavci rabi. Na konferenci zastopnikov borz dela in socialnih ustanov, ki se je vršila v Soboti in na kateri so bili zastopniki iz Sobote, Lendave, Preloga in Čakovca, je bilo sklenjeno, da bo šlo od vsega za zaposlitev v poštev prihajajočega števila iz Prekmurja 6000 delavcev. Okrog 3000 bo šlo iz preloškega in čakovskega okraja. Ker to še ne bo zadostovalo letošnjim nemškim potrebam, bodo vzeti še delavci iz sosednjih slovenskih okrajev ali še ponovno iz Prekmurja.

Lansko leto je šlo iz Prekmurja na delo 4000 sezonskih delavcev. Nova ponudba torej pomeni, da bo Prekmurje poleti še bolj opustelo. Res je in nihče ne more zatajiti kričeče resnice, da je izseljevanje, ki se vrši v Prekmurju v tako velikem obsegu, že dolgo življenjska potreba prekmurskega preprostega človeka. Demarja je treba — za kruh, za otroke, za davke, za podirajočo se hišo. Toda nihče ne sme ostati slep pred drugo stranjo tega vprašanja, pred podobno, ki kaže uničeno zdravje komaj šoli odraslih mladenc, izgarane može in žene. Na tej strani je še mnogo vidnih in skritih pojavov, ki imajo za posledico, da je prekmursko izseljevanje nad vse važen slovenski socialni in narodni problem.

Mnogo se je že pisalo o tem vprašanju. Tudi poslednji nevernim Tomazem se začne svitati, da tako ne more biti več prav, kot je bilo do sedaj. Treba je začeti resno odstranjevati vse vzroke, ki silijo naše ljudi v tujino. Najti je treba zaposlitve doma, pa naj so to javna dela, nove industrije, za katere je tudi v Prekmurju še nekaj pogojev ali naselitev in kolonizacija — seveda ne v Macedoniji. Znati bi bilo treba tudi mnoga javna bremena, kar bi imelo tu pri nas še poseben naroden pomen.

Najvažnejše, kar smo že v »Večerniku« poudarjali, pa je, da se naše ljudi ne »izvažajo« v tujino nepoučene o svojih pravicah, nezaščitene, izročene najrazličnejšim goljufijam in izrabljanju. To so stvari, ki se jih da že danes urediti in ki jih zahteva zdravje in dobrobit naših ljudi, zahteva pa njih rešitev predvsem naš narodni ponos. Država ima pri tem svoje posebne pravice in tudi dolžnosti. Naši izseljenci morajo čutili, da domovina ni samo zato tu, da prebijejo v njej nekaj zimski dni, plačajo davke in dol-

gove, za sijo oblečajo in nakrmijo otroke in zopet odide v tujino. Z nekaterimi olajšavami in ugodnostmi, katerih pokritje bi se prav lahko našlo na drugi strani, bi bilo našim delavcem mnogo pomagane in predvsem ne bi imeli grenkega občutka, da se skušajo tudi pred to grenko potjo na tuje prav vsi na njihov račun le okoristiti.

Danes pa je sezonsko delo podobno drugi veliki skrbi, ki visi nad prekmurskimi polji — neregularni Muri. Patošji polja, travnike in kmečke domove — še več — tudi družine in preprosta kmečka srca. Kdaj bo ta tok reguliran, ko ima še Mura pristo pot? — Letos bo šel morabit vsak deseti Prekmurec v Nemčijo, tisoči pojdejo še v Francijo in Slavonijo, tisoči so ostali kar v tujini. Pojdejo tisti, ki so prišli jeseni nazaj zadovoljni — pojdejo tudi oni, ki so se vrnili razočarani in izmučeni. V teh kratkih zimskih dneh so pošle marke in franki — treba je kruha, obleke — treba je plačati davke.

Soboške ulice dobe nova imena

Že pred leti so povdarjali nekateri potrebo po preimenovanju Soboških ulic, ki naj bi nosile imena zaslužnih narodnih delavcev, posebno prekmurskih književnikov. V tem smislu sta se oglašala Klub prekmurskih akademikov in Muzejsko društvo. Kot izgleda se je sedaj odločilo tudi vodstvo soboške občine. Ta odločitev je tem nujnejša, ker se je Sobota zadnja leta močno razširila in ima že okrog 19 neimenovanih ulic. Določen je poseben pripravljalni odbor, ki naj pripravi vse potrebno za preimenovanje nekaterih ulic in določi imena novih, še neimenovanih ulic. Predsednik odbora je gimn. ravnatelj g. inž. Ivo Zobec. Te dni je imel odbor svojo prvo sejo, kjer so se iznesli zaenkrat samo še predlogi. Imena živčih prekm. kulturnih, narodnih ali političnih delavcev se po sklepu odbora v Soboti več ne bodo uporabljala. V prvi vrsti bodo ulice imena prekm. književnikov (oba Kuzmiča, Kardoš, Iva-

noczy, Temlin itd.) in imen, ki so v zvezi s prekm. preteklostjo ali osvobojenjem (Kocelj, Pribina, Janez Aquila, dr. Havič, Ciril-Metod itd.) in tudi drugih slovenskih veličin (Prešeren, Cankar itd.). Med drugimi bodo preimenovane Slovenska ulica, Mala Kanifa, Zvezna ulica, ostalo bo pa že dosedaj rabljeno ime za Glavni trg. Akcija gotovo zasluži vso podporo in je z ozirom na brezimnost mnogih novih ulic tudi nujna. Če bo izvedeno širokogrudno in bodo dobile ulice nazive, ki bodo za vse strani nesporni in upoštevali posebno prekmursko preteklost, bo gotovo sprejeta od strani prebivalstva s simpatijami. To bo tudi prvi videv spomenik prekm. književnikom za katerega postavitev se danes prekm. akademiki zavzemajo. Koristno bi bilo, da bi pripravljalni odbor svoj že izdelani predlog pred končnim sprejetjem sporočil javnosti, da bi se morebitni pomisleki, izrazili že pred sprejetjem.

Soboške novice

Novi »Grajski kino«, last soboške občine, je imelo prvo predstavo v nedeljo ob pol šestih popoldne. Vse prve predstave so bile izredno dobro obiskane. Vse kaže, da je novi kino dobil med Sobočani mnogo obiskovalcev, ki se do sedaj za kinematograf niso zanimali. Nova dvorana je izredno akustična. Novi kino je uvedel tudi predstave med tednom, kar je za Soboto novost.

Premeščen je od mariborskega okrožnega sodišča na soboško okrožno sodišče sodni pripravnik dr. Živko Širfer.

Rekruti so v tork napolnili Soboto z mnogo dobre volje. Kljub mrazu je bilo mnogo petja in harmonike ter otožnega poslavljanja od svojcev.

Na odborovi seji SK Mure je bilo sklenjeno, da odstopi klub Sokolu svoj stadion brezplačno za zlet. Sokol pa bo dal

v zameno SK Muri svoje prostore brezplačno za ples, ki se bo vršil 1. februarja. Vabila bodo razposlana te dni.

× Največja knjiga na svetu je neki anatomski atlas, ki ga hrani knjižnica Državne obrtne šole na Dunaju. Ta atlas je dolg 1,9 m in širok 0,9 m; tiskali so ga od leta 1823. do 1830. — Najmanjša knjiga na svetu pa je bila tiskana l. 1897. v italijanskem mestu Padui in obsega komaj 60 milimetrov. Ima 208 strani in je v njej objavljeno tudi neko doslej neznano pismo Galilejevo iz l. 1615.

× Rastlina, ki kašlja, raste v tropskih krajih. Če pade na njen cvet tudi najmanjši prahec, se njeni organi za dihanje napnejo in potem oddajajo nenavaden glas, ki popolnoma spominja na diskraten kašelj.

Pravica

Fran Trdko.

Pravica je najlepša in najslajša stvar na svetu. Škoda le, da je tako malo. O tem je večkrat sanjal tudi Matija Ferenc, nekdanji najvestejši grofovski sluga.

Štirideset let je zvesto služil grofu. Medtem je bilo dovolj časa, da je lahko nemoteno sanjal o pravici, katere ni bil nikjer in ki mora in mora zavladati. Svet se je prevrnil in grof je medtem izginil. Kam je izginil, o tem Matija ni hotel misliti. Hvalil je le svojo pamet, ki je tako modra, da je že pred leti uganila, kaj se bo zgodilo.

Ostali je skoraj sam v velikem gradu. Zdelo se mu je, da ga je božja pravica izbrala za čuvarja tega gradu. Pridno je zapiral portale, kajti v svetu je še čista strupena žerjavica in brezposelnost, ki je vsak dan naraščala, je predstavljala nevarnost. »Ne, sem nihče ne sme položiti roke, razen pravice!« Tako je mislil Matija Ferenc, navaden človek-sluga, ki je dolgih štirideset let živel v trdnem prepričanju, da ga bo nekoč Bog poplačal zaradi njegovega pravičnega ravnanja.

In res: nad njegovim svetom je začelo sijati novo sonce. Tista težka svinčena megla, ki mu je štirideset let razkrajala pljuca, je izginila. Svet je postal tako ljubezven, tako prijazen, da ga je naposled moral vzljubiti. In Matija ga je tudi vzljubil z vso toploto svojega starega srca.

Da, napočil je čas, ko se je Matija lahko svobodno oddahnil, šel med ljudi in jim pripovedoval: »No, vidite!« Tako se je moralo zgoditi. Sam Bog je gledal našo revščino in prav gotovo se nas je usmili. Vsi naši grofje so uvideli, da so nam popolnoma odveč. Kar je bilo njihovo, je sedaj naše. Vsak bo dobil nekaj, o tem ni dvoma. Pravica je zavladala — in sedaj se bo splačalo živite!

»Res je, res je,« so mu pritrdjevali, vendar mu vsega niso verjeli. Kdo bi verjel takemu staremu, polomljenemu človeku, ki je bil nekoč najvestejši sluga svetlega gospoda grofa?

Takrat Matija ni mislil, da se bo nekoč še varal. Sicer je bilo res: pravica se je pokazala na obzorju, toda knalu je tudi izginila. Matija je to opazil in začel je dvomiti: »Da, da, življenje uči človeka do groba!«

Zemljo so začeli deliti. Prihajali so

gospodje z avtomobili, pisali, risali, merili in modrovali. Potlej so začeli zabijati mejnike. Nekateri so dobili več, drugi manj. Tudi Matija je bil tam, toda njega niti pogledali niso. In ko jih je prosil, so mu dejali: »Ti nimaš žene, star si in čemu bi bila zemlja?« Takrat Matija ni rekel nič. S širokimi, razprtimi očmi je zazijal v gospode in se porogljivo nasmihal: »Tako? Torej vi delite z zemljo tudi pravico?« Obrnil se je in šel. Med potjo se je razjokal kakor otrok.

Od takrat je Matija zasovražil svet. Sovražil je ljudi, tiste gospode, še svojo misel, ki se mu je porodila v glavi. Cele dneve je sedel v svojem grajskem stanovanju, ne da bi se ganil.

Potem so mu nekoč ukazali, da se mora izseliti. Neki popoldan je prišel policaj, pa mu je rekel: »Vsak, ki dela za napredek in procvit svoje občine, se mora umakniti. Jaz bi vam rad pomagal, toda tako se glasi ukaz!«

Matija si je pogladil sive brke in se zastrmel v uniformirancu. »Tako... Jaz se naj umaknem! Kam pa?«

»To ne piše v ukazih,« se je odrezal policaj.

Matija se je moral izseliti. Tako je velič ukaz mestnih očetov in ni smel ugo-

varjati.

Odšel se je na konec v vasi, v stare grofovske hleve. Tam je našel nekaj svojih znanec, ki so živeli prav tako pisano življenje kakor on. Tam je bilo polno otrok, polno smrada in golazni. Bilo je prav tako, kakor pred dvajsetimi leti: upognjene žene z velikimi trebuh, raztrgane in umazane; izstradani možje, obrasli po obrazu, zamazani in s kletvijo na ustih; polno otrok, ki venomer vrčijo, ker jih grizejo uši in poscena posteljinina.

Vse to je gledal Matija Ferenc. Da, v bistvu se ni nič izpremenilo, še poslabšalo se je. Iz oči mu je čestokrat kanila solza. Vsem tem ljudem je nekoč govoril o pravici, o novih časih, o novem in pravičnem soncu. Gledal jih je, kako so onemoglo zrlj skozi majhne špranje na njive, na katerih je ležala jesenska megla. In vselej, kadar jih je tako gledal, ga je bilo sram. V njihovih očeh je bral očitanje, bol in tesnobo.

Sem, med te ljudi, ga je vrgla usoda. Tu je začel znova misliti. Pravica? Da, tu med njimi je bila pravica. Tu nima nihče nikomur ničesar zavladati. Vsi skupaj, kolikor jih je, so reveži.

Ženski kotiček

Kaj ženi ne ugaja?

KADAR ŽENE IZPRASUJEJO MOZEM VEST. — »ZAL MI JE, DA MOŽ NI TAK, O KAKRŠNEM SEM SANJALA KOT DEKLE...«

Cim se sestaneš najmanj dve ženski, že pričeta tožili, kakšen križ in težava je vsaki njen mož. Ker vseh naenkrat ne moremo poslušati, poslušajmo samo eno, saj so si njih pritožbe zelo slične:

Ni mi všeč, da mi nikoli točno ne pove, kdaj se namerava vrniti. Ako ne pride ob določenem času, se bojim, da se mu je kaj pripetilo; če pride prej, pa se jezi on, da obedi še ni na mizi... Jezim se, da si ne obriše čevljev ob predpražnik. Zelo nevkčno mi je, da nikoli ne očedi in popravi svoje priprave za britje in po končanem umivanju ne osuši univallnika. Nevoljna sem, ako leže z blatnimi čevlji na zofu, ako razmeže svojo obleko po vseh stolihi in otresa pepel od cigaret kar na tla; včasih celo na preprogo... Da kadil, brez prestopanja kadi in vsem zastropja toli potrebni čist zrak, to pa prenašam najtežje.

Ni mi všeč, če mi ob dneh pranja ali velikega pospravljanja črti ure pred obedom pripelje gosta v hišo.

Niti najmanj ni me ugaja, da sede moj mož k obedu in čita časopise, ne oziraje se na to, da sedim poleg njega. Težko prenašam, da mi trikrat po vrsti razlaga

stvari, ki jih bolje razumem nego on, a mi ne govori o stvarih, ki bi jih rada vedela. Boli me, ako izvem šele od drugih, kar bi mi moral moj mož sam povedati. Ni mi prav, da hodi po vsem stanovanju tak, kakršni bi imel hoditi le v spalnici ali kopalnici. Jezi me, ako je doma siten godrnjač, ki se pred njim trese vsa hiša, a je v družbi — zlasti ženski — sama ljubeznivost in sladkoba.

Nevoljna sem, ako prekine lep radiokonzert zato, da sliši nogometne uspehe. Boli me, če niti ne opazi, da imam na sebi novo obleko. Ni mi všeč, da zahaja moj mož samo v kino, češ saj je ondi vse lepše kakor v gledališču. Draži me, da se navdušuje le za lahko operetno glasbo, a ga vsaka resna godba dolgočasi, pač zato, ker sam ne igra na nikakom glasbilo.

Nad vse me boli, da me smatra moj mož za nevedno in neumno ter se naravnost trudi, da bi vzbudil in razbohotil v meni čut manjvrednosti. Skratka, žalost mi je, da moj mož ni ono dovršeno bitje, kakor sem si ga zamišljala v svojih deklinskih sanjarijah.

MAUREEN O'SULLIVAN IN ROBERT TAYLOR V FILMU »LJUBIMEC OXFORDA«

Kako snemamo kroje s krojne pole

Najprej poiščemo ob strani med besedilom, kateri kraj spada k modelu, ki smo si ga izbrali. Mali pregledni krojčki nam pokažejo obliko posameznih krojev in njih število. Vsak kraj, t. j. vsaka skupina krojev je narisana s posebnim znakom ali drugačno črto. Vsak kraj ima po eno veliko število, t. j. zaporedna številka kroja in več malih števil. Te poslednje so vedno na dveh ali več mestih enake in nam kažejo, kako moramo sestavljati kroje skupaj. Postaviti moramo namreč vedno dve enaki številki skupaj. Na malem kroju vidimo navadno črto (puščico), ki nam kaže v kakšni smeri moramo krojiti blago. Notranje črte pomenijo kuge, žepne, valovite črte ali

pličice za nabore. Dalje so v krojčku označeni še gumbi in gumbece. Vse kar vidimo na malem krojčku, moramo poslikati tudi na velikem.

Nabavimo si par pol prozornega papirja (zadostuje tak, v kakršnega navadno zavijemo kruhi), položimo na polo in prerišemo vsak kraj posebej, ki smo jih prej poslikali po številkah. Tenka, pretrgana črta pomeni, da se tam blago pregane na dve, n. pr. pri zadnjiku. Na kraj prenesemo tudi vse znake, kakor so na poli. Pri krojenju blaga dodamo povsod za šive. Seveda moramo kraj prej zmeriti, če odgovarja našim meram, da po potrebi kaj dodamo ali odvajamo.

Kako dobiš lepe ustnice?

Poleg oči in zob so ustnice najizrazitejši del obraza. Lepo napete in rdeče (toda brez rdečila), so najpopolnejši izraz mladosti. Ako jih pravčasno in vztrajno ne negujemo, izgube te lastnosti in postajajo blede, brezbarvne in tuje.

Kako jih je treba negovati? To je jako

enostavno, ceneno in ne zahteva skoraj nikakega truda. Vsakodnevni negi zob pridružimo še nego ustnic. Ako uporabljaj za umivanje zob mehko krtačico, jo lahko uporabljaj tudi za negovanje ustnic, če ne, pa si kupi manjšo mehko krtačico. Pomoči jo v hladno vodo in masiraj z njo vsako jutro in vsak večer po

pol do ene minute ustnice. Varaj se pa pretiravanja, da ustnice ne raniš. Po masaži obriši ustnice in jih namaži z dobro kremo. Torej dnevno dve minuti in ustnice bodo kmalu napete in lepo pobarvane.

Negovanje vratu

Vrat je pri ženski neusmiljen izdajalec in prejšnjo govori o križih, ki jih že nosi, dasi je sicer morda vsa njena osebnost še prožna in mladostna. Mnogo je sredstev, ki uporabljana vestno in redno, lahko za dolgo dobo ohranijo mlad vrat. Cimprije ženska začne s preprečevanjem, tem bolj, seve, Vrat je treba kakor obraz negovati vztrajno. Glavno je pa lahka masaža, ozir. mazanje z masčobo od spodaj navzgor, da se guhe še ne povečajo.

Ako vrat od narave ni lepo oblikovan, tedaj je treba izkušati, da ga popraviš z večšo gimnastiko. Zelo vitke in suhe osebe imajo čestokrat med vratom in ključnico jamice, tako imenovane solinice, kar kvari oprsje. Da se to popravi, drži glavo naravnost, potem jo nagni kolikor možno globoko naprej, kakor jo energično dvigni nazaj v zatilnik. To ponovi zjutraj in zvečer osemkrat. Nato sukaj glavo na desno, nazaj, na levo, torej naokoli desetkrat. Vse to krepí vratno mišičevje, in jamice izginejo.

Kuhinja

Orehov puding, Osminko kilograma najnege masla zmešamo z osminko sladkorja in s 5 rumenjaki. Ko se speni, prišemo osminko debelo zmešanih orehov, nekoliko nastreženo limonovega olupka in trd sneg iz 5 beljakov. To zmes stresemo v dobro namazano posodo

za puding in jo kuhamo nekako eno uro v sopari. Kuhani puding stresemo potem v skledo, kjer naj se ohladi, nakar ga obložimo s stepeno sladko smetano, potresemo z vanilijem sladljarjem in okrasimo z odcenjenimi vloženi sadjem.

Mandeljnov praženec, 6 dkg presnega masla zmešamo, da se speni, pridenemo nato 6 dkg sladkorja, 8 dkg obojenih in zmešanih mandeljnov, 3 rumenjake, potem polagoma še 7 dkg moke in četrta litra mleka, nazadnje pa prišemo trd sneg iz treh beljakov. To zmes stresemo na razbeljeno presno maslo in spečemo v pečici v plitvi ponvi ali v pekači.

Riba z ričem, Ščuko ali katero koli drugo ribo, ki nima preveč kosti, skuhamo, poberemo iz nje kosti in jo razgrajemo na kosčke. V skledo, ki ji vročina ne škoduje, denemo 2 žlici raztopljenega masla, nato plast riža, ki smo ga opržili na masti, potem ribje meso, spet plast riža, na vrh pa čebulo. Na vse to polijemo nazadnje škodljivo kisle smetane, jed oporamo in pečemo v pečici približno četrta ure.

Kostanjeve rezine, 14 dkg sladkorja zmešamo s 4 rumenjaki in z 28 dkg kuhanega, pretlačenega kostanja. Tej zmesi prišemo potem sneg iz 4 beljakov, jo namazemo v pomaščeno pekačo in spečemo. Pečeni kolač zrežemo nato na rezine in postavimo po dve drugo vrh druge, vmes pa namažemo sneg, zmešan s sladkorjem in z nastreženo čokolado. Po vrhu oblijemo rezine s čokoladnim ledom.

Jetna pasteta, 30 dkg telečjih jeter zrežemo na kose in jih opečemo na 3 dkg masli z 1 dkg čebule. Ko so pečena, jih zmešamo, na stroj in pretlačimo z dvema trdo kuhanima rumenjaka vred skozi sito. Posebej vmešamo 1/2 kg presega masla, kateremu pridenemo potem pretlačena jeter, pretlačeno sardelo, popra in soli.

Ne pozabi naročnine!

V zimski noči

Milan Kajt

Nestrpen je udaril z bičem po konjih, ki sta sunkoma potegnita. Sami so zdrsnili s ceste proti jarku in malone običale. Nikolaj Kolenko — tako je bilo ime nenavadnemu kočarju — se za to ni zmenil. Prav tako se ni menil za snežinke, ki mu jih je sever sipal v obraz. Doma sta se z ženo spirala, kakor se je to zmerom česče dogajalo. In zdaj je hotel nad konjičema stresti svojo nejevoljo. Cim se je izza jagnedi iz teme izvil rdečelast marof in poltel vas, se mu je zaripil obraz nenadno razlezel. Miškinji je z jezikom, predstavljajoč si brhlo Rožo, ki ga gotovo še pričakuje. Proslaviti hočeta Silvestrovo in združena vstopiti v novo leto. Pred njeno hišo — bila je trgovina z mešanin blagom — je ustavil in skočil s sani. Prijel je konja za uzi, ju vodil na dvorišče, spregel in ju spravil v hlev. Roža Litropova, vesela vdova, mu je nasmejana prihitela nasproti.

„Si je prišel, Nikolaj?“

„Ne bo nama več dolgo treba stopinjati.“

Vprašujoče ga je pogledala, a se nasmehala. Soba je bila topla, zokretjena, miza obložena z drobtinami. Nikolaj si je sliki usnjeno sukno in jo s hitrim vred vrnil na divan. Potem je stopil na tla in si omyl roke.

„Kako si prej mislil?“ ga je vpra-

Sala Roža.

„Haha, že težko čakamo? Bili gospa Roža Kolenkova, žena veleposelnika, ni od mui!“

„Grdavi! Sedi rajši in jej, da boš prišel na spodobnejše misli!“

„No, no, kako čednostni smo nankrat.“ Sedel ji je nasproti in si prižgal cigareto.

„Po njej je. Odkar sem bil poslednjič pri tebi, se je vražje poslalo. Često bruha kri. Mogoče ji tako škodi, ker se preveč razburja. Ljubosumna je nate. Noče, da bi me imela katere druga. Najbolj mi pa zameri, da že zdaj zahajam k tebi in ne šele po njeni smrti.“

„Se že kesas?“ se je našobila.

„Kesam — kje neki! Na tvoje zdravje je in na srečno bodočnost!“ je dvignil kozarec ribezovega vina. „Na najino srečno novo leto!“

Kozarec sta zavzela, rdeče vino je pljusnilo čez robova.

Ko sta se navečerjala in napojila, je Roža stopila k divanu, zagrabila usnjeno sukno in kučmo ter ju obesila na obešalnik. Potem je ugasnila luč.

Zarana se je Nikolaj Kolenko vrnil. Se zmerom je snežilo, le mraz je popustil. Srečaval je prve vasčane, ki so hiteli k rami masi. Delal se je, kakor da jih ne vidi. Dobro je vedel, da ga ljudje obsojajo.

Ko se je bližal domu — jutranji hlad ga je že docela iztreznil — se mu je začela oglašati vest. Najprej je pokaral samega sebe, potem pa Rožo

zaradi njene nestrpnosti. Kar pa je zdaj občutil, ni bil kes, nego strah: saj je polovico posesti zemljin in mogoče je, da vse prepiše na sina. Kakor ona, v kateri je bivala Roža, se je tudi ta vsa začela z marofom med jagnedi. Za njimi je ležala bogata posest Nikolaja Kolenka.

„Prelepa je zemlja, da bi jo delil s sinom!“

Mlad volčjak mu je pritekel nasproti in od veselja lajal. Tokrat se gospodar ni razveselil svojega ljubljence. Preveč ga je skrbelo: kako bo odločila bolna žena glede svoje polovice. „Le zakaj sem bil tako nor, zakaj nisem počakal!“

Ne hlapec ne služkinja ga nista sprejela, ko je zavil na dvorišče. Ohlaj ga je občutila tesnoba. „Pa ja že ni...“ Odkimal je, kakor bi hotel odgnati te slutnje. Kraguljec so utihnil, pošasten molk ga je jel dušiti. Stopil je v hišo, a tudi tukaj nobenega znaka življenja. Pogledal je v kuhinjo, poklical služkinjo — s sinom, ki pa ga je obsojal, poslednje čase nista govorila — a se ni oglasila. Zato je razburjen stopil v ženo sobo.

Siroko so se mu razprle oči: vsi, sin, služkinja, hlapec so bili zbrani okrog postelje. Ob ženinem vzglavju sta gorili sveči, in njen obraz je bil obarvan milica. Nehote se mu je upognilo kaleno.

„Zakaj mi niste sporočili?“ se je čez čas očitaloče oglašil. V odgovor ga je zadela sinov sovražni pogled. In znova je dolgo molčal. Po-

tem se je spomnil konjev na dvorišču: veli je hlapecu spreči.

„Kdaj se je zgodilo, kako?“

„Arzenik...“ je plašno odvrnila služkinja in umolknila, kakor da je povedala preveč.

Naposled, skoraj ura je minila, se je oče obrnil k sinu. Ni se več mogel premagati.

„Ali je... preden je izdihnila... kaj omenila oporoko?“

Fant je uporno molčal. Kako je bil podoben rajni: črni lasje, ozeke, nujen obraz, kljubovalne rdeče usne.

„Prav za prav bi bil lahko ponosen na tega trmoglavca.“ je pomislil in čakal, da se fantu odveže jezik.

Končno, kakor da je prišel čas, maščevanja — čeprav v navzočnosti rajne matere — se je sinov pogled srečal z očelovim. V njegovih rdečih obročljavih očeh ni več bilo solz, nekaj trdnega je odsevalo iz njih.

„Kar je bilo maminega, je moje.“

„Tako, dragi sinu... to si mi hotel povedati za novo leto? Namesto voščila!“

„Ne režite se, oče!“ Bil je tik od njem. Čutil je njegov vroči dih in bilo mu je, da bi se s prsti zaril v njegov mesnati vrat.

Kakor da oče bere snove misli. Odmaknil se je in sedel na stol. V glavi mu je razbijalo. Bilo mu je, da bi nekaj lomil, drobil s svojima kreplekama rokama, toda voščeno obličje žentno ga je ustiralo. V nembli si je grizel debele usne.

Filatelija

i. Francoski poštni minister je odobril izdajo dveh znamk s posebno takso, ki bo šla v fond za pobiranje bele kuge v Franciji.

i. 2556 novih znamk je bilo po svetu lanskega leta. Rekord ima še vedno leto 1920 z 2596 novimi znamkami. Takrat so vse novoustanovljene države izdajale svoje prve znamke.

i. Glavni štab palestinskih Arabcev, ki so že dalje časa v bojih z Angleži in Židi, je izdal posebno znamko, ki se uporablja na ozemlju, kjer so Arabci faktični gospodarji. Znamka za 1 milezim predstavlja Omarjevo mošejo v Jeruzalemu, najvišji verski simbol palestinskih Arabcev. Na znamki je napis v arabščini in angleščini: »Palestina Arabcem«.

i. Včasih je zanimivo prekontrolirati cene znamk, kakršne so bile takrat, ko so bile izdane ali kupljene, in pa kakršne so danes. Dve angleški znamki s sliko Jurija V. sta stali 305 din, danes jih ne dohite na pariških tržiščih izpod 670 din. Saarska dobrodelna serija je stala 90 din, danes pa 2500 din. Nemška dobrodelna serija iz l. 1913. je bila naprodaj za 40 din, danes 1500 din. Na drugi strani pa je stala angleška serija kolonije Basutolanda s sliko Jurija V. 640 din, a danes je padla njena cena na 130 din.

i. V fond za pobiranje malarije bo šel ves čist dobiček nove mehiške znamke, ki je bila te dni izdana.

i. Švedi so izdali nove znamke s sliko kralja Gustava V.

i. Argentina je izdala znamko s sliko francoskega profesorja Louisa Braille, ki je kot slepec izumil pisavo za slepce.

i. Maja meseca bo angleški kraljevski var odšel na uradno potovanje po Kanadi. Pri tej priliki bodo izdali tri kanadske spominske znamke.

i. Finska serija v korist Rdečega križa predstavlja pogled na bojno polje pri Solferinu. Karolano, je takrat Rdeči križ prvič vršil svojo humanitarno nalogo.

Film

Stavka pariških kinopodjetnikov

Pri nas se kinopodjetniki vedno pritožujejo, da morajo plačevati tako velike davke in takse, da veliko večje davke pa plačujejo v Franciji. Zaradi previsokih davkov je društvo pariških kinopodjetnikov sklenilo, da stopi v stavko ter zapre dvorane. V svojih navedbah ministrskemu predsedniku pravijo lastniki pariških kinov, da se jim ne izplača več vzdrževati podjetij, ker morajo biti vsa zaradi prevelikih obremenitev deficitarna. Za vstopnico za 15 frankov n. pr. gre 7,05 frs na davke, 4,50 na avtorsko pravo, filme itd., 1,50 na reklamo. Ostane torej od 15 frankov le 1,95 franka kinopodjetniku in iz tega mora plačati osebe, dvorano, vzdrževalne stroške itd. Ker pa je vlada sklenila uvesti nove davke, pravijo kinopodjetniki, da imajo podjetja raje zaprti, kakor pa da bi delali za davke.

z. Te dni bodo začeli vrtni v Tobisovih atelejih tri nove filme. To bodo »Ulice velenosti«, »Jutri me bodo zaprle« in »Milosrdna laže«.

z. Olimpijski film Leni Riefenstahle prikazuje v glavnem mestu Danske, Kopenhagenu, že pet mesecev.

z. Tino Rossi je znan francoski tenor, rodom s Korzike. Njegova slava je velika posebno v Ameriki. Te dni predvaja v Berlinu neki film, v katerem igra glavno vlogo. Na reklamnih lepkih pa piše, da je Tino Rossi Italijan, ki »živi stalno v Parizu«.

z. Nemci so našli v Sudetih dobre odjemalce za svoje filme. Konkurenco čeških filmov so izključili enostavno s prepovedjo igranja.

z. »Louise« se imenuje Charpentierjeva opera, ki je znana po vsem svetu. Sedaj jo bodo spravili na film. Glavno vlogo bo igrala Američanka Grace Moore poleg dveh znanih francoskih pevcev.

z. Pariško modo bo propagiral novi film romunske igralki Elvire Popesco, ki živi stalno v Parizu.

z. Willy Forst režira v Berlinu film »Lepi prijatelj«, po Maupassantovi knjiži.

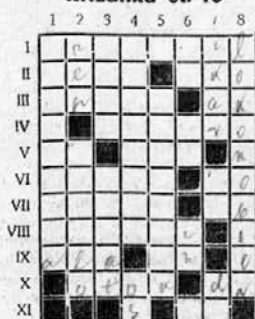
z. Znan ameriški komik Eddie Cantor je podpisal dolgoročno pogodbo z Metro Goldwyn Mayerjem.

z. Bratje Ritz so znani angleški komiki. Z Donom Ameche bodo igrali »Štiri mušketirje«.

z. Sonja Henie, bivša dolgoletna svetovna prvakinja v umetnem drsanju, ki je lani prešla k profesionalom in začela igrati v filmih, nastopa sedaj v turnejah po Ameriki. Spomladi pa bo začela vrtni nov film »Norveški gradovi«.

z. Shirley Temple je pravkar končala film v barvah »Mala princesa«, v katerem igra s Charlesom Farellom, zvanim »najmanjša velika zvezda«, in hollywoodsko novinko Anita Louisa.

Križanka št. 16

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. eksotična žival; II. lesena vrata; čutilo; III. spevoigra; okrajšan »čec«; IV. tuj izraz za delo; V. sibirska reka; čut; VI. kraj na Primorskem; predlog; VII. turško mesto; zemljepisni izraz; VIII. delati čudeže; IX. južnotrsko mesto; veznik; X. celina sredi morja; pritrilnica; XI. oblika pomožnega glagola.

Navpično: I. nevarna kača; 2. del živalskega telesa; orožje; 3. domača žival; voditelj franc. revolucije; 4. odpra-

va; del voza; 5. letalec; 6. predlog; predlog; veznik; 7. prvi letalec; akademski naslov; predlog; 8. parni stroj.

Sokolstvo

I. župni smučarski zlet mariborske sokolske župe

Že mnogo let gojimo Sokoli smučanje kot eno najbolj zdravih telesnovzgojnih panog. Z navdušenjem smo se oprijeli gibanja, ki nas vodi iz tesnih zaprtih prostorov v zdravo zimsko naravo in ki nam daje toliko radosti in življenjskega veselja. Armada sokolskih smučarjev je narasla v tisoče povsod, kjer so za smučanje dani pogoji. Naše geslo je: kdor Sokol, ta smučar!

Po daljšem presledku nam je letošnja zima naklonila v obliki našega elementa, zasneženih poljan, ki nas vabijo v družno veselje. Da dvigne še bolj zanimanje za smučanje in da priliko mladim silam, da prekusijo svoje znanje in bratski tekmi, priredi mariborska sokolska župa letos svoj I. župni smučarski zlet, združen s smučarskimi tekmami, ki se vrši v nedeljo 5. februarja v Guštanju. Organizacija je prevzelo sokolsko okrožje, ki je šlo z vso vnamo na delo. Lični lepaki s sokolskim tekmovalcem vabijo na zlet vse sokolske smučarje, od mladine do stare garde, kovinski znak pa bo vsem udeležencem spomin na zlet. Železniške zveze so kakor nalašč, da moremo izkoristiti ves dan v prosti prirodi, ker odhaja vlak iz Maribora jutraj ob 5.40 uri in se vrne ob 20.30. Za one, ki pridejo že v soboto zvečer, je preskrbljeno poceni prenočišče po din 4.- oz. 2.-. Celodnevna prehrana bo za din 16, kosilo po 5 do 8 din. Članstvo in naraščajoča tekmuje v smuku in smučski likih na progah, ki so primerne tudi manj izurjenim.

Sokoli-smučarji! Pripravite se že sedaj za svoj veliki dan, prvi župni smučarski zlet. Pohitimo v nedeljo 5. februarja 1939, vsi do zadnjega v Guštanju, da pokažemo moč sokolskega smučarstva, da se spoznamo in v bratski družbi preživimo lep zimski praznik. Zdravo!

Mladim čitateljem! Za deco

»Večernik za mladino«
bodi zdaj le naša last;
pišimo v njega pridno,
in skrbimo zanj lepó,
da brstelo bo in kličlo,
kar sejal bo mladi rod!

Mladi čitatelj.

Za mlade znanstvenike

3. vprašanje.

Ali lahko skoči bolha od neke točke na stropu na 10 cm oddaljeno mesto?

Odgovor na 2. vprašanje.

Čolnar mora obrniti čoln naravnost proti nasprotnemu bregu. Je že res, da ga bo odneslo daleč navzdol, vendar bo na edino na ta način prevozil v najkrajšem času preko reke. Če bo obrnil čoln naravnost proti toku, bo njegova pot krajša, moral pa se bo boriti s strujo, kar mu bo vzelo dosti več časa. Pri prvi vožnji pa pomaga struja sama gnati čoln preko reke.

Računska naloga.

Ce dam iz levega žepa v desni žep toliko dinarjev, kolikor jih imam v desnem žepu, nato pa iz desnega žepa prenesem v levi žep toliko dinarjev, kolikor jih imam sedaj v levem žepu, in naposled še predenem iz levega žepa v desni žep toliko dinarjev, kolikor jih imam sedaj v desnem žepu, bom imel v levem žepu 16 v desnem pa 8 dinarjev.

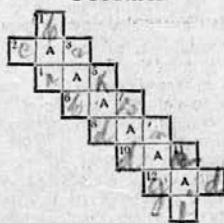
Koliko dinarjev sem imel skrajša v levem, koliko v desnem žepu?

Uganka

Cvetejo, cvetejo bele cvetice,
vzcvetle so, vzcvetle iz same
vodice.
Nič ne dišijo te bele cvetice,
zebejo, zebejo kot ledenice.

(»rozó anepér«)

Gosenica

Vodoravno: 2. vladar; 4. potočna žival; 6. glas; 8. del tedna; 10. darilo; 12. strupenjača.

Navpično: 1. zabavišče; 3. otok na Jadranskem morju; 5. posoda; 7. plod; 9. gol; 11. paradiž.

Najgloblji studenec je bil izkopen v Kaliforniji: globok je 4750 metrov.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. pipa; 5. koran; 6. oda; 7. a; 8. lokal; 10. ob; 11. ti; 12. Sava.

Navpično: 1. podoba; 2. irak; 3. pa; 4. anali; 5. kolos; 9. ata; 13. v.

Rešitev okvira

1. topol; 2. motor; 3. potok; 4. so-kol.

»Večernik«

za mladino

Leto 1

Maribor 15. januarja 1939

Štev. 3

Pesem nove mladine

Radivoj Rehar.

Mi nismo rod preteklih zmot,
zmešnjav, hlnavstva in laži,
nasilja, ki duha duši:
mi rod človeških smo vrednot.

Mi ustvarjamo si boljši čas,
čas bratstva, kruha in pravice,
čas nepovrjenih resnic
in lepših dni za nas in vas.

Mi svoje hodimo poti,
ki ravno vodijo na cilj,
in če je daleč tisoč milj,
nam ne zbeži izpred oči!

Dolgouh in dolgouhla

Ivan Potrč.

Dolgouh in dolgouhla sta srečno preživela jesen. Nekajkrat je pokalo za njima, psi so jima bili za petami, vendar sta vselej odnesla kožo. Prav lahko sta bila zadovoljna, da sta dočakala zimo.

Dolgouh ni smel spomniti dolgouhle na jesenski lov: kajti dolgouhla, ki je bila leto mlajša, se je zavila v črno žalo, če jo je kdo spomnil v jeseni padle zajčje rodbine: na očeta, mater in brate.

Pred zimo je dolgouh poiskal ženki ob potoku pod drobno smrečico

prijetno skrivališče in ji ga prepustil.

»Docela po snegu že diši,« je rekel; »po pasje je mrzlo.«

Dolgouhla še ni midla snega. Skrbelo jo je.

Pokl! je udarilo drugo jutro po starem gabru. Dolgouh ni utegnil začeti misliti. V velikem loku se je pognal izpred gabra proti jarku, ga preškolil in že križal po nasprotnem bregu. Ustavil se je šele onstran hriba. Ko se je oddahnil in prišel do sapa, je videl okoli sebe samo belino. Ponoči je zapadel sneg. Ob njej je čepela dolgouhla in jokala.

»Izgubljena sva!« je hlipajoče vzkliknila. »Sled ostaja po snegu za nama. Zbeživa tja, kjer ni snega!«

Dolgouh je mirno obsedel na zadnjih nogah in se pobiral po nosu. »Ni tako ludo,« je potolažil dolgouhlo. »Sled se pozna, a sva jo že zmešala. Zakaj pa sva križarila po bregu?«

Zbežal je in znova prekrizal svoj dolgouh sled. »Zdaj pa lahko pritečejo vsi vaški psi in tečejo po sledi, boš videla, kakšne kolojarje bodo delali.«

Dolgouhla mu je verjela in se pomirila. Odsakala sta naprej po snegu in križarila. Nekaj pred občinsko stezo je dolgouhla postala.

»Poglej!« je rekla in pokazala na sneg. »Kdo bi hodil tod?«

Dolgouh se je malo stresel, pogledal na vse strani in rekel tiho:

Pravni svetovalec »Večernika«

Z današnje številke »Večernika« uvažamo rubriko »Pravni svetovalec: Večernika«, v kateri želimo postreči — razume se, pravno neobvezno — vsakomur, ki bo kakršnemu koli pravnemu vprašanju priložil odrezek, ki bo v tej rubriki v vsaki sobotno-nedeljski številki.

1.

Vprašanje: Stara sem 42 let in po polni službi, imela sem 6 let razmerje z imovitim trgovcem, ki me je sedaj pod brezvezno neizpolneno obljubo zakona zapustil. Ali imam pravico zahtevati od njega odškodnino za zmanjšano možnost življenja?

Odgovor: V smislu določila § 1328 obnega državlanskega zakona vam je trgovec na vsak način odškodninsko odgovoren. Pri tem pa ni odločilno, je-li določilo § 506 bivšega avstrijskega kazenskega zakona kot kazenska norma še v veljavi, marveč je merodajno le to, da besedila § 1328 obnega državlanskega zakona, kakor ga je določila III. novela, ni moglo drugače pravilno razumeti, kakor tako, da se upošteva celotno pravno stanje, katero je imel pred seboj zakonodajalec, ko je uzakonil sedaj veljavno določilo § 1328 obnega državlanskega zakona.

Med drugimi kazenskimi določili, ki so mogla v smislu § 1328 obnega državlanskega zakona za kazniva dejanja prihajati v poštev, pa je bilo brezdvomno tudi določilo § 506 bivšega avstrijskega kazenskega zakona, tako da je to določilo smatrati kot bistveni del zakonika hsedila določbe § 1328 obnega državlanskega zakona. Če so Vaši podatki resnični, je dejanski stan po § 506 bivšega avstrijskega kazenskega zakona podan in imate zaradi tega tudi pravico, zahtevati od Vašega nasprotnika odškodnino zaradi zmanjšane možnosti življenja. Določitev višine odškodnine pa prepustite svobodni oceni sodišča po morebitnem predhodnem zaslišanju izvedencev.

2.

Vprašanje: Jaz imam pravico voziti po poti, ki pelje preko travnika mojega sosedu, in sem to pravico izvrševal od zadnjega časa. Pred enim tednom pa je moj sosed na tej poti izkopal 4 globoke jame, tako da je sedaj izvrševanje vožnje po tej poti onemogočeno. Sosedu sem poizkusil povedati, da jame zopet zasuje, a doslej brez uspeha. Prosim za nasvet, kaj mi je storiti.

Odgovor: Ako ste do zadnjega časa mirno, nemoteno in javno opravljali gospodarske vožnje v korist svojega zemljišča po navedeni poti, Vas je Vaš sosed s tem, da je pred enim tednom izkopal na tej poti 4 globoke jame in vam onemogočil opravljanje vožnje, motil v zadnji mirni, dejanski posesti vzorne pravice po imenovanju poti in ker od dneva motilnega dejanja še ni minulo 30 dni, lahko vložite proti njemu tožbo zaradi motenja posesti, katero bo Vaš sosed izgubil in bo vam moral tudi povrniti stroške tožbe.

Lahko se pa zgodi, da bo Vaš sosed potem, ko bo pravdo zaradi motenja posesti izgubil, proti vam naperil tožbo zaradi neobstoja služnosti vzorne pravice. Ako pa v tej tožbi ne boste mogli dokazati, da ste skupaj z Vašimi posestniki predniki opravljali gospodarske vožnje v korist svojega zemljišča po tej poti, že nad 30 let, se bo s to pravdo ost obrnila proti vam, tako da jo boste Vi izgubili in boste morali Vi nasprotniku povrniti stroške proti vam vložene tožbe radi neobstoja služnosti vzorne pravice.

Z ozirom na to vam svetujemo, da vse okoliščine dobro pretehtate in se posvetujete tudi s svojim pravnim zastopnikom.

3.

Vprašanje: V industrijskem podjetju sem bil uslužben kot delavec, obenem pa izvoljen za delavskega zaupnika. Dne 27. XII. 1938 pa sem bil iz službe odpuščen z generalnim razglasom podjetja brez navedbe odpuštilnega razloga in mi tudi inšpekcija dela ni odvzela funkcije delavskega zaupnika v smislu § 112

zakona o zaščiti delavcev. Kaj mi je storiti?

Odgovor: Vaš odpust iz službe z generalnim razglasom podjetja brez natančne navedbe odpuštilnega razloga v smislu zakona o obrti je protizakonit in ste Vi še sedaj delavski zaupnik podjetja in imate pravico, zahtevati tudi tozadevne službene prejemke, zlasti ker proti vam tudi ni bil uveden postopek pri inšpekciji dela v smislu čl. 112 zakona o zaščiti delavcev.

Če je podjetje videlo v vašem dejanju kršitev funkcije delavskega zaupnika, je bilo upravičeno zahtevati od inšpekcije dela, da vam to funkcijo odvzame. Če pa ste kršili svoje dolžnosti kot delavec

s tem, da ste zakrivali kako težanje iz § 239 obrtnega zakona. Vas je moglo podjetje kot delavca takoj veljavno odpustiti in s tem bi sama po sebi tudi prenehala Vaša funkcija delavskega zaupnika. Po našem mnenju je najbolje, da zahtevate z razmatranjem podjetja mirnim potom ureditve. Če bi pa bila taka možnost izključena, pa vam ne preostane drugega, nego uveljavljati svoje zahteve sodnijskim potom.

Pravni svetovalec »Večernika«

Odresek št. 1 14.15. jan. 1939.

Zanimivosti

Samokov

Ta ali oni naš rojak se spominja, da stoji to bolgarsko mesto 60 km južno od Sofije. Prihujbil nam ga je slikar Francaliski, vnet planinec, ki je bil že parkrat po naših Alpah ter je v Ljubljani kakor v svojem kraju razstavil podobne gorejskih vršacev. Da nas še bolje seznani s svojim rodnim mestom, mi je te dni poslal po neki gospe ilustrirano brošuro: Stakmil Hr. V. »Narodnoto tvorstvo v Samokovskih (Sofija, ul. Bačo Kiro 33).

Samokov — v sh. in bolg. posrečen izraz za kladivo, lužine, plavž — je upravnica in prosvetno središče okolja 30 selišč, od katerih so 3 mahale (zaselki), vsa ostala pa močne, dobro razvite vasi.

V osnovi imajo sela v Samokovskem pastirsko (ovčarsko) in zato zemljedeljsko omklo. Ralu ali drevesu pravijo čisto »pluge«, torej kakor pri nas.

Od gospodarskih panog omenim oglarstvo, zvezano s pridobivanjem železa. Kot izborni strokovnjaki so se za turške vladavine oglarji selili v Odrinsko, Cataldžansko, celo v Brusenski vilajet.

Železarski obrt je bil zlasti v mestnem naselju krepko zastopan. Nožarstvo cvete še danes v bližnjem selu Kostencu. Košeni noži, umetniški ročni izdelek, lahko tekmujejo s katero koli evropsko

proizvodnjo.

Avtor opisuje medinarstvo, lončarstvo (prej so izdelovali tudi kahlene peči, katerih kahlje ali pečnice so se imenovali »agencie«, medtem ko v shv. in češčini ta izraz pomeni lonec, v Holozah pa listni koš), omenja prvo bolgarsko steklarstvo v Samokovu, suknarstvo, preprogarstvo (pirotski kilimi), zlatarstvo, draguljarstvo, urarstvo (časovnikarstvo) itd. Pri vseh strokah poudarja umetniško plat izdelkov. Tako samokovski ovčar ume mojstrsko rezbariti lesene čaše in žlice, raznovidne po obliki in bogate po okrasu. Naj, da sedaj že tudi tukaj opazimo upadek (žalke, če sega več in luka ima upadek i-če stariše proizvedenja ne so sebrani).

Ameriška tragedija.

Po živahni newyorški ulici hiti Sam Hawkens in sreča Johna.

»Kam pa hitiš?« vpraša John.

»Na 46. ulico vendar! Tam dela nek filmska družba reklamo za svoj nov film. In pomislil, po ulici bo jezila popolnoma gola ženska na konju!«

»Ha, to bo nekaj!« zakliče John veselo.

»Kar s teboj pojdem. več ko dve leti že nisem videl konja!«

Ozke visoke vaze se rade prevrnejo; da se to ne zgodi, jih napolni deloma z malimi kamenčki ali s peskom in nali nanje vođe.

»Pes, Pasja sled je to.«

Preskočila sta občinsko stezo in zbežala po mlademu smrečju. Dolgočuhla se je znova prestrašila, znova je zagledala sledi.

»To so pa bile srne,« je povedal dolgočuh.

Zenka se je pomirila. Težavna pot po mehlem snegu ju je zelo zdelala, da sta postala lačna. Segrela sta si kri.

»Pes!« je vzkliknila med potjo ženka in pokazala v sneg.

»Kje?« je rekel dolgočuh in jo vprašujoče pogledal. »Mačka je tekla tudo. Stopinje so manjše in druga za drugo, pes hodi bolj navzkriž.«

V graščinski drevesnici sta ogledala nekaj slabo zavarovanih dreves. Na večer sta se vrnila. Tam, kjer je bil popreje gaber, sta našla odžagan štor. Gaber so podrli.

»Tu zdaj ne bo miru,« je povedal dolgočuh, »Preseliva se bliže k hišam. Tam vem za zelje.«

Preden sta se ločila z dolgočuhom in odšla spat, ji je dolgočuh povedal: »Vsaka reč na svetu ima dve strani: dobro in slabo. Sledi nas izdajajo, varujejo nas pa tudi sovražniki.«

Zadnje je dolgočuh pomiril: kmalu je zaspala pod smrekovimi vejami.

Noldražja znamka. Izdana je bila 1896. v Gvalanji. Ohranjena je samo še ena ter je last angleškega kralja. Cenijo jo na 2 milijona dinarjev.

Vijolina brez dna in pokrova. Član tehnološkega inštituta v Pasadeni je napravil vijolino brez dna in pokrova. Vendar pa igra vijolina s polnim in mehkim glasom.

Najmanjša riba živi v vodah okoli Filipinskega otočja; 1500 ribic tehta komaj 1 kg.

Pomenki z mladino

Karel Zdravec. Pošlji nadaljevanje in konec »Samotarja«, kajti popreje ga ne moremo začeti objavljati. Ti boš gotovo zadovoljen s potopisom »Teden dni na melanezijskem otoku«, ki smo ga začeli danes objavljati. Ampak to, kar se je dogodilo na tem potovanju, je živa resnica. V prihodnje piši samo na eno stran. — **Hugon Ogrinc.** Pesem za poskus »Noč« je res še samo poskus, zato je še ne moremo objaviti. V prihodnje pa nikar več toliko žalosti ne nalij v svojo poezijo. Sama žalost in smrt je je, saj si vendar mlad. — **Mladi čitatelj.** Prvo pesem boš hral objavljeno, druga je pa preveč staromodna. Piši še in pošlji v prihodnje vsaj ime!

Križanka

Vodoravno: 1. soglasnik; 2. pomozni glagol; 4. oče (latinsko); 6. del glave; 7. medmet; 8. listnato drevo; 10. suha zemlja ali oteklin; 11. Rimljan.

Navpično: 1. glad; 2. povratni zamelek; 3. ptica višav; 4. tekoča voda; 5. glasno korakanje; 9. del glave; 12. soglasnik.

Solarijeva želja.

Oče: Pozlej sinko, kako daleč je že napredovala tehnika! ljudje se vozijo brez koniev, brzojavljajo brez žice, streljajo brez dima...

Sinko: Če bi le še praznovali solske praznike brez konca?

Teden dni na melanezijskem otoku

Prof. Foulton je na svojih znanstvenih potovanjih po Mali Aziji, Urulu, Kanadi in Avstraliji raziskoval rudna ležišča. Pred štiridesetimi leti pa ga je poslala Dunajska akademija znanosti na Melanezijske otoke, da bi raziskal najdišča bakra in nikla. Prof. Foulton je prevzel znanstveno vodstvo ekspedicije: parnik za potovanje, spremstvo in ostalo članstvo pa mu je morala oskrbeti avstrijska vojna mornarica.

Potovanje, ki se je pozneje tako tragično končalo, je nameravalo prodreti z ekspedicijo na Salomonovo otočje, o katerem je bil prof. Foulton prepričan, da skriva bogata ležišča bakrene rude.

Salomonovo otočje, leži vzhodno od Nove Gvineje (= otok na severnovzhodni strani Avstralije) ter je bilo takrat deloma pod nemško in deloma pod angleško oblastjo. Profesor je hotel poizkusiti svojo srečo na otoku Guadalcanarju, ki je spadal pod angleško vladno.

Leja 1896, je ekspedicija krenila iz puljskega pristanišča in priplula na parniku »Albatros«. Še po dokaj srečni vožnji v Tetero, v malo domačinsko naselbino na severni strani Guadalcanara. Od tod se je odpravila takoj po prihodu na težko pot v notranjost otoka.

Mogoče je bilo vodstvo in članstvo ekspedicije napačno obveščeno o pravem razpoloženju domačinov proti belim, mogoče pa je imela ekspedicija predobro mnenje o otočnih domačinih po hribovju, kajti vodstvo je vsekakor zanemarilo potrebno previdnost; saj niti obalni domačini niso mogli priti v notranjost otočja brez bojov in prelivanja krvi.

Zgodilo se je, kar se je najmanj pričakovalo. Neki dan je prav pri obedu in polnovernem počitku obkolilo ekspedicijo sto in še več kanibalov ter jo napadlo. V neenakem boju so plačali z glavo svoj drzni pohod v notranjost otoka prof. Foulton, en mornarski častnik in trije mornarji, dočim je bilo pet mornarjev laže, a dvoje težje ranjenih; samo štirje člani ekspedicije so ostali nepoškodovani.

Med ranjenci je bil tudi domačin iz obalnega naselja Tetero, po imenu Johny Parramatta. Vendar pa se mu je posrečilo z neverjetno požrtvovalnostjo in naglico priti v Tetero, kjer je obvestil kapetana »Albatrosa« o nesreči, ki je uničila ekspedicijo.

V notranjost otoka je krenila takoj pomožna in kazenska ekspedicija, vendar je bila njena pomoč prepozna; o mrtvih ni bilo več ne duha ne sluha. Zginili pa so tudi kanibali, ko da bi se pogreznili v zemljo.

Kanibali so odnesli padle člane ekspedicije v težko prehodno in z gozdovi zaraslo hribovje, kjer so jih razsekali in darovali svojim bogovom, ali so jih pa — kar je verjetnejše — sami pojedli. Tako je bilo vsaj mnenje obalnih domačinov, ki so spremljali ekspedicijo v notranjost. Ranjence pa so prenesli na parnik.

Tako je žalostno končala ekspedicija, od katere je Dunajska akademija znanosti toliko pričakovala.

(Se bo nadaljevalo.)

Sluh slepega sodnika. V Angliji je pred nedavnim umrl neki slepi sodnik, ki je imel neverjetno razvit sluh; samo po glasu je poznal nad 3000 slojencev.

Sport

SK Ljubljana izstopi iz zimskega čupa

SK Ljubljana obvešča preko časopisa slovensko športno javnost, da je prisiljen odstopiti od nadaljnjega tekmovanja za zimski pokal, ker se ne more postaviti riziku visokega deficita. Vodstvo kluba pravi, da se je klub le iz prejšnjih razlogov prijavil za tekmovanje.

Drugi izlet gorenjskih smučarjev ne bo odpovedan

Dočim prihajajo od vseh strani odpovedi zimsko-sportnih prireditelj radne ugodnosti snežnih razmer, se bo drugi izlet gorenjskih smučarjev v Kranjski gori vršil v popolnem sporedu, kajti v Kranjski gori je temperatura padla ter je začelo snežiti. Prijavljenih je okoli 300 tekmovalcev.

Naši drsalci pridno trenirajo

Ker je JDS dokončno sklenil, da se bodo naši drsalci udeležili svetovnega prvenstva v hokeju na ledu v Baslu in Curihi v Švici in zimske olimpiade v umetnem drsanju na ledu v St. Moritzu, je poslal sedaj na Dunaj gđ. Silvo Palmietovo in dr. Pola Schvaba, ki bosta tam kot par trenerja vse do začetka državnega prvenstva. Po končanem prvenstvu bosta poslana na Dunaj v svrhu treniranja še Biber in Thuma, ki nas bosta zastopala na zimski olimpiadi kot drsalca-posameznika. Tudi hokejisti Lirije se pridno pripravljajo na potovanje v Švico, žal jim je sedaj vreme prekrizalo račune, vsaj domov za nekaj časa ne bodo mogli trenirati.

BEOGRAJSKO MNENJE O PREDLOGU GRADJANSKEGA.

Ker je pred vrati občni zbor JNS-a v Beogradu, je trenutno v ospredju zanimanja situacija, ki bo nastala z vložitvijo znanega predloga SK Gradjanskega glede nove ureditve našega nogometnega sporta. Beograjsko časopisje napoveduje, da akcija Gradjanskega ne bo uspeša, ker ne basira na stvarnih sportnih potrebah ter ne odgovarja težnjam večine sportnikov.

ZAVAROVANJE ZIMSKIH SPORTNIKOV.

Napobudo številnih zimskih sportnikov je Splošna zavarovalna zadruga v Ljubljani v zvezi z zavarovalnico »Dunav« organizirala zavarovanje za zimsko sportnike pri tako nizkih premijah in tako ugodnih pogojih, da se bodo tega zavarovanja gotovo v veliki meri poslužili. Zavarovane so vse neizgode v zimskem sportu razen pri bobsleighu. Zimske sportnike opozarjamo na današnji oglas, vse podrobnejše informacije pa dobijo pri g. Kočvarju Ivo, šefu organi-

čev prav je deficit predvideval. Že tekma z Gradjanskim doma je bila visoko deficitna, povratna in event. nadaljnje tekme bi pa prinesle še večji primanjkljaj, za katerega ni kritja. Zato kluba ne preostane ničesar drugega, kakor odstopiti od nadaljnjega tekmovanja.

zacije za Štajersko, Maribor, Cankarjeva ul. 14.

KONFERENCA PLAVALCEV V SPLITU.

Splitske konference plavalnih klubov so se udeležili Lirija (Ljublj.), Viktorija (Sušak), Jadran (Split) in Jug (Dubrovnik). Debatiralo se je predvsem o izvedbi državne prvenstva, ki je za vse klube obvezno. V ligi bodo po sklepu obnege zbora sodelovali gornji 4 klubi. — Pokrajinsko prvenstvo se bo odigralo v treh zonah: vzhodna (beogr. podzveza) z 9 klubi, zapadna (ljubl. in zagr. podz.) z 9 klubi in primorska, v kateri bo 7 klubov, med njimi tudi ligaši. Ravno tako so bile enoglasno sprejete tudi propozicije za juniorsko prvenstvo in prvenstvo poideincev.

s Tekma za podzvezno prvenstvo juniorjev in naraščaja, ki bi se naj vršila v nedeljo, 15. jan., pri Celjski koči v izvedbi zimsko-sportnega oddeska SPD v Celju, je radi neugodnih snežnih razmer odpovedana.

s Prvenstvo Zagreba v umetnem drsanju na ledu, ki bi se moralo odigrati jutri v Zagrebu, je radi neugodnega vremena preloženo na kasnejši termin.

s Kolesarska podzveza Ljubljana bo imela svoj redni letni občni zbor v nedeljo 15. jan. ob 9. v kavarni Vospernik.

s Državno prvenstvo moštev v težki atletiki se bo po vsej priliki začelo koncem meseca januarja. Tekmovalo se bo po cup-sistemu v sedežih poedinih klubov.

s Tromatch v namiznem tenisu bo v nedeljo v Zagrebu. Sodelovali bodo SK Ferrara, SK Olimpija in KS Young boys.

s 36. zasedanje Mednarodnega olimpijskega komiteja bo od 6. do 9. junija v Londonu.

s Na celotni teritoriji ZNP-a bodo klubi igrali 2. II. nogometne tekme v korist zimskega fonda HRS-a (Hrvatski radnički savez).

s Letošnje lahkoatletsko tekmovanje za pokal »Vremena« bo v izvedbi »Bačke« v Subotici dne 28. junija.

s Švedska zveza za hokej na ledu je sklenila, da ne bo sodelovala pri letošnjem prvenstvu sveta in Evrope v Baslu in Curihi v Švici.

s Že dvajset narodov se je prijavilo za olimpiado v Helsinku, čeprav nas loči od nje še več ko poldrugo leto. Izgleda, da

bo prihodnja olimpiada v vsakem oziru prekosila berlinsko.

s Na novi skakalnici na Dravskem blizu Drammenja je skočil Hilmar Myhra 73 m, Birger Ruud 71 m, Asbjörn Ruud 68 m, Sved Erikson pa 71 m.

s Kanadsko hokejsko moštvo je porazilo mesno reprezentanco Dunaja z rezultatom 10:1.

s Nemčija je porazila Švedsko v tekmovanju za feniški pokal švedskega kralja Gustava V. v razmerju 3:2 ter se je tem plasirala za finale, v katerem se bo v dnevih od 3. do 5. II. v Hamburgu sestala z Dansko, ki je z istim rezultatom odpravila Francijo.

s Sved Larson, odlični smučarski tekmovalci in zmagovalci v tekni na 18 km v zadnjih zimskih olimpijskih igrah v Garmu, se bo umaknil iz vrst aktivnih sportnikov in gre v — samostan. Z njim bodo izgubili Švedi favorita za svetovno prvenstvo v Zakopanih.

s Kombinirani team romunskih klubov je v Atenah gladko porazil kombinirano moštvo grških klubov s 4:0.

s Romunska nogometna reprezentanca je porazila mestno reprezentanco Pireja z rezultatom 3:1 (2:0).

s Kolesarska zveza Kraljevine Jugoslavije (službeno). Klubi, ki niso do določenega roka plačali članarine, se pozivajo, da to storo najkasneje do 15. jan., ker se rok v nobenem slučaju ne bo podaljšal, kajti občni zbor bo nepreklicno 22. jan.

Kolesarska zveza je razrešila upravo beograjske podzveze radi nepokoravanja odredbam zveze ter je postavila komisarjat, ki ga tvori inž. Milovan Jovanović in dr. Dušan Milojević, oba v Beogradu, o čemer se obveščajo vse podzveze. — Glavni tajnik: Ferrari, s. r.

Sah

Bogoljubov — Eliskases

Sesta partija matcha med Bogoljubovim in Eliskasesom je bilo prekinjena v boljši poziciji za Bogoljubova, ki ima izgleda na zmago. Sedanje stanje matcha je 2½:2½.

Pirčeva remek-partija iz Hastingsa

Dasi Vasja Pirč ni izpolnil nadej, ki smo jih gojili glede njegove zmage v Hastingsu, je vendar odigral nekaj odličnih partij, med njimi pa pravo remek-partijo v zadnjem kolu proti dr. S. Landau. To-partijo je vodil Pirč z izredno taktično fineso, močno zgradil svoj napad, z žrtvijo stolpa naravnost demoraliziral nasprotnikovo pozicijo ter nato po izsiljeni zamenjavi dam zmagal v krasni končnici.

Niemcovičeva obramba

(9. kolo v Hastingsu)

Beli: dr. Landau Črni: Vasja Pirč
1. d4, Sf2, e4, e6, 3. Sc3, Lb4, 4. e3,

0—0, 5. Ld3, d5, 6. Sf3, c5, 7. 0—0, h6, 8. cd5, ed5, 9. de5, bc5, 10. De2, De7, 11. Tf1, Tf8, 12. Ld2, Sc6, 13. a3, c4, 14. Lf1, Ld6, 15. Sb5, Lg4, 16. Sd6, Tf6, 17. Le2, Se4, 18. Lc3, Te8, 19. Sd4, Sf2, 20. Lg4, Sg4, 21. Sf5, Dg5, 22. Sd6, De3, 23. Kh1, Df4, 24. g3, Dd6, 25. Te1, Sge5, 26. Tad1, Td8, 27. Df5, Sd3, 28. Tf1, h6, 29. Tf3, d4, 30. Tf3, cd3, 31. Td3, Dd5, 32. Dd5, Td5, 33. b4, Kf7, 34. Kc2, Kc6, 35. Lb2, a6, 36. Tf1, Kf5, 37. Kf2, h5, 38. Ke2, Ke4, 39. Tf1, Te5, 40. Kd2, h4, 41. Tf4, Kd5, 42. Th4, Te4, 43. Te4, Ke4, 44. Lc1, Se5, 45. a4, Kd6, 46. b5, ab5, 47. ab5, Kc5, 48. La3, Kd5, 49. Lf8, g6, 50. Lg7, Ke4, 51. Lf6, Sg4, 52. Lg5, Sh2, 53. Ke2, Kd5, 54. Kd3, Sg4, 55. Ld2, Se5, 56. Ke2, Ke4, 57. Lf4, Sc4, 58. Lg5, d3, 59. Kd1, Kf3, 60. Lf4, Kf2, 61. Le7, g5, 62. Ld8, g4, 63. Lc7, d2, 64. Lf4, Kf3, 65. Lg5, Kc3, 66. Ke2, H3, in beli preda.

Partije iz Hastingsa

Sicilijanka

(4. kolo v Hastingsu)

Beli: sir Thomas Črni: L. Szabo
1. e4, c5, 2. Sf3, d6, 3. d4, cd4, 4. Sd4, Sf6, 5. Sc3, e6, 6. Le2, a6, 7. 0—0, De7, 8. f4, Le7, 9. Le3, 0—0, 10. a4, Sc6, 11. De1, Sa5, 12. Kh1, Se4, 13. Lc1, De5, 14. Sb3, De7, 15. Ld3, Ld7, 16. a5, Tac8, 17. Sa4, Ld8, 18. Sc3, Se4, 19. Dg3, Lf6, 20. Tf1, Sb2, 21. e5, Sd3, 22. Se4, Se1, 23. e6, De2, 24. ig7, De4, 25. g8, Kf8, in beli preda.

IGRA DAMSKEGA KMETA.

(5. kolo v Hastingsu)

Beli: L. Prins Črni: I. König.
1. d4, e6, 2. Lf4, c5, 3. e3, exd4, 4. exd4, Dd6, 5. Sc3, Sf6, 6. Tb1, d5, 7. Sf3, Ld6, 8. Dd2, Lxf4, 9. Dxf4, 0—0, 10. Lf3, Sc6, 11. h4, Sb4, 12. h5, Sxd3, 13. exd3, h6, 14. g4, Sh7, 15. g5, hgx6, 16. Sxx6, Sxx5, 17. Dxx5, Dxd4, 18. Tg1, Te8, 19. Tg4, Dxx4, 20. Dxx4 in črni preda. To je edina partija, ki jo je naš mojster König izgubil v rezervni. A turnirju v Hastingsu L. Prins je vodil napad zelo odločno, čemur pa König očividno ni posvečal preveč pozornosti. Prinsov napad je uspel, a kar se je moral König v brezupni poziciji predati.

Niemcovičeva obramba

(iz »B« rez. turnirja v Hastingsu)

Beli: E. Morrison Črni: G. Fišter
1. d4, Sf6, 2. Sf3, e6, 3. c4, b6, 4. De2, Lb7, 5. Lg5, h6, 6. Lh4, Lb4, 7. Sbd2, g5, 8. Lg3, g4, 9. Se5, Se4, 10. Lf4, Df6, 11. Sd3, Ld2, 12. Ld2, Sd2, 13. Dd2, Dd4, 14. Tc1, Sc6, 15. e3, Df6, 16. Sf4, 0—0, 17. Le2, Se5, 18. e5, Kb8, 19. cb6, ab6, 20. De3, Tc8, 21. a4, Dg5, 22. a5, bxa5, 23. b4, Sc6, 24. ba5, Da5, 25. Lg4, Dc3, 26. Tc3, Sb4, 27. 0—0, c5, 28. Lf3, d5, 29. Tb1, Tc7, 30. h3, Tg8, 31. Kh2, Kc8, 32. Tb2, Kd7, 33. Sc2, La6, 34. Sf4, Kd6, 35. Ta3, Ta7, 36. Se2, Ta8, 37. Sc1, Lc4, 38. Ta7, Ta7, 39. Le2, Ta1, 40. Sb3, Ta2, 41. Ta2, Sa2, 42. Lc4, dc4, 43. Sa1, c3 in beli preda.

TRIJE VOJNI TOVARIŠI

Erich Marjia Remarque, avtor slavnega romana »Na zapadu nič novega«, je napisal nov roman »Trije vojni tovariši, ki je prav tako doživel velik uspeh. Ameriška filmska družba Metro Goldwin Mayer je po tem romanu posnela film, v katerem igrajo glavne vloge Robert Taylor, Robert Young, Franchot Tone in Margaret Sullivan. Iz tega filmanega romana bomo prinašali vsako soboto nekaj prizorov z besedilom.

»Srečna sem, da sem z vami istih let...«
Erich pride po Patričju v njeno stanovanje in jo odvede v kavarno »Alfonse« kjer se navadno sestaja s svojimi tovariši. Patričja pa mora kmalu na neki »poslovni« sestanek. To Ericha nžali.

»Mogoče bi Erich rad samo tvoj denar, Pat.«
V kavarno prihajata Erichova tovariša Koster in Lenz in ga dobrodušno zaikavata zaradi njegove z ljubljenosti. Erich je nerodno, sede za klavir in začne igrati, ustvari razpoloženje in kmalu začne vsa družba peti.

»Sinoči sta mi dva neznanca sledila do doma«, pravi Lenz.
Po svoji vrnitvi v domovino se je Lenz pridružil nekemu patriotičnemu gibanju. Njegovi protivniki ga nekega dne zasledujejo do garaže in mu razbijejo avto. Njegova prijatelja ga nagovarjata, naj pusti politike

Komu se godi krivica?

NEKAJ ODGOVORA LISTU »DEUTSCHE NACHRICHTEN«.

Koncem preteklega leta je začel v Zagrebu izhajati nemški list »Deutsche Nachrichten«, ki ga izdaja neki Karl Hermann. Po prvih številkah je kazalo, da bo ta list zastopal interese Nemcev v Zagrebu in okoliših, da si je začel prinašati razne vesti tudi iz Slovenije, zlasti iz štajerskih krajev. Toda že v tretji številki so te »Deutsche Nachrichten« pokazale svojo pravo barvo, in podoba je, da hočejo igrati nekako vlogo bivše »Cillier Zeitung«, ki je postala nazadnje nevesna celo Nemcem samim. Omenjena številka prinaša dva obširna članka, ki sta tako naplerjena proti naši narodnosti in tako potvrdjata zgodovinska dejstva, da ne smeta ostati brez odgovora.

Tu je najprej članek, objavljen poleg Hitlerjevih izjav na čelu lista in pod naslovom »Die slowenische Volksgruppe in Kärnten und wir«. Ta članek ima za podlago občni zbor Prosvetne zveze v Celovcu, kateri je, kakor znano, dovoljeno prejeti sestanke in veselice, kjer nastopajo pevski zbori z našo narodno pesmijo, tamburaši in diletantje s kako igro, ki se seveda v vsakem oziru prav ne dolžna.

Ker nasprotniki slovenskega življa na Koroskem neprestano kričijo v svet, da nima več življenjske sile in volje in da se hoče sam prostovoljno odreči svoji narodnosti, je docela naravno, da so govorniki na tem občnem zboru poudarjali, kako korosko slovensko ljudstvo v vseh svojih krajih navarost zahteva vsaj nekaj prosvetnega pouka za odrasle, ko so žele že popolnoma nemške in se otroci nam poučujejo tako, kot da Slovencev sploh ne bi bilo.

Te ugotovitve slovenskih prosvetarjev, da se korosko slovensko ljudstvo noče odreči temu skromnemu kulturnemu žitju, omogočenemu v okviru Prosvetne zveze, je vzel dopisnik »Deutsche Nachrichten« za povod držnim potvorbam dejstev, ki dosežajo višek v tem, ko piše: »Pogledite, kako se koroski Slovenci kulturno lahko razvijajo, kakor hočejo, kako se bahajo z množico svojih prireditelj, in kako jim je dana v kulturnem oziru vsa svoboda tako, da so sprito tega upravičeno morali izjaviti, da ostanejo lojalni državljani rajha, vendar pa tudi zvesti slovenski skupnosti, dočim Nemci v dravski banovini vsega tega nimajo, ko bi vendar v vsakem pogledu zaslužili, da bi se jim prav tako dobro godilo, kakor koroskim Slovincem! Zato pa pričakujejo z vso resnostjo, da se jim bo zadevno vendar je enkrat šlo na roko, saj mora rečena organizacija koroskih Slovincem, ki se prosto razvija brez vsakega pritiska, sedaj postati za nemško stremiljenje v dravski banovini najboljša pomoč!«

Na koncu ugotavlja članek, da Nemci v dravski banovini veliko tega nimajo, kar imajo koroski Slovenci, in navaja kot dokaz nekakih njihovih posebnih pravic celo gospodinjke in kuharske tečaje za dekleta!

Z maslinimi črkami poudarja ta članek, kako bi bili Nemci v dravski banovini veseli, če bi smeli vsaj enkrat imeti en občni zbor! Pri tem pa ne zamoči samo vsega, kar so nekateri pri nas že uganjali, ampak tudi njihovo pičlo število, njihove sporadične in več ali manj brezpomembne naselbine, kakor zamoči vse okolnosti, ki so v zvezi v raznarodovanjem koroskih Slovincem, ki se je začelo že pred več sto leti, vendar do danes še ni moglo izbiti urojenega, na svojo rodno grudo čvrsto privezanega slovenskega kmeta. Zamoči slednjič, da je vsa politična in kulturna moč tukajšnjega nemštva izgnila, čim ni bila več z avstrijsko državo, vojaško, upravno in policijsko šlo podpirana, ko je prenehalo nastavljanje nemških uradnikov po slovenskih krajih in naseljevanje nemških kmetov in delavcev v cilju, da se postigne slovenski človek s svoje domače grude in se odpro vrata tudi invaziji.

Prav tako zamoči ta članek — kar na bo treba sedaj, ko se je to vprašanje od te strani začelo, do zadnje pičice razčistiti — kdo so tisti Nemci tukaj, ki stajajo take zahteve, in če je res, da so tisti mirno med nami živeči trgovci, obrtniki in delavci, ki jih nihče ne preganja zato, ker se čutijo Nemce, in s katerimi radi živimo v skupnosti, ali pa pišejo take članke ljudje, ki nimajo za to nobene

legitimacije in samo v namenu, da bi v sedanje mirno sožitje zasejali razdor in sovraštvo, kar pa gotovo tudi pri tistih naslovih izven naše države, kamor je prav za prav obrnjeno, ne bo našlo razumevanja, ker je preveč očitno, da gre tu samo za namen zastrupljanja in vzne- mirjevanja, kar ni niti v namenu našega naroda in naše vlade, niti ne more biti v namenu naših sosedov, s katerimi živimo v miru in prijateljstvu!

Drugi tak, naše oblasti in posebno mariborske Slovence napadajoči članek ima napis »Ein Deutscher aus Maribor hat das Wort«. V njem se poglavito navaja, da so mariborski Nemci pred prevratom imeli celo vrsto kulturnih in nacionalnih vrednot, kakor: gledališče s kazinom, dijaški konvikt, dekliški konvikt, planinsko društvo, filharmonično društvo, teledavno društvo, knjižnice itd. Vse te vrednote da so bile Nemcem odvzete in bi bil skrajni čas, da se jim spet vrnejo.

Ta pisec sicer ne razpravlja o tem, kdo in kje so tisti danes še v Mariboru prebivajoči Nemci, ki bi lahko vzdrževali svoje lastno gledališče ali svoj kazino ter deške in dekliške konvikte. Tudi ne razpravlja, koliko je Nemcev, ki zahtevajo svoje planinsko društvo in knjižnice, ter seveda popolnoma zamoči, da je v naših knjižnicah danes več nemških knjig, kakor so jih Nemci svojčas imeli v svojih knjižnicah; tudi ga ne briga to, da je bilo v zadnjih letih našim koroskim Slovincem, ki so si vse bili ustvarili iz svoje lastne narodne moči, odvzeto še veliko več, in skrbno se ogiblje ugotoviti, da so bile vse te nemške kulturne in nacionalne vrednote v Mariboru pred vojno izsiljene od avstrijske državne oblasti in vzdrževane ponajveč od priseljenega nemškega uradništva, ki je s pomočjo teh društev hotelo Slovence germanizirati.

Nazivlje temu zahteva pisec, da se mora vse to Nemcem vrniti, in milostno pristavlja, da bi ne bilo treba plačati vsega stodoletno, vendar morajo Nemci dobiti vsaj del tega premoženja spet nazaj, in da je to še vedno odprto in nerešeno vprašanje. In to po podčrtava še posebej uredništvo lista svoje prepričanje, da se bo pri reševanju vseh narodnostnih vprašanj v Jugoslaviji to gotovo zgodilo.

Ugotavljamo za dane, da so ti napadi izšli v št. 3 lista »Deutsche Nachrichten« od 7. januarja 1939. in da niso bili niti najmanj kakor koli izzveni od slovenske strani. Zato izjavljamo, da bomo proti takim in enakim poizkusom kaljenja mirnega sožitja na našem obmejnem ozemlju nastopili z vso odločnostjo, in če hočejo »Deutsche Nachrichten« načeti taka vprašanja, kakor so iznešena v teh člankih, tedaj hočemo tudi mi ta vprašanja razčistiti do kraja in to temeljito. Končno bo tako razpravljanje pripomoglo le k dognanju tega, na kateri strani je pravica, in bo gotovo pripomoglo nekaj tudi k pravični rešitvi položaja koroskih Slovincem.

S sodišča

Ponesrečen roparski napad

Mlada potepuha napadla starinarja. — Kriminal med mladino.

»Večernik« je poročal o ponesrečenem roparskem napadu na starinarja Pukla iz Vetrinske ulice. Sodna razprava ga je do potankosti razjasnila. Bolj kakor napad sam, so zanimive okoliščine, na kak način sta mlada oboževalca zgrabila svoj žrtev na kraj, kjer sta jo hotela oropati. V sodni dvorani je sedel na zatožno klop komaj 23-letni oboževalec R. Š., ki ni bil še nikoli kaznovan, za katerega pa se je bati, da bo nadaljeval svojo komaj za- voženo pot, če ne bo prišel v razmere, ki bodo vzgojno vplivale nanj.

Dan pred nameravanim izpizanjem je dobil starinar Pukl dopisnico, v kateri ga je prosil trgovec M. Fijavž, naj se oglasi zvečer 7. novembra v njegovi trgovini v Jadranski ulici, ker bi se hotel z njim pomeniti o neki zelo važni stvari. Starinar se je oglašil tisti večer pri Fijavžu, vendar ga pa ni našel doma. S sabo je imel samo aktovko kakor vsak ve- čer, in v aktovki drobiž. Od Fijavževe trgovine je krenil po Danjovski ulici — kjer so stale takrat še barake — proti

domu. Na najbolj samotnem kraju je zne- nada začutil, da mu nekdo vleče za aktovko. Prijel je krepkeje za ročaj, a tisti hip mu je že neznan napadalec iz- trgal aktovko z denarjem. Starinarju je ostal v rokah samo ročaj. Obenem je vi- del v slabi ponočni razsvetljavi, kako sta bežala mimo barak dva potepina z njegovo aktovko. Začel je vpiti. Iz barak so prišli barakarji ter se poglajali za bežečima. Onstran Stritarjeve ceste so ju ujeli. Obtoženi Š. je med begom od- vrget aktovko, a je kmalu po zajetju po- kazal, kam ju je vrget. Nato so ju bara- karji sami zapeljali na policijo. Napada- ca sta bila že omenjeni Š. in 21-letni ter že kaznovani St. R., ki se je klatil okoli brez posla. Oba so pridržali v zaporih.

R. Š. se je vpisal v letu 1937-38. v večer- ni trg. tečaj, kamor je pa zelo nered- no zahajal, dokler ni aprila sploh izostal. Zašel je med družbo mariborskega pod- zemlja, se pričel potepati in izostajati od doma; kvečjemu je prihajal domov še samo obedovat. Niti prenočevati ni ho- tel več v domači sobi, ampak si je na- pravil ležišče kar v dvorani. Mater je fant zelo skrbel. Hotela ga je spraviti v bolnišnico v Novo Celje, ker se je bala, da je fant duševno omejen. Preiskal ga je zdravnik, ki je ugotovil, da ima fant močne psihiopatske manjvrednostne kom- plexe, ki se izražajo v vagabundstvu in lenuharjenju. Tako da obstaja za fanta resna nevarnost, da bo šla v bodoče nje-

gova življenjska pot hitro navzdol. Fant je kradel tudi doma; tako je od- nesel podnagajnik klobuk. Napad je iz- vršil z obtoženim St. R., s katerim se je seznanil v lanskem poletju. Šele oba fan- ta sta potem napravila načrt za napad. Državno tožilstvo je obsodilo R. Š. tudi zaradi potepanja.

Po razpravi je bil obsojen R. Š. na 6 mesecev strogega zapore, na 120 dni de- narne kazni, na izgubo častnih pravic za dobo dveh let; St. R. pa na 4 mesece strogega zapore. Obema se všteje pre- iskovalni zapor.

Zenskam je kradel zlate poročne prsta- ne, Delavca Franca Soletingerja so pri- peljali iz sodnih zaporov. Obtožnica ga je dolžila petih tatvin. Tako se je spazli- lani novembra v hišo Marije Domiterjeve v Ložanah in ji odnesel med drugo sre- brnino dva zlate poročna prstana. Stiri- najst dni pozneje je v isti vasi pri Sv. Marjeti okradel na podoben način Lizo Polančevco ter ji odnesel prav tako med- razno srebrnino zlate prstana. Od nadalj- njih treh tatvin je skušal izvršiti dve pri Julijani Poličeva v Ložanah in pri Sv. Marjeti, eno je pa izvršil pri Rauerjevi, ko ji je odnesel tri velike zaboje jabolk. Soletinger je mlad in je bil že kaznovan. Soletinger je bil obsojen po obtožbi ze- rad vseh petih tatvin na 8 mesecev strogega zapore, častne pravice pa so se mu odvzele za dobo treh let.

Prva liubezen v 16. letu

Neki ameriški list je pozval svoje čita- teljce, naj odgovorijo na 25 indiskretnih vprašanj. Iz številnih odgovorov, ki so prispeli na ta vprašanja, se da sklepati, da doživlja Američanka svojo prvo liubezen povprečno v šestnajstem letu.

Odločilna doba.

Eno od vprašanj se je glasilo: Kdaj je moški prvokrat napravil na vas globok vtis? Odgovori so variirali vse do 34. leta, toda večina je odgovorila, da je odločilna doba 14. leto. Drugo vprašanje se je gla- silo: Ali vas je ta oseba tudi poljubila? Večina odgovorov je bila pritrdilna, je pa zato zarijal razmak med tem poznan- stvom in prvim poljubom od ene minute do 10 let. Vendar pa je polovica deklet

odgovorila, da so dobile prvi poljub že pol ure po sklenjenem poznanstvu, dob- sen del pa še prej.

Prva liubezen ne pomeni zaroke.

Večina bralk je tudi priznala, da je ta prvi poljub pomenil tudi prvo liubezen. To prvo liubezen so doživlele skoro vse v svojem 16. letu. Na vprašanje, ali je prvi poljub privedel tudi do zaroke, so skoro vse žene odgovorile zanikano.

V večini primerov je poteklo med spo- znanjem in zaroko šest mesecev. Zani- miv je odgovor na vprašanje, ali zaroka vodi v ženitev. Ta odgovor je pozitiven vsega v 55 odstotkih.

Drugače pa sta dve tretjini žena izja- vili, da živijo v zelo srečnem zakonu.

GOBAVCI ZLOČINCI.

V mestu Osaki, bivši prestolnici mika- dovine, je to poletje strašilo 43 korejskih gobavcev, ki so pretili prepotnikom celo po najbolj obljubljenih ulicah. Največkrat pa so vdrli v samotne hiše in grozili, da bodo to ali ono žrtev okužili, če se jim ne plača znatna odkupnina. Do konca avgusta je redarstvo polovilo 35 takih rokavčev. Redarji so v ta namen ob- leželi hermetično (nepropustno) opravo, si nataknil krinko in kavčukaste rokavice, vse poprej namazano z razkužilom. Razbojniko so priprli v celice, takisto defincirane. Nato so pričeli pripravljati posebno dvorano, kjer bodo izobčenci za- siljani. Medtem pa se zdravniki in bol- ničarji trudijo, da bi po dosedanjem zna- nju čimbolj ozdravili nesrečneže. J. G.

CUDNO ZIVLJENJE ANGLEŠKIH OTROK

V angleškem mestu Lothern so prire- dili učitelji med 11.000 otroki vsega lo- thianskega okraja anketo o tem, kako prebijejo šolarji med 9. in 15. letom svoj prosti čas. Po izpolnjenih vprašalnih po- lah redno obiskuje 60 odstotkov teh otrok biljarde igralnice. 29 otrok, med njimi 4 deklice, hodijo dnevno, 228 trikrat na teden in ostanek vsaj enkrat tedensko igrat — biljard. 65 odstotkov otrok z vmeno bere pustolovske in kriminalne zgodbe. 2912 otrok hodi enkrat tedensko, 1558 dvakrat in 235 trikrat v kino, 71 pa jih gre celo štirikrat na teden. 35 odst- kotov otrok sploh ne hodi v cerkev, ostali pa največ enkrat tedensko.

VERDIJEV IN BEETHOVNOV KONJI- CEK.

Johanna Tauber opisuje v svoji knjigi »Popolna žena« dva velika moža, kate- rihi konjiček je bilo kuhanje črne kave. — Verdi je bil zelo ponosen človek. To- da ne na svoja nesmrtna dela, temveč na to, ker je znal tako odlično kuhati črno kavo. Nikoli mu ni dišala črna ka- va, ki mu jo je bil skuhal kdo drugi. Če je povabil goste, jim je kuhal kavo. Po-

stavil se je k ognjišču in se obnašal na moč slavnostno. Ko so gostje kavo nav- dušeno hvallili, je bil Verdi srečen in za- dovoljen, Nietzsche je dejal, da je v vsa- kem možu kos otroka, ki se hoče igrati. — Tudi Beethoven je vedno sam kuhal svojim gostom kavo. Na skodelico je računal 60 zrnec kave. Ko ga je nekoč ob- skahal bavarski kralj, ki mu je to fantovsko okoliščino na moč ugaljal, je Beethoven tudi njega pogostil s črno kavo.

LJUDOŽRCI NISO TAKO »ZVERINSKI« KAKOR MISLIMO CIVILIZIRANCI

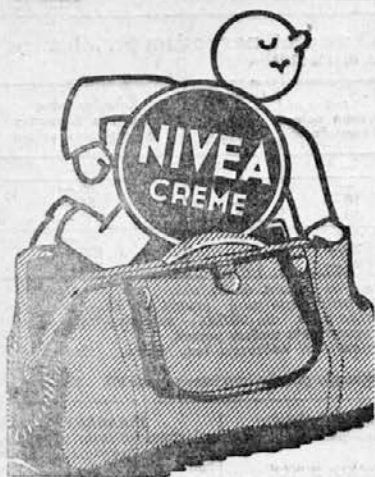
Glasoviti avstralski antropolog dr. Tomson v svojih spisih najodločneje po- bija mnenje, ki je razširjeno o kaniblah, trdeč, da so ljudježci strahovito krvoločni. Dr. Tomson je preživel leto dni v av- stralskih pragozdovih ter tam proučeval življenje in kulturo ljudježcev. Živel je v njihovi družbi in pravi, da si je v raz- meroma kratkem času pridobil njihovo zaupanje in postal njihov dober prijatelj. Ta učejak z vso odločnostjo trdi, da so ljudježci zelo dobrušeni ljudje. So primitivni in plašljivi, njihova najznačil- nejša lastnost pa je popolna poštenost. Ko je dr. Tomson obšel, so ga negovali kakor bi ga kvečjemu še rodna mati. Učejak priznava, da sicer res jedo člove- škovo meso, toda jedo ga iz verskih raz- logov. Verjamejo namreč, da bodo na ta način vse dobre lastnosti Slovence, ki so ga pojedli, prešle na nje same.

Sokolstvo

I. Lutkovni oder Maribor Sokol I. Ju- tri 15. t. m. igramo krasno igrice »Kra- lievič in berač«. Deca, pridri polnoštevil- no. Zdravo!

I. Sokolska četa Radvanje. Jutri ob 10. uri dopoldne v šoli redni letni občni zbor. Bratje in sestre pridite polnoštevil- no radi važnih stvari! Zdravo! Uprava!

Čitajte „Večernik“

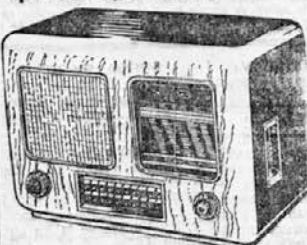

Spadam v vsaka očna tableta!

Baš pri vlažnem in hladnem vremenu je potrebno, da imate pri sebi Nivea, da si lahko vsak trenutek utrete obraz in roke z Nivea. S tem zagotovite koži trajno zaščito proti vplivu slabega vremena in obdržite mladostno, svežo in zdravo polt.

Glasba, kot jo je slišal skladatelj

Predstavljamo novi
spored aparatov

»Radione motorizirani veliki super »Moto-selecte«. Nastavitev 20 najljubših postaj s pritiskom na gumb. Avtomatično pravilna nastavitvena postaja.

Tipa 6039 A din 9.000.-

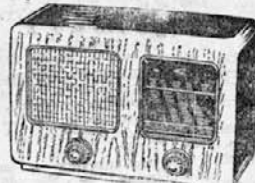
„Radione“

1939

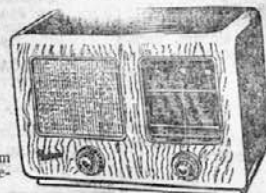
»Radione razkošni veliki super z velikim koncertnim zvočnikom, regulacijo selektivnosti, povečano dinamiko glasu, magičnim očesom, modernimi jeklenimi elektronkami.

Tipa 539 A din 5.400.-

»Radione razkošni oktodni super z velikim koncertnim zvočnikom, regulatorjem za selektivnost in magičnim očesom.

Tipa 439 A din 4.200.-

»Radione oktodni baterijski super z regulatorjem za selektivnost, koncertnim zvočnikom, izredno štedljiv v obratu.

Tipa 439 B din 3.900.-

Vsi aparati: elegantna kasetna izbranega dunajskega okusa, tri valovne dolžine, sedem vglasnih krogov; izredno močan sprejem na kratkih valovih; precizijsko ročno delo. Oglejte in poslušajte jih pri

RADIO družba Ljubljana, Miklošičeva c. 7 Tel. 31-90

Ozvali Ignacij, Maribor, Čafova ul. 1

Stivan Ernest, Murska Sobota
Kreutz Avgust, Ormož

Zadružna elektrarna, Ptuj
Toplak Adolf, Celje

Asistenta v direkciji

z obširno trgovsko in po možnosti tudi tehnično splošno izobrazbo išče jugoslovansko podjetje žel. plavžev in valjarna. Zaželena daljša praksa v večjih, dobro organiziranih inozemskih podjetjih in odgovarjajoče znanje jezikov. Pri zadovoljivem uspehu stalna namestitev s krasnimi izgledi. Lastnoročno pisane prošnje z življenjepisom, prepisi izprijčeval in fotografijo je treba poslati pod števil. „51956“ na oglasno ekspedicijo Publicitas d. d. Zagreb, Ilica 9.

AVTO PREVOZ PROGA ZAGREB — MARIBOR

Ker vozi 8 tonski tovorni avto trikrat tedensko progo Zagreb — Maribor, je tarifa najugodnejša. Dopise pod „Zagreb“ na upravo lista.

Ugodni nakup za neveste!

Platno za rjuhe, šifoni, razne garniture, obrisate nudi

JOSIP ŠRAJ - MARIBOR

Najugodnejši
nakup dvor-
ter žilovskega
premoaga po
originalnih
nemških
cenah pri
S. Tjaron
Maribor
Jadranska ul. 19
Telefon št. 27-15

Dražbeni oklic

IX I 2350 38-17

Dne 18. februarja 1939., ob 10. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin:

zemljiška knjiga: Ciglenci, vl. št. 28
cenilna vrednost: din 84.719.—
vrednost pritlikin: jih ni
najmanjši ponudek: din 56.479.32
Vadij znaša 8.471.90 din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

**Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.,
dne 17. decembra 1938.**

Najlepše in najbolj
primerno darilo je

šivalni stroj

katerega dobite od 1950 din
naprej z garancijo — na me-
sečne obroke à din 100.—
— pri **DRAKSLER RUPER-
TU**, mehaniku, Vetrinska ul.
11. — Zahtevajte orospekt!

3957

Iščemo potnike

Iščemo poštene in agilne pot-
nike, ki bi se hoteli posvetiti
akviziciji zavarovanj. Oglasiti
se osebno ali pa pismeno na
„KARITAS“, podružnica
Maribor, Orožnova ulica št. 8

Lepo malo posestvo

ob državni cesti s trgovskim lokalom je ugo-
dno na prodaj. Informacije iz prijaznosti
telefon števil. 24-38, Maribor. 266

RANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Centrala: MARIBOR v lastni novi palači na ogulj
dosposke - Slovenske ulice

Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravske banovine s celim svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Sprejema vloge in knjižice na tekoči račun
po najugodnejšem obrestovanju

Podružnica: CELJE nasproti pošte, pre-
južnoštajerska hranilnica